

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY
NR XLIX/327/2010
Z DNIA 27.08.2010 R.
RADY GMINY
DĘBNICA KASZUBSKA

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA DO ROKU 2015

SIERPIEŃ - 2010 r.

Zlecniodawca:

Gmina Dębica Kaszubska
ul. Zjednoczenia 16a
76-248 Dębica Kaszubska
Tel. 059 813 16 23
Fax. 059 813 16 34
e-mail: sekretariat@debica.pl

Autor:

Business Mobility International Spółka z o.o.
Al. 3 Maja 11
76 – 200 Słupsk
Tel. (059) 845 63 01
Fax. (059) 845 63 03
e-mail: office@bm-intl.2com.pl

Siedziba:

Business Mobility International NV-SA
Square de Meeûs 38-40
B-1000 Brussels, Belgium
tel. [32-2] 644 36 89
fax [32-2] 648 07 80
[http: www.bmintl.com](http://www.bmintl.com)

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA	4
1. METODOLOGIA	6
2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	8
2.1. UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYNIKAJĄCE Z CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ	9
2.2. UWARUNKOWANIA STRATEGII WYNIKAJĄCE Z POLITYKI SPOŁECZNEJ REALIZOWANEJ NA SZCZEBLU KRAJU	11
2.3. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU REGIONU	20
2.4. OCENA UWARUNKOWAŃ ZEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE	24
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	26
3.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z PRZYJĘCIA DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH NA SZCZEBLU LOKALNYM	26
CEL TRZECIORZĘDNY VB: TWORZYĆ WARUNKI DO KONTYNUACJI ROZWOJU BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO	26
3.2. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	29
3.2.1. STAN I STRUKTURA LUDNOŚCI	29
3.2.2. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI	32
3.3. UWARUNKOWANIA EKONOMICZNE	34
3.3.1. BEZROBOCIE W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA	34
3.3.1.1. Przedsiębiorczość	40
3.4. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE	42
3.4.1. DOSTĘP DO EDUKACJI	42
3.4.2. DOSTĘP DO USŁUG ZDROWOTNYCH	42
3.4.3. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	43
3.4.3.1. Osoby niepełnosprawne	44
3.4.3.2. Ubóstwo	45
3.4.3.3. Bezdomność	45
3.4.3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	46
3.4.3.5. Alkoholizm	47
3.4.3.6. Narkomania	48
3.4.3.7. Starość	48
3.4.4. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	49
3.4.5. BEZPIECZEŃSTWO	50
3.5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	51
3.5.1. INFRASTRUKTURA POMOCY SPOŁECZNEJ	51
3.5.2. INFRASTRUKTURA KULTURALNA	54
3.5.3. INFRASTRUKTURA SPORTOWA	56
3.6. OCENA UWARUNKOWAŃ WEWNĘTRZNYCH – PODSUMOWANIE	58
4. ANALIZA SWOT	60
5. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	63
5.1. DIAGNOZA	63
CZĘŚĆ STRATEGICZNA	67
6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA	68
7. MISJA	69
8. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA	71
9. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII	81
10. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	82
10.1. FUNDUSZE STRUKTURALNE UE NA LATA 2007 – 2013	82
10.1.1. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI	82
10.1.2. REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO NA LATA 2007-2013	82
11. MONITORING STRATEGII	84
11.1. WSTĘP	84
12. WYKAZ TABEL	96

WPROWADZENIE DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA DO ROKU 2015

Polityka społeczna której bazą jest społeczność zamieszkała na terenie gminy Dębica Kaszubska, określona została dokumentem pod nazwą „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015”.

Społeczność to skupisko ludzi i instytucji, w obrębie którego jednostki i grupy mają możliwość wykonania pełnego obrotu koła życiowych działań, zrealizowania zróżnicowanych form indywidualnej aktywności życiowej, tj. nauka, praca, rozrywka i wypoczynek, kontakty społeczne, zainteresowania itp.

Istotą funkcjonowania społeczności jest jej zdolność stawiania i realizowania celów oraz potrzeb w taki sposób, by zapewnić przeżycie i samorealizację jej członków.

Aby jakaś społeczność była funkcjonalną z punktu widzenia oczekiwań jej członków musi posiadać:

- pewne formy organizacyjne na użytek zróżnicowanych funkcji oraz
- sieć wyspecjalizowanych instytucji umożliwiających wyjście naprzeciw potrzebom swych członków.

Każda społeczność wypracowuje także właściwe dla siebie systemy wsparcia uruchamiane w wypadku pojawienia się problemów społecznych lub wówczas, gdy jednostka lub grupa znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, której przezwyciężenie wykracza poza ich własne środki, możliwości i uprawnienia. W sferze działań socjalnych celem głównym jest zatem dbałość o to, by jednostki i rodziny (zwłaszcza żyjące w trudnych warunkach) miały dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Zasoby społeczne mogą być zarówno bardzo namacalnymi w swej istocie – pieniądze, mieszkanie, żywność, opieka domowa i instytucjonalna, transport, odzież, jak również walorami niematerialnymi, takimi jak wiedza, odwaga, pomysłowość, inicjatywa, zachęta, humanizm, miłość itp. Na zasoby składają się, zatem zarówno konkretne jednostki z ich osobowościami i materialnymi walorami oraz ich najbliższe społeczne otoczenie (rodzina, przyjaciele, znajomi, sąsiedzi), jak też formalne i nieformalne grupy, organizacje, stowarzyszenia, instytucje, a także to, co dała ludziom natura (przyroda, kopaliny).

Pod pojęciem bezpieczeństwa socjalnego jednostki lub grupy rozumie się na ogół możliwość i gwarancje zaspokojenia podstawowych potrzeb bytowych.

Inaczej mówiąc społeczność dąży do zbudowania w miarę spójnego i skutecznego systemu instytucjonalnej ochrony bezpieczeństwa swych obywateli, by dać im możliwość i gwarancję zaspokojenia różnorodnych potrzeb, dążeń, aspiracji i oczekiwań pojedynczych ludzi i grup.

To zaś, co zostanie uznane za potrzeby podstawowe jednostek i grup oraz kryteria ich hierarchizacji jest zawsze wpisane w tło historyczne, kulturowe, ustrojowe i warunki ekonomiczne konkretnego społeczeństwa, konkretnej zbiorowości.

Podstawą polityki społecznej w gminie Dębica Kaszubska jest strategia, która określa, misję, cele i kierunki działania. Dokument ten poddany ocenie Radnych Gminnych oraz środowisk związanych bezpośrednio z polityką społeczną, a następnie przyjęty przez Radę Gminy w Dębicy Kaszubskiej określa opcje rozwoju poszczególnych dziedzin życia społeczno –gospodarczego mających bezpośredni i pośredni wpływ na integrację społeczną.

Dodatkowym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt dokumentu jest zamieszczony Raport o Stanie Pomocy Społecznej opracowany przy merytorycznym udziale pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej. Dokument ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej w gminie Dębica Kaszubska, uwzględniając stan jednostek polityki społecznej o charakterze lokalnym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi próbę odpowiedzi na pytanie, jakie działania należałoby podjąć, by społeczność zamieszkująca gminę mogła w sposób jak najpełniejszy zaspokajać swoje potrzeby i realizować własne scenariusze życiowe w nawiązaniu do przyjętych kierunków rozwoju gminy.

Obszar strategii gminnej w zakresie pomocy społecznej określa Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362) w art. 17 ust. 1. Strategia według zapisów tej ustawy powinna obejmować w szczególności programy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W raporcie (Bilansie Otwarcia) omawiającym uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne polityki społecznej i działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Dębica Kaszubska wykorzystano następujące źródła danych i informacji:

a) pierwotnych:

1. dane zebrane podczas spotkań z przedstawicielami administracji samorządowej szczebla gminnego,
2. wyniki rozmów i dyskusji podczas spotkania konsultacyjnego oraz rozmów bezpośrednich z przedstawicielami ośrodków pomocy społecznej, środowisk naukowych, organizacji pozarządowych w tym związków wyznaniowych i instytucji pomocy społecznej,

b) wtórnych:

1. Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 - 2013 - (MRR¹ 2006),
2. Strategia Rozwoju Kraju 2007 – 2013, (MRR, 2006),
3. Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013, (MPiPS² 2005),
4. Narodowa Strategia Integracji Społecznej, (MPiPS, 2004),
5. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013, (MRR, 2007),
6. Strategia Wspierania Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2007 – 2013, (MPS³, 2005),
7. Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia, (MPiPS, przygotowywany każdego roku),
8. Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego 2009, (WUS⁴)
9. Publikacje Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie (GUS⁵),
10. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020, (SWP⁶, 2005),
11. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 - 2013 (UMWP⁷, 2007),
12. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Pomorskiego na lata 2006 - 2010, (UMWP, 2006),
13. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Województwa Pomorskiego na lata 2006 -2010 (UMWP, 2006),
14. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dębica Kaszubska (Dębica Kaszubska, 2006)
15. Informacje z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej za rok 2007, 2008, 2009.
16. Raporty, materiały pilotażowe, badania stanu obszaru polityki społecznej (MPiPS, 2007, 2008, 2009),
17. Oficjalne strony internetowe jednostek samorządu terytorialnego i wojewódzkiego, administracji rządowej, instytucji publicznych, podmiotów prywatnych i in.,

¹ MRR – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

² MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

³ MPS – Ministerstwo Polityki Społecznej

⁴ WUS – Wojewódzki Urząd Statystyczny

⁵ GUS – Główny Urząd Statystyczny

⁶ SWZ – Sejmik Województwa Pomorskiego

⁷ UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

1. METODOLOGIA

Na całość opracowania pn. „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015” składają się wyniki prac będących kompilacją wniosków powstałych po dokonanej diagnozie stanu opartej na bilansie otwarcia i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatu strategicznego, który odbył się w siedzibie Gminnego Ośrodka Kultury w Dębicy Kaszubskiej w dniu 19 marca 2010 roku z udziałem reprezentantów administracji samorządowej, organizacji pozarządowych, służby zdrowia, edukacji, kultury i policji.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają propozycje uczestników debat strategicznych – beneficjentów instytucjonalnych tej strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na rzecz beneficjentów pomocy społecznej.

Głównym elementem mającym wpływ na ostateczny kształt strategii jest zamieszczony w pierwszej części dokumentu Bilans Otwarcia opracowany przy merytorycznym udziale Urzędu Gminy oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Bilans ten zawiera podstawowe informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie, uwzględniając czynniki społeczne i gospodarcze w całym regionie i poszczególnych jego obszarach. Czynniki te mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia, skalę i rodzaj problemów społecznych w gminie Dębica Kaszubska.

Założeniem pierwszej konsultacji społecznej było zidentyfikowanie celów i kierunków działania w poszczególnych przyjętych teoretycznie obszarach pomocy społecznej.

Uczestnicy debaty pracując nad analizą SWOT brali pod uwagę pięć obszarów istotnych z punktu widzenia problematyki społecznej:

- EDUKACJA,
- INFRASTRUKTURA,
- PROBLEMY SPOŁECZNE,
- SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA,
- FINANSE.

Na podstawie wcześniej opracowanej analizy SWOT:

- mocne strony (wewnętrzne) polityki rozwiązywania problemów społecznych w gminie Dębica Kaszubska,
- słabe strony (wewnętrzne) tej polityki,
- szanse (zewnętrzne),
- zagrożenia (zewnętrzne),

Odpowiadano w trakcie debaty strategicznej na następujące pytanie: *„Co należy zrobić, albo jakie podjąć działania lub spowodować efekty tych działań, żeby zlikwidować słabe strony i zniwelować zagrożenia?”*.

Na podstawie tak postawionego pytania składano propozycje celów strategicznych polityki społecznej opierając się na wcześniej wybranych w wyniku dyskusji słabych stronach i zagrożeniach.

Podobnie pracowano przy budowaniu celów określonych na podstawie mocnych stron i szans.

Kolejnym krokiem procesu konsultacji społecznej była hierarchizacja celów w poszczególnych obszarach polityki społecznej, przy jednoczesnym wskazywaniu na potrzebę realizacji niezbędnych inwestycji w obszarze pomocy społecznej gminy Dębica Kaszubska.

W ten sposób wynikiem konsultacji było wypracowanie kilkudziesięciu celów w pięciu założonych obszarach polityki społecznej.

Założenia do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska sformułowano na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu, w tym również posługując się analizą SWOT przeprowadzoną w trakcie konsultacji społecznych.

Część strategiczna została oparta na przyjętych założeniach do strategii wynikających z bilansu otwarcia i diagnozy oraz na podstawie wniosków powstałych po konsultacjach i złożonych propozycjach zmian do zaprezentowanych celów i kierunków działania.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

Uwarunkowań zewnętrznych dla realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015 należy upatrywać w Unii Europejskiej, polityce społecznej państwa oraz w wyznaczonych celach i kierunkach działania w tym sektorze na szczeblu regionalnym. Po podpisaniu przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w tym zakresie obowiązujące w UE przed przystąpieniem naszego kraju do Unii stały się dla Polski obowiązujące. W pierwszej kolejności kierunki polityki społecznej dla tej części Europy określa od 2000 roku Strategia Lizbońska oraz Europejski Model Społeczny Unii Europejskiej i Rady Europy. Natomiast Traktat Konstytucyjny Unii Europejskiej obecnie przejęty przez Traktat Lizboński, wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawy dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w krajach członkowskich. Bliższymi, aczkolwiek również zaliczającymi się do zewnętrznych uwarunkowań są dokumenty strategiczne obowiązujące w kraju, w tym przede wszystkim Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362.) w art. 17 ust. 1.

W kolejności znaczenia i wpływu na rozwiązania regionalne w tym obszarze ma Narodowa Strategia Spójności na lata 2007 – 2013 utworzona w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, podobnie jak Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w latach 2008-2013 jest jednym z głównych donatorów środków wspierających realizację polityki społecznej i integracji na poziomie województw, powiatów i gmin. W Unii Europejskiej stosunkowo niedawno narodziła się koncepcja otwartej koordynacji polityki społecznej. To z kolei oznacza, że istnieje koncepcja pożądanej drogi rozwoju,⁸ a także koncepcja europejskiego modelu socjalnego, do której kraje europejskie będą się zbliżać.

Polityka społeczna w województwie pomorskim to przede wszystkim zwiększony nacisk na wzrost znaczenia samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego, dowartościowanie wolontariatu, podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego, wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych w tym łagodzenie negatywnych skutków marginalizacji grup społecznych oraz działania aktywizujące całe społeczności lokalne. Koordynatorem tej polityki na szczeblu województwa jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Gdańsku, dla którego narzędziem realizacji polityki społecznej jest przyjęta przez Sejmik Województwa Pomorskiego Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do roku 2013. Uwarunkowania zewnętrzne w układzie tabelarycznym w rozbiciu na europejskie, krajowe i regionalne omówiono szerzej w następnych podrozdziałach.

⁸ Europejski model socjalny i otwarta koordynacja polityki społecznej, Stanisława Golimowska, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, W-wa.

2.1. Uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej

1.	Traktat Akcesyjny
	Na mocy niniejszego Aktu nowe Państwa Członkowskie przystępują do decyzji i umów przyjętych przez przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady Wspólnoty. Nowe Państwa Członkowskie zobowiązują się przystąpić od dnia przystąpienia do wszystkich innych umów zawartych przez obecne Państwa Członkowskie i dotyczących funkcjonowania Unii lub związanych z jej działaniami. Co oznacza, że Polska zobowiązuje się do przestrzegania wszystkich norm prawnych i przyjętych strategii rozwojowych dla poszczególnych obszarów życia społeczno – gospodarczego, w tym polityki społecznej wyrażonej m.in. w Strategii Lizbońskiej przyjętej przez Unię Europejską w 2000 roku.
2.	Strategia Lizbońska
	Celem Strategii Lizbońskiej jest uczynienie z UE obszaru o dynamicznie rozwijającej się gospodarce, jednocześnie zachowującego wysoką spójność społeczną. Spójność społeczna rozumiana jest tutaj jako zdolność społeczeństwa do zapewnienia dobrobytu wszystkim swoim członkom oraz minimalizowania rozbieżności między nimi. Polega więc nie tylko na zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa, ale przede wszystkim na tworzeniu solidarności w społeczeństwie, tak aby ograniczać zasięg występowania tego zjawiska. Strategia ta opiera się na trzech filarach: konkurencyjności, zatrudnieniu i spójności społecznej. Założeniem europejskiego modelu społecznego Unii Europejskiej i Rady Europy jest: - odpowiedzialność państwa za poziom i jakość życia wszystkich obywateli wyrażająca się m.in. w aktywnym przeciwdziałaniu rosnącemu ubóstwu i nadmiernemu rozwarstwieniu społecznemu, - oparcie polityki społecznej na prawach społecznych i socjalnych, których katalog zawiera Zrewidowana Europejska Karta Społeczna - podstawowy dla Europejskiego Modelu Społecznego dokument Rady Europy, jak i Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej włączona w całości do projektu Traktatu Konstytucyjnego, a następnie Traktatu Reformującego, - wielosektorowość i wielopoziomowość polityki społecznej, w której ważną rolę do odegrania mają sektor obywatelski i rynkowy oraz władze regionalne i lokalne przy aktywnej postawie państwa realizującego interes wspólny i chroniącego najbardziej podatnych na wykluczenie społeczne, - uznanie znaczenia mocnych i trwałych więzi rodzinnych i społecznych za jeden z istotnych czynników zapobiegających powstawaniu problemów społecznych i gospodarczych, - uwzględnianie trendów demograficznych w planowaniu polityki społecznej, a szczególnie takich zjawisk jak: zmieniająca się struktura wiekowa społeczeństwa, zmiany wzorów życia rodzinnego oraz migracje.
3.	Plan społeczny 2005-2010. Europa socjalna w gospodarce światowej. Praca i możliwości dla wszystkich. Zatrudnienie i sprawy społeczne. Komisja Europejska, marzec 2005
	Plan społeczny, który ma wzmocnić założenia europejskiego modelu społecznego wskazuje na kierunki europejskiej polityki społecznej do 2010 r. Plan ten odzwierciedla intencje zawarte w projekcie Traktatu Konstytucyjnego (obecnie Traktatu Reformującego) UE, a jego tłem jest aktualna polityka UE, uzupełniająca działania państw członkowskich w dziedzinie zatrudnienia i polityki społecznej. Zgodnie z postawionymi przez Komisję strategicznymi celami promowania dobrobytu, solidarności i bezpieczeństwa w Europie, plan społeczny ma dwa główne obszary działania: dążenie do pełnego zatrudnienia i promowanie bardziej uczciwego społeczeństwa poprzez zwalczanie biedy i wykluczenia, modernizację systemów zabezpieczenia społecznego i działania na rzecz wyrównywania szans.

4.	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
	W obliczu zmian w społeczeństwie, postępu społecznego oraz rozwoju naukowego i technologicznego, niezbędne jest wzmocnienie ochrony praw podstawowych poprzez wyszczególnienie tych praw w Karcie i przez to uczynienie ich bardziej widocznymi. Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich UE uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminacja, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integracja osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczna.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów obowiązujących w Unii Europejskiej

2.2. Uwarunkowania Strategii wynikające z polityki społecznej realizowanej na szczeblu kraju

Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce

1.	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483)
	Art. 32. 1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. 2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny. Art. 33. 1. Kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym. 2. Kobieta i mężczyzna mają w szczególności równe prawo do kształcenia, zatrudnienia i awansów, do jednakowego wynagradzania za pracę jednakowej wartości, do zabezpieczenia społecznego oraz do zajmowania stanowisk, pełnienia funkcji oraz uzyskiwania godności publicznych i odznaczeń. Art. 35. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury. 2. Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz do uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej. Art. 67. 1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa. 2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa. Art. 69. Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej. Art. 71. 1. Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. 2. Matka przed i po urodzeniu dziecka ma prawo do szczególnej pomocy władz publicznych, której zakres określa ustawa. Art. 72. 1. Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka. Każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. 2. Dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej ma prawo do opieki i pomocy władz publicznych. Art. 75. 1. Władze publiczne prowadzą politykę sprzyjającą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych obywateli, w szczególności przeciwdziałającą bezdomności, wspierają rozwój budownictwa socjalnego oraz popierają działania obywateli zmierzające do uzyskania własnego mieszkania.
2.	Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 Nr 111 poz. 535 z późn. zm.)
	Art. 1. 1) Ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. 2) W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. Art. 2. Ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na: 1) Promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym, 2) Zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, 3) Kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu ich dyskryminacji,

	Art. 8. 1) Jednostki organizacyjne i inne podmioty działające na podstawie ustawy o pomocy społecznej, zwane dalej „organami do spraw pomocy społecznej”, w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej organizują na obszarze swojego działania oparcie społeczne dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz spraw bytowych. 2) Oparcie społeczne polega w szczególności na: - podtrzymywaniu i rozwijaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia. - organizowaniu w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji, - udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.
3.	Ustawa o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 Nr 175 poz. 1362)
	Art. 17 ust. 1 Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, 2) sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej, 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych, 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu, 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego, 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, 10) praca socjalna, 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych, 13) tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, 14) dożywianie dzieci, 15) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym, 16) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu, 16a) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego, 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników, 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych, 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. 2. Do zadań własnych gminy należy: 1) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych, 2) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze, 3) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki, 4) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych, 5) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

4.	Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 Nr 96 poz. 873 z późn. zm.)
	Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Art. 3. 1. Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. 2. Organizacjami pozarządowymi są, niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 (...). Art. 4. 1. Sfera zadań publicznych, o której mowa w ustawie, obejmuje (<i>między innymi – przyp. aut.</i>) zadania w zakresie: • pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, • działania na rzecz osób niepełnosprawnych, • promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, • upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn, • działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, • porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym, • promocji i organizacji wolontariatu. Art. 5. 1. Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4, we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów. 2. Współpraca, o której mowa w ust. 1, odbywa się na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. 3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwala roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz z podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3. 4. Zlecanie realizacji zadań publicznych, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 - jako zadań zleconych w rozumieniu art. 106 ust. 2 pkt 1 lit. d, art. 131 ust. 1 oraz art. 176 ustawy o finansach publicznych - może mieć formy: 1) powierzania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji, lub 2) wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji.
5.	Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.)
	Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Art. 1. Ustawa określa: 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 2) zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie, 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie. Art. 3. Osobie dotkniętej przemocą w rodzinie udziela się pomocy, w szczególności w formie: 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego i socjalnego, 2) interwencji kryzysowej i wsparcia, 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, poprzez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się z osobą pokrzywdzoną, 4) zapewnienia na żądanie osoby dotkniętej przemocą, bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.

	Art. 4. Wobec osób stosujących przemoc w rodzinie stosuje się przewidziane w niniejszej ustawie środki mające na celu zapobieganie ich kontaktowaniu się z osobami pokrzywdzonymi oraz oddziaływania korekcyjno-edukacyjne.
6.	Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 1997 Nr 123 poz. 776 z późn. zm.) Wybrane artykuły ustawy w sposób szczególny powiązane są z polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji: Rozdział 3: Rehabilitacja osób niepełnosprawnych. Art. 7. 1. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Art. 9. 1. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. 2. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez: 1) wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej, 2) wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, 3) likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji, 4) kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.
7.	Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 Nr 147 poz. 1231 z późn. zm.) Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej: Art. 2. 1. Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: 1) tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymywanie się od spożywania alkoholu, 2) działalność wychowawczą i informacyjną, 3) ustalanie odpowiedniego poziomu i właściwej struktury produkcji napojów alkoholowych przeznaczanych do spożycia w kraju, 4) ograniczanie dostępności alkoholu, 5) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu, 6) zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie, 7) przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Art. 21. 1. Leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu prowadzą stacjonarne i niestacjonarne zakłady lecznictwa odwykowego oraz inne zakłady opieki zdrowotnej. 2. Poddanie się leczeniu odwykowemu jest dobrowolne. Wyjątki od tej zasady określa ustawa. 3. Od osób uzależnionych od alkoholu nie pobiera się opłat za świadczenia w zakresie leczenia odwykowego udzielane w zakładach opieki zdrowotnej.
8.	Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.) Wybrane artykuły ustawy szczególnie istotne dla kreowania polityki społecznej: Art. 2. 1. Przeciwdziałanie narkomanii realizuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, a w szczególności: 1) działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą, 2) leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych,

	3) ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych, 4) nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii, 5) zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, 6) nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii. Art. 19. 1. Działalność wychowawcza, edukacyjna, informacyjna i zapobiegawcza obejmuje: 1) promocję zdrowia psychicznego, 2) promocję zdrowego stylu życia, 3) informowanie o szkodliwości środków i substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii, oraz o narkomanii i jej skutkach, 4) edukację psychologiczną i społeczną, 5) edukację prawną, 6) działania interwencyjne. 2. Działalność, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności: 1) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów wychowawczych jednostek organizacyjnych systemu oświaty, 2) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów przygotowania zawodowego osób zajmujących się wychowaniem oraz profilaktyką w szkołach i innych placówkach systemu oświaty oraz w szkołach wyższych, 3) wprowadzanie problematyki zapobiegania narkomanii do programów szkolenia żołnierzy zasadniczej służby wojskowej, kandydatów na żołnierzy zawodowych oraz żołnierzy zawodowych, 4) prowadzenie działalności zapobiegawczej, w szczególności w środowiskach zagrożonych uzależnieniem, 5) wspieranie działań ogólnokrajowych i lokalnych organizacji, o których mowa w art. 5 ust. 3, oraz innych inicjatyw społecznych, 6) uwzględnianie problematyki zapobiegania narkomanii w działalności publicznej radiofonii i telewizji oraz innych środków masowego przekazu, 7) prowadzenie badań naukowych nad problematyką narkomanii.
9.	Ustawa o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2003 Nr 228 poz.2255 z późn. zm.)
	Art. 1. 1. Ustawa określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń. 2. Świadczenia rodzinne przysługują: 1) obywatelom polskim; 2) cudzoziemcom: a) do których stosuje się przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, b) jeżeli wynika to z wiążących Rzeczpospolitą Polską umów dwustronnych o zabezpieczeniu społecznym, c) przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie zezwolenia na osiedlenie się, zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich, zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony udzielonego w związku z okolicznością, o której mowa w art. 53 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2006 r. Nr 234, poz. 1694, z 2007 r. Nr 120, poz. 818 i Nr 165, poz. 1170 oraz z 2008 r. Nr 70, poz. 416) lub w związku z uzyskaniem w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, jeżeli zamieszkują z członkami rodzin na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. 3. Świadczenia rodzinne przysługują osobom, o których mowa w ust. 2, jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres zasiłkowy, w którym otrzymują świadczenia rodzinne, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej. Art. 2. Świadczeniami rodzinnymi są: 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego; 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny i świadczenie pielęgnacyjne; 3) zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a; 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

	Art. 4. 1. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. 2. Prawo do zasiłku rodzinnego i dodatków do tego zasiłku przysługuje: 1) rodzicom, jednemu z rodziców albo opiekunowi prawnemu dziecka; 2) opiekunowi faktycznemu dziecka; 3) osobie uczącej się. Ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłata następują odpowiednio na wniosek małżonków, jednego z małżonków, rodziców, jednego z rodziców, opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, osoby uczącej się, pełnoletniej osoby niepełnosprawnej lub innej osoby upoważnionej do reprezentowania dziecka lub pełnoletniej osoby niepełnosprawnej. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.
10.	Ustawa o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2004 Nr 240 poz. 2406 z późn. zm.) Ustawa reguluje zasady i tryb przyznawania, ustalania wysokości i wypłacania dodatków mieszkaniowych oraz właściwość organów w tych sprawach. 1. Dodatek mieszkaniowy przysługuje: 1) najemcom oraz podnajemcom lokali mieszkalnych, 2) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, 3) osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, 4) innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem, 5) osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny albo socjalny. 2. Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tylko jednego z tytułów wymienionych powyżej. Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom, wymienionym, powyżej jeżeli średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku o przyznanie dodatku mieszkaniowego nie przekracza 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% tej kwoty w gospodarstwie wieloosobowym, obowiązującej w dniu złożenia wniosku, z zastrzeżeniem art. 6 ust. 8. Ustawy. Dodatek mieszkaniowy przyznaje na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego, wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji administracyjnej. Do wniosku dołącza się deklarację o dochodach gospodarstwa domowego za okres 3 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień złożenia wniosku oraz inne niezbędne dokumenty. Przy wydawaniu decyzji o przyznaniu dodatku mieszkaniowego uwzględnia się kwotę najniższej emerytury obowiązującą w dniu złożenia wniosku, ogłaszaną przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", na podstawie art. 94 ust. 2 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.).
11.	Strategia Polityki Społecznej na lata 2007 - 2013 Celami Strategii Polityki Społecznej Rządu w latach 2007 – 2013 jest zbudowanie zintegrowanego systemu polityki państwa prowadzącej do ułatwienia wszystkim obywatelom równego dostępu do praw społecznych, poprawy warunków powstawania i funkcjonowania rodzin oraz wsparcia grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy zapewnieniu demokratycznego współuczestnictwa obywateli. Priorytet 1 - Poprawa warunków dla powstawania i funkcjonowania rodzin. Wsparcie rodzin w wychowaniu i edukacji dzieci. 1.1. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi młodego pokolenia w rodzinie i w środowiskach pozarodzinnych jako czynnika poprawy jakości kapitału ludzkiego. 1.2. Tworzenie i wzmacnianie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej i wychowywania dzieci, w celu podniesienia aktywności zawodowej oraz umożliwienia pełniejszej realizacji planów prokreacyjnych. 1.3. Zbudowanie systemu wsparcia dla rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze.

1.4. System pomocy dla rodzin z dziećmi, celem wyrównywania deficytów rozwojowych u dzieci uczących się.

1.5. Rozwijanie placówek świadczących usługi edukacyjne, sportowo-rekreacyjne i kulturalne.

1.6. Kształtowanie pozytywnego klimatu wobec rodziny, małżeństwa i diety.

1.7. Wsparcie dla rodzin z dziećmi niepełnosprawnymi, w celu wyrównania szans dzieci i młodzieży podejmujących i kontynuujących naukę.

1.8. Stworzenie kompleksowego systemu zapobiegania przestępczości, demoralizacji i nadużywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Priorytet 2 - Wdrożenie aktywnej polityki społecznej.

2.1. Wspieranie aktywności zawodowej i edukacyjnej poprzez system pomocy społecznej.

2.2. Rozwój zatrudnienia socjalnego, w celu przywrócenia możliwości zatrudnienia osobom podlegającym wykluczeniu społecznemu.

2.3. Rozwój form ekonomii społecznej, na rzecz pobudzenia aktywizacji zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2.4. Rozwój budownictwa mieszkaniowego i wsparcie gmin w budowie mieszkań dla osób wymagających pomocy socjalnej.

2.5. Stworzenie kompleksowego systemu probacyjnego.

2.6. Likwidacja pułapki dochodowej, ograniczenie zachęt do dezaktywizacji zawodowej oraz zwiększenie szans zatrudnienia dla osób o niskich kwalifikacjach.

Priorytet 3 - Kompleksowa rehabilitacja i aktywizacja osób niepełnosprawnych.

3.1. Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych.

3.2. Tworzenie warunków do większej aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych jako podstawy społecznej integracji i poprawy warunków ich życia.

3.3. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do usług społecznych.

3.4. Kształtowanie pozytywnych postaw wobec niepełnosprawności.

3.5. Reforma systemu rentowego.

3.6. Usprawnienie systemu rehabilitacji, na rzecz utrzymania możliwości aktywności zawodowej.

3.7. Rozwijanie całościowych systemów pomocy dla osób obarczonych nietypowymi rodzajami niepełnosprawności, wymagających kompleksowych i systemowych działań ze strony państwa.

Priorytet 4 – Tworzenie warunków sprzyjających integracji w starzejącym się społeczeństwie.

4.1. Rozwijanie systemu opieki pielęgnacyjnej, celem zbudowania środowiskowego modelu integracji ludzi starszych i wymagających pomocy.

4.2. Wprowadzenie specjalizacji stacjonarnej opieki, celem budowy systemu specjalistycznego wsparcia dla osób wymagających szczególnej opieki.

4.3. Aktywizacja i integracja lokalna osób w wieku poprodukcyjnym, wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym.

4.4. Zapewnienie odpowiednich świadczeń emerytalnych na starość.

4.5. Prowadzenie spójnej polityki wobec starości i na rzecz osób starszych.

Priorytet 5 - Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych.

5.1 Wdrożenie strategicznego planowania lokalnej i regionalnej polityki społecznej, celem stworzenia metody koordynacji krajowej polityki społecznej.

5.2 Profesjonalizacja służb społecznych jako czynnika integracji lokalnej, celem zwiększenia samodzielności i aktywizacji zawodowej osób wymagających pomocy socjalnej.

5.3 Wdrożenie systemu informacji i poradnictwa obywatelskiego oraz dostępu do lokalnych środków przekazu i Internetu.

Priorytet 6 - Partnerstwo publiczno-społeczne jako podstawa rozwoju usług społecznych.

6.1. Aktywizacja i mobilizacja partnerów lokalnych, regionalnych i krajowych.

6.2. Budowa partnerstwa publiczno-społecznego w zakresie działalności pożytku publicznego.

6.3. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

6.4. Wsparcie postaw obywatelskich.

6.5. Wzmocnienie partycypacji społecznej.

Priorytet 7 - Integracja społeczna i zawodowa imigrantów.

7.1. Wdrożenie polityki integracji społecznej i zawodowej imigrantów, celem prowadzenia kompleksowych działań wszystkich instytucji publicznych.

7.2. Wdrożenie polityki antydyskryminacyjnej, celem ograniczenia postaw ksenofobicznych wobec środowisk imigranckich.

7.3. Ustawiczne szkolenie kadr administracji publicznej oraz partnerów społecznych, celem przygotowania do pracy z uchodźcami.

7.4. Zaprojektowanie spójnego systemu współpracy z uchodźcami.

12.	Narodowa Strategia Integracji Społecznej
	Celem prac nad Narodową Strategią Integracji Społecznej jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej UE stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Konkretnie działania mają przyczynić się do: - dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy, - rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy, - modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia, - wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy oraz konkretyzacja Strategii Lizbońskiej w obszarze integracji. Priorytety: - Wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym, - Poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim, - Upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy, - Rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci, - Radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, - Ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych, - Ograniczenie bezrobocia długookresowego, - Zmniejszenie bezrobocia młodzieży, - Zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, - Zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy, - Upowszechnienie kształcenia ustawicznego, - Wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności, - Powszechne ubezpieczenie zdrowotne, - Kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego, - Wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością, - Dostęp do pracowników socjalnych, - Rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej, - Zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, - Realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne, - Dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa obywatelskiego.
13.	Narodowa Strategia Spójności na lata 2007-2013
	Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Celami horyzontalnymi NSRO są: - Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, - Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej, - Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski, - Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług, - Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, - Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich. Bezpośrednio oddziaływującym na politykę społeczną i integracyjną ma cel 2, który w rozwinięciu traktuje między innymi o: - Poprawie jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej, - Przyciągnięciu na rynek pracy i przedłużeniu aktywności zawodowej większej liczby osób - modernizacji systemów zabezpieczenia społecznego, - Zwiększeniu zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw oraz elastyczności rynków pracy,

	• Zwiększeniu inwestycji w kapitał ludzki poprzez lepszą edukację i poprawę kwalifikacji, • Wspieranie utrzymania dobrego poziomu zdrowia pracowników.
14.	Strategia Rozwoju Kraju 2007 - 2015 Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski: poszczególnych obywateli i rodzin. Przez podniesienie poziomu życia rozumiemy między innymi: wzrost dochodów w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia poziomu wykształcenia społeczeństwa i podnoszenia kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące zarówno obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej oraz poprawę zdrowotności mieszkańców Polski. Przez podniesienie jakości życia rozumiemy istotną poprawę stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Podniesienie poziomu i jakości życia ma umożliwić polityka państwa pozwalająca na szybki, trwały rozwój gospodarczy w perspektywie długookresowej, oparty na rozwoju kapitału ludzkiego, zwiększaniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki i regionów, w tym na inwestycjach w sferze badań i rozwoju, oraz na uzyskanie stabilnych warunków ekonomiczno-społecznych i środowiskowych zapewniających europejski poziom i jakość życia obywateli i rodzin w kraju i wspólnotach lokalnych. Funkcjonowanie wspólnoty i jej bezpieczeństwo powinno być oparte o zasadę subsydiarności. W sytuacjach zagrożeń przerastających możliwości reagowania społeczności lokalnej powinna ona mieć wsparcie właściwych organów administracji publicznej. Priorytetami strategicznymi są: 1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki. 2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej. 3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości. 4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa. 5. Rozwój obszarów wiejskich. 6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.
15.	Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL) Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013 Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Wyzwania te obejmują: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Program, poprzez realizację celu ogólnego, jak również określonych w nim celów szczegółowych, przyczyni się do urzeczywistnienia założeń odnowionej Strategii Lizbońskiej na poziomie krajowym. Cele Programu zostały zdefiniowane zgodnie z zasadą strategicznego podejścia (<i>strategic approach</i>). Zasada ta polega na koncentracji wsparcia na kluczowych obszarach i najważniejszych problemach wymagających interwencji w zakresie zatrudnienia oraz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego. Jednocześnie, kompleksowy charakter wsparcia został zaplanowany w taki sposób, aby umożliwić odpowiednie rozszerzanie zakresu dostępnej pomocy, zgodnie ze specyfiką problemów występujących na polskim rynku pracy. Priorytety realizowane centralnie to: Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna; Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących; Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty; Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka; Priorytet V: Dobre rządzenie. Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to: Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich; Priorytet VII: Promocja integracji społecznej; Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki; Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Źródła: Opracowanie własne dokumentów strategicznych opracowanych na poziomie krajowym

2.3. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu regionu

Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Pomorskim dotyczące obszaru polityki społecznej

1.	Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego ⁹
	<u>Wizja Województwa Pomorskiego w roku 2020:</u> Województwo pomorskie 2020 roku to znaczący partner w Regionie Morza Bałtyckiego – region czystego środowiska; wysokiej jakości życia; rozwoju opartego na wiedzy, umiejętnościach, aktywności i otwartości mieszkańców; silnej i zróżnicowanej gospodarki; partnerskiej współpracy; atrakcyjnej i spójnej przestrzeni, a także kultywowania wielokulturowego dziedzictwa oraz tradycji morskich i solidarnościowych. Priorytet I. KONKURENCYJNOŚĆ Cel strategiczny 1 Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji Opis kierunków działań 1) wspieranie rozwoju skoordynowanej sieci instytucji otoczenia biznesu zapewniających dostęp do kapitału oraz trwale podnoszenie gotowości inwestycyjnej firm dzięki sprawnemu systemowi informacji gospodarczej, prawnej i technicznej oraz systemowi kształcenia kadr i doradztwa, w tym także doradztwa proinnowacyjnego; 2) tworzenie warunków dla rozwoju innowacyjnych MŚP poprzez wzmacnianie sektora B+R i wzrost efektywności współpracy sfer nauki i gospodarki, m.in. poprzez budowę sprawnych mechanizmów transferu innowacji wspartych odpowiednią infrastrukturą umożliwiającą tworzenie i rozwój firm innowacyjnych; 3) promocja postaw rynkowych, innowacyjnych oraz nastawionych na aktywność międzynarodową (w tym eksportową) i ekoefektywność wśród przedsiębiorców, przedstawicieli nauki oraz sektora B+R; 4) tworzenie warunków organizacyjnych, administracyjnych, prawnych i finansowych dla powstawania skupisk współpracujących przedsiębiorstw (grup branżowych i klastrów); 5) tworzenie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju przedsiębiorstw generujących wysoką wartość dodaną i zatrudnienie, zwłaszcza usługowych; 6) inspirowanie i wspieranie tworzenia struktur, mechanizmów i działań umożliwiających rozwój i upowszechnianie gospodarki elektronicznej oraz społeczeństwa informacyjnego. Cel strategiczny 2 Wysoki poziom edukacji i nauki Opis kierunków działań 1) podnoszenie poziomu kształcenia w instytucjach edukacyjnych, zwłaszcza na poziomie wyższym; 2) zwiększenie różnorodności kierunków kształcenia, wspieranie innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja) oraz kształcenia ustawicznego; 3) wspieranie regionalnych specjalności edukacyjnych i naukowo-badawczych oraz specjalności obejmujących nową technikę i technologię; 4) eksport usług edukacyjnych do innych regionów i za granicę; 5) wzrost współpracy międzyuczelnianej, a także rozwijanie wspólnych inicjatyw instytucji edukacyjnych oraz naukowych; 6) tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju kariery naukowej, w tym przyciąganie naukowców spoza regionu; 7) wspieranie rozwoju zaplecza informatycznego, usług i aplikacji dla nauki (e-nauka); 8) wzrost uczestnictwa regionu w międzynarodowej kooperacji naukowej; 9) tworzenie warunków dla efektywnej współpracy środowiska naukowo-akademickiego z administracją publiczną i środowiskiem gospodarczym. Cel strategiczny 4 Efektywna sfera publiczna Opis kierunków działań 1) usprawnianie obsługi mieszkańców regionu i przedsiębiorców, w tym m.in. poprzez efektywne wykorzystywanie technologii informacyjnych (e-administracja); 2) tworzenie przyjaznych, przejrzystych i bezpiecznych warunków inwestowania; i prowadzenia działalności gospodarczej i społecznej; 3) poprawa atrakcyjności i spójności oferty terenów inwestycyjnych; 4) tworzenie obszarów inwestowania i przyspieszonego rozwoju, szczególnie w strefach oddziaływania najważniejszych korytarzy transportowych; 5) skuteczna i trwała współpraca administracji publicznej różnych szczebli; 6) tworzenie warunków dla wzrostu efektywności kontaktów gospodarczych, społecznych, kulturalnych i politycznych z instytucjami zewnętrznymi w Polsce i zagranicą, zwłaszcza w Regionie Morza Bałtyckiego;

⁹ Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego (Uchwała nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 roku).

7) kreowanie spójnego wizerunku województwa pomorskiego na podstawie systemu zintegrowanej komunikacji marketingowej.

Cel strategiczny 5 Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim.

Opis kierunków działań:

- 1) włączenie obszaru metropolitalnego w międzynarodową sieć współpracy z udziałem innych metropolii europejskich, zwłaszcza bałtyckich;
- 2) wspieranie rozwoju sieci kooperacji obszaru metropolitalnego z jego otoczeniem regionalnym i krajowym;
- 3) rozwój potencjału instytucjonalnego i infrastrukturalnego obszaru metropolitalnego w zakresie organizacji wydarzeń targowo-wystawienniczych, kulturalnych, turystycznych i sportowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, głównie bałtyckim;
- 4) rozbudowa i poszerzenie oferty placówek edukacji, nauki, kultury, ochrony zdrowia, administracji i innych usług wyższego rzędu w obszarze metropolitalnym;
- 5) tworzenie warunków dla rozwoju funkcji metropolitalnych (m.in. połączenia lotnicze i morskie, przedstawicielstwa zagraniczne, międzynarodowe instytucje finansowe, cykliczne wydarzenia naukowe i kulturalne);
- 6) realizacja wspólnych lub skoordynowanych przedsięwzięć wzmacniających potencjał rozwojowy obszaru metropolitalnego oraz przedsięwzięć zmierzających do ochrony jego systemu ekologicznego.

Priorytet II. SPÓJNOŚĆ

Oddziaływanie na zmniejszenie różnicowań wewnątrz województwa w poziomie rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego.

Cel strategiczny 1 Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej.

Opis kierunków działań

- 1) poprawa zakresu i jakości usług rynku pracy w regionie;
- 2) aktywne formy wspomagania wzrostu zatrudnienia, zwłaszcza na obszarach dotkniętych wysokim, strukturalnym bezrobociem;
- 3) wspieranie przedsiębiorczości, promowanie pracy na odległość (telepraca) oraz elastycznych form zatrudnienia;
- 4) tworzenie instytucjonalnych, organizacyjnych i finansowych ram dla rozwoju zatrudnienia w formach pozarynkowych;
- 5) ułatwienie młodzieży z niezamożnych rodzin zdobywania wysokiej jakości wykształcenia; wspieranie otwartości systemu edukacji; wyrównywanie szans edukacyjnych;
- 6) upowszechnienie, poprawa jakości i zwiększenie różnorodności kształcenia ustawicznego, w tym inicjowanie i wspieranie programów edukacyjnych dostosowanych do trendów demograficznych i potrzeb rynku pracy;
- 7) tworzenie warunków dla wydłużania aktywności zawodowej oraz powrotów na rynek pracy absolwentów programów terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Cel strategiczny 2 Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo.

Opis kierunków działań

- 1) budowa partnerstwa regionalnego na rzecz realizacji aktywnej polityki społecznej;
- 2) wspieranie działań na rzecz reintegracji wszystkich grup zagrożonych wykluczeniem;
- 3) ograniczanie patologii społecznych, m.in. poprzez inicjowanie i wspieranie programów profilaktycznych oraz terapeutycznych;
- 4) kompleksowe wspieranie funkcjonowania rodziny, w tym tworzenie rozwiązań służących godzeniu pracy zawodowej z wychowywaniem dzieci oraz rozwijanie innych usług społecznych na rzecz rodziny;
- 5) wspieranie różnorodnych form aktywności, m.in. w odniesieniu do osób w wieku poprodukcyjnym i niepełnosprawnych;
- 6) poprawa jakości i dostępności usług w zakresie ochrony zdrowia;
- 7) rozwój profilaktyki prozdrowotnej;
- 8) wspieranie przedsięwzięć służących promocji zdrowia i proekologicznemu stylowi życia;
- 9) poprawa bezpieczeństwa publicznego;
- 10) wspieranie efektywnego funkcjonowania zintegrowanego regionalnego systemu ratownictwa.

Cel strategiczny 3 Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Opis kierunków działań

- 1) aktywizacja, wzmacnianie potencjału i stymulowanie powstawania sieciowych struktur organizacji pozarządowych;
- 2) tworzenie warunków dla rozwoju dialogu społecznego między wszystkimi partnerami zaangażowanymi w rozwój społeczno-gospodarczy regionu;
- 3) umacnianie partnerstwa organizacji pozarządowych i samorządu terytorialnego dla skutecznej realizacji zadań publicznych, a także wspieranie wzrostu zaangażowania obywatelskiego w życiu publicznym;
- 4) promocja postaw obywatelskich i działalności prospołecznej;

	5) wpieranie działań służących umacnianiu różnorodności i tożsamości regionalnej, utrwalanie dziedzictwa Kaszub, Kociewia, Powiśla i Żuław oraz innych części regionu, pielęgnacja i rozwój języka kaszubskiego i lokalnych dialektów, a także pielęgnowanie tradycji morskich i historycznych, w tym solidarnościowych; 6) wspieranie rozwoju kultury i poprawa dostępności mieszkańców regionu do oferty kulturalnej. Cel strategiczny 4 Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia. Opis kierunków działań 1) rewitalizacja obszarów regresu społeczno-gospodarczego, zdegradowanych obszarów miejskich, przemysłowych i powojennych, osiedli popegeerowskich, obszarów cennych kulturowo oraz obszarów zdegradowanych przyrodniczo; 2) wspieranie kompleksowej odnowy wsi pomorskiej; 3) racjonalizacja procesów suburbanizacji w otoczeniu metropolii i subregionalnych ośrodków rozwojowych; 4) wspieranie tworzenia optymalnych warunków zaspokajania potrzeb mieszkaniowych, m.in. dla poprawy mobilności przestrzennej mieszkańców. Cel strategiczny 5 Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych. Opis kierunków działań 1) wspieranie zmian strukturalnych w subregionalnych ośrodkach rozwoju prowadzących do wzrostu aktywności gospodarczej i zawodowej w obszarach ich oddziaływania; 2) tworzenie efektywnej sieci powiązań pomiędzy subregionalnymi ośrodkami rozwoju, a także między nimi a Trójmiastem; 3) wspieranie konkurencyjności gospodarczej subregionalnych ośrodków rozwoju w skali krajowej. Priorytet III. DOSTĘPNOŚĆ Zapewnienie mobilności ludzi, dostępności usług oraz sprawnego i bezpiecznego przepływu towarów, informacji, wiedzy i energii dzięki efektywnie funkcjonującej infrastrukturze, z poszanowaniem zasobów i walorów środowiska. Cel strategiczny 3 Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych. Opis kierunków działań 1) poprawa dostępu do infrastruktury edukacyjnej umożliwiająca wzrost jakości kształcenia, a także obejmująca skoordynowany rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej; 2) budowa, modernizacja i poprawa stanu wyposażenia obiektów ochrony zdrowia i pomocy społecznej; 3) modernizacja wyposażenia i wspieranie działalności instytucji kultury, w tym także tworzenie warunków dla ośrodków integracji i aktywizacji społeczności lokalnych; 4) wsparcie funkcjonowania i rozwoju zintegrowanych systemów informacyjnych w obszarach: administracji publicznej, edukacji, rynku pracy, kultury, zdrowia, pomocy społecznej.
2.	Strategia Polityki Społecznej Województwa Pomorskiego do Roku 2013
	Celem strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej jest zaplanowanie i realizowanie w praktyce wyznaczonych założeń rozwiązywania ważnych problemów społecznych w regionie. Należy to rozumieć jako cele strategiczne i operacyjne oraz praktyczne działania, zmierzające do osiągnięcia misji Samorządu Województwa Pomorskiego w dziedzinie polityki społecznej. Priorytet I: Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej Cel 1: Dostosowanie oferty edukacyjnej do rynku pracy. Cel 2: Zwiększenie dostępności do instytucji rynku pracy. Cel 3: Rozwój kształcenia ustawicznego. Cel 4: Aktywizacja zawodowa osób będących w trudnej sytuacji na rynku pracy. Priorytet II. Wzmacnianie integracji społecznej: Cel 1. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu. Cel 2: Tworzenie warunków do wczesnego diagnozowania i wsparcia w sytuacjach zagrożenia wykluczeniem społecznym. Cel 3: Tworzenie warunków do wyzwalania aktywności indywidualnej osób zagrożonych wykluczeniem i wykluczonych społecznie. Cel 4: Wspieranie działań środowisk lokalnych na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej. Priorytet III: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Cel 1: Tworzenie warunków do budowania instytucjonalnego wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Cel 2: Wzmacnianie postaw obywatelskich Cel 3: Podnoszenie jakości działalności organizacji pozarządowych.

	Priorytet IV: Poprawa infrastruktury i systemów wsparcia integracji Społecznej. Cel 1: Zwiększenie dostępności usług instytucji wspierających. Cel 2 : Podnoszenie jakości usług instytucji wspierających. Cel 3: Stwarzanie warunków do powstawania i funkcjonowania koalicji i partnerstw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Cel 4 : Budowanie komplementarnego systemu i standaryzacja usług.
3.	Program Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych Województwa Pomorskiego na lata 2006 - 2013 Program jest wypełnieniem ustawowego zobowiązania oraz próbą pokazania długofalowych kierunków działań prowadzących do realizacji głównego celu, jakim jest zbudowanie efektywnego systemu wspierania osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie województwa pomorskiego, stwarzającego warunki umożliwiające dobrą jakość życia. Program jest systemem trzech celów strategicznych obejmujących główne obszary życia w zakresie zaspokajania potrzeb poprzez rehabilitację leczniczą społeczną i zawodową oraz działania na rzecz dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Ważnym elementem programu jest upowszechnianie systemu zaspokajania specjalnych potrzeb edukacyjnych, określenie tych potrzeb w orzecznictwie psychopedagogicznym na wszystkich 3 poziomach edukacji. Program zakłada, że likwidacja barier utrudniających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym nastąpi poprzez stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i wypracowanie modelu współpracy jednostek działających na rzecz środowiska niepełnosprawnych zgodnie ze standardami Unii Europejskiej. Cel strategiczny I: Kompleksowa diagnoza stanu, potrzeb i zasobów środowiska osób niepełnosprawnych w województwie pomorskim. Cel strategiczny II: Poprawa warunków i jakości życia osób niepełnosprawnych. Cel strategiczny III: Lokalne systemy profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym.
4.	Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2010 Na mocy Uchwały 777/XLIII/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2006 roku został przyjęty Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006 - 2010. Ustawa określa następujące kierunki działania województwa w zakresie realizacji programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych: 1) podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, 2) inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania napojów alkoholowych, 3) podejmowanie działań na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstawaniu i usuwania następstw nadużywania alkoholu, a także wspieranie działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy, 4) wspieranie tworzenia i rozwoju organizacji społecznych, których celem jest krzewienie trzeźwości i abstynencji, oddziaływanie na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielanie pomocy ich rodzinom, jak również zapewnienie warunków sprzyjających działaniom tych organizacji, 5) współdziałanie z Kościołem Katolickim i innymi kościołami oraz związkami wyznaniowymi w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi. Celem realizacji <i>Programu</i> jest utworzenie w gminach wiejskich i małych miastach świetlic socjoterapeutycznych lub klubów młodzieżowych z programem pomocy psychologicznej, a także proponujących aktywne formy spędzania czasu wolnego. Ponadto celem <i>Programu</i> jest wspieranie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinach alkoholowych we współpracy z policją, pomocą społeczną, placówkami leczenia odwykowego, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych.
5.	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006 - 2010 Na mocy Uchwały 778/XLIII/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 stycznia 2006 roku został przyjęty Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006 – 2010 Celem <i>Programu</i> jest inicjowanie działań realizowanych przez jednostki samorządów terytorialnych w województwie pomorskim na rzecz ograniczenia używania narkotyków i związanych z tym problemów oraz określenie standardów tych działań. Celem strategicznym <i>Programu</i> jest ograniczenie używania narkotyków oraz związanych z tym problemów.

	Cele szczegółowe: 1/ Zahamowanie tempa wzrostu popytu na narkotyki, 2/ Podniesienie jakości leczenia, rehabilitacji oraz działań zmierzających do ograniczenia szkód zdrowotnych, 3/ Redukcja nawrotów oraz poprawa jakości życia osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, 4/ Zapewnienie informacji dla prowadzenia racjonalnej i akceptowalnej społecznie polityki wobec narkomanii.
6.	Program Integracji Społecznej w ramach Poakcesyjnego Programu Wspierania Obszarów Wiejskich Program Integracji Społecznej jest częścią Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, realizowanego z pożyczki Banku Światowego, a wdrażanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z Regionalnymi Ośrodkami Polityki Społecznej. Celem programu jest podniesienie poziomu integracji społecznej w gminach na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich, aktywizacja lokalnych społeczności i przygotowanie ich do korzystania z innych programów. Działania podjęte w ramach Programu Integracji Społecznej przyczynią się do lepszego planowania usług społecznych przez gminy we współpracy z partnerami społecznymi, liderami lokalnymi i mieszkańcami oraz rozwoju lokalnych organizacji. Środki finansowe z Programu umożliwią gminom realizowanie usług społecznych dla następujących grup: -osoby starsze, -dzieci i młodzież, -rodziny Przykładowe usługi to: usługi opiekuńcze, wspieranie różnych form samopomocy, rozwój sieci placówek świetlic środowiskowych, ognisk wychowawczych, kół zainteresowań, klubów, grup wsparcia doradztwo i interwencja kryzysowa, doradztwo prawne, społeczne, edukacyjne i psychologiczne, opieka instytucjonalna dla dzieci w wieku szkolnym i młodszych, rozwiązywanie problemów rodzinnych oraz związanych z nadużywaniem alkoholu i uzależnieniem od narkotyków, dodatkowe usługi dla osób niepełnosprawnych. Realizacja projektów finansowanych w ramach Programu Integracji Społecznej powinna stanowić istotny impuls do wzmocnienia i tworzenia lokalnych organizacji. Usługi będą mogły być świadczone przez organizacje pozarządowe (NGO) oraz publicznych i prywatnych usługodawców. Realizacja tych usług wynikać ma z opracowanych gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto kadra realizująca Program w gminach wraz z partnerami społecznymi będzie mogła skorzystać ze wsparcia szkoleniowego i pomocy eksperckiej.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie regionalnym.

2.4 Ocena uwarunkowań zewnętrznych – podsumowanie

Należy podkreślić wzrastającą tendencję do postrzegania polityki społecznej jako jednego z ważniejszych elementów stanowiących o standardzie i jakości życia. Unia Europejska wyznaczyła główne kierunki polityki społecznej i stała się przyczynkiem do formułowania kolejnych aktów prawnych określających normy społeczne i prawa należne każdemu Europejczykowi w zakresie pomocy społecznej i dostępności do zdobyczy cywilizacyjnych Starego Kontynentu, które sprzyjają wzrostowi komfortu życia. Przekonanie o rosnącym potencjale ekonomicznym państw członkowskich umacnia się, co można wnioskować po rosnącej liczbie opracowań, analiz i dokumentów powstających na różnych szczeblach zarządzania terytorialnego, w tym opracowań, których celem jest integracja i koordynacja wysiłków i działań wielu podmiotów oraz instytucji oddziałujących na politykę społeczną Europy. Pracom tym towarzyszy chęć poznania i zrozumienia prawidłowości w funkcjonowaniu zjawisk społecznych, co znajduje wyraz w coraz liczniejszych już wykonanych i planowanych do wykonania w przyszłości opracowaniach i studiach poświęconych tym zjawiskom. Większa znajomość prawidłowości i uwarunkowań, jakim podlega społeczność europejska przyczyni się do poprawy skuteczności dokonywania ocen lub prognoz zmian zachodzących w obszarze społecznym. Wobec złożoności problematyki społecznej taką sytuację należy uznać za szansę dalszego skutecznego rozwiązywania problemów społecznych i prowadzenia działań integracyjnych.

Na szczeblu krajowym polityka społeczna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną, dają one szansę na koordynację, większą spójność, a w efekcie wzajemne wzmocnianie działań Państwa z podejmowanymi na innych szczeblach działaniami zwłaszcza w obszarach zarządzanych przez samorząd wojewódzki i terytorialny. Samorządy natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe rozwiązujące konkretne

problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym. Wyrazem polityki Państwa w sferze polityki społecznej jest skuteczne sędowanie na rzecz poszczególnych poziomów polskiego samorządu znaczącej odpowiedzialności za politykę społeczną. Warunkiem wzmocnienia przewidywanych korzyści winny być przemyślane i dobrze zorganizowane działania promocyjne i poszerzenie informacji o możliwościach tworzenia projektów w oparciu o środki UE. Działania te winny być skierowane do instytucji zarządzających poszczególnymi segmentami pomocy społecznej, organizacji pozarządowych i bezpośrednich beneficjentów prowadzonej polityki społecznej.

Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Pomorskiego tylko w niewielkim stopniu wpisuje się w finansowanie infrastruktury pomocy społecznej poprzez Oś priorytetową 7. „Ochrona zdrowia i system ratownictwa”. Natomiast Program Operacyjny Kapitał Ludzki realizowany w obszarach wyznaczonych na poziomie regionalnym powoduje potrzebę reorganizacji punktów odniesienia wykorzystywanych przy tworzeniu planów rozwoju i projektów na niższych szczeblach zarządzania terytorialnego. Istotne znaczenie w latach 2009 - 2013 zyskuje możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej na realizację części zadań polityki społecznej zwłaszcza w sferze tzw. projektów miękkich.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Uwarunkowania wewnętrzne wynikają z przyjętych na szczeblu Gminy Dębica Kaszubska dokumentów strategicznych i programów sektorowych. Najważniejszym dokumentem gminy wyznaczającym kierunki działań dla poszczególnych celów strategicznych jest Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Dębica Kaszubska do 2015 roku. Natomiast w zakresie finansowania istniejących już programów sektorowych i tych, które powstaną z inspiracji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska istotną rolę odgrywa Program Operacyjny Kapitał Ludzki na szczeblu regionalnym oraz wdrożenie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013. Dokumenty te zostały omówione w uwarunkowaniach zewnętrznych. Szczegółowe omówienie dokumentów opracowanych na szczeblu gminy przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Bardzo istotnym elementem wpływającym na prowadzenie skutecznej polityki społecznej są uwarunkowania wynikające bezpośrednio z oceny bieżącej sytuacji społeczno - gospodarczej Gminy Dębica Kaszubska i możliwych do zidentyfikowania trendów w takich obszarach jak m.in. bezrobocie, problemy społeczne i demograficzne, dostęp do edukacji i infrastruktury społecznej oraz świadczeń medycznych.

3.1. Uwarunkowania wynikające z przyjęcia dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu lokalnym

Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w gminie Dębica Kaszubska dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych

1.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Dębica Kaszubska do 2015 roku
	Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Dębica Kaszubska przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i opisuje strategię, zmierzającą do osiągnięcia rozwoju społeczno-gospodarczego. Strategia wskazuje również spodziewane efekty planowanych przedsięwzięć i kierunki zaangażowania środków funduszy strukturalnych i środków własnych Gminy. Obszar Gospodarka: Cel strategiczny IIA: Podjąć działania w kierunku skuteczniejszego wykorzystania funduszy strukturalnych dla rozwoju gminy. Cel strategiczny IIB: Stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości, w tym małych i średnich firm. Obszar Społeczność: Cel strategiczny VA: Umożliwić wszechstronny rozwój i edukację wszystkim mieszkańcom gminy. Cel strategiczny VB: Rozwiązywać i zapobiegać problemom społecznym. Cel strategiczny VC: Tworzyć warunki do dalszego rozwoju oświaty, kultury, sportu i turystyki w oparciu o walory historyczne przyrodnicze i geograficzne. Cel drugorzędny VA: Umożliwić wykorzystanie istniejącego potencjału intelektualnego mieszkańców gminy w walce z bezrobociem. Cel drugorzędny VB: Stworzyć warunki do integracji społeczności lokalnej. Cel drugorzędny VC: Podjąć działania w kierunku ciągłego zwiększania bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Cel trzeciorzędny VA: Stworzyć warunki zachęcające mieszkańców gminy do większej aktywności w sferze oświaty i kultury. Cel trzeciorzędny VB: Tworzyć warunki do kontynuacji rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
2.	Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Dębica Kaszubska na lata 2007 - 2013
	Plan Rozwoju Lokalnego to dokument o charakterze strategicznym stanowiący integralną część Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Dębica Kaszubska. Zapisy Planu Rozwoju Lokalnego są spójne z Narodowym Planem Rozwoju, Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego oraz Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Słupskiego.

	MISJA GMINY DĘBNICA KASZUBSKA: Gmina Dębica Kaszubska to obszar zrównoważonego rozwoju oparty na nieprzeciętnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych z dobrą infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi małej i średniej przedsiębiorczości i różnych form turystyki. Gmina z dobrym zapleczem dla wypoczynku i rekreacji sprzyjającym nowemu osadnictwu, gwarantująca bezpieczeństwo i komfort życia jej mieszkańcom. Zintegrowany obszar z rozwijającą się gospodarką Słupska i okolic. Obszar Gospodarka: Cel pierwszorzędne • Podjąć działania w kierunku skuteczniejszego wykorzystania funduszy strukturalnych dla rozwoju gminy, • Stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości, w tym małych i średnich firm, • Podjąć działania w kierunku lepszego wykorzystania gospodarczego walorów przyrodniczych. Obszar Przestrzeń: Cel pierwszorzędne • Stworzyć warunki dla zaktywizowania obszarów popegeerowskich, Obszar Społeczność:: Cel pierwszorzędne • Umożliwić wszechstronny rozwój i edukację wszystkim mieszkańcom gminy, • Rozwiązywać i zapobiegać problemom społecznym. Cel drugorzędne • Umożliwić wykorzystanie istniejącego potencjału intelektualnego mieszkańców gminy w walce z bezrobociem, • Stworzyć warunki do integracji społeczności lokalnej, Cel trzeciorzędne • Stworzyć warunki zachęcające mieszkańców gminy do większej aktywności w sferze oświaty i kultury, • Tworzyć warunki do kontynuacji rozwoju budownictwa mieszkaniowego.
3.	„Program współpracy Gminy Dębica Kaszubska z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2010 rok”. Gmina podejmuje systematyczną współpracę z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, z Gminnym Forum Organizacji Pozarządowych, realizując wspólnie działania służące realizacji Strategii Rozwoju Gminy. Celem programu jest efektywne wykorzystanie społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb mieszkańców gminy. Cel ten realizowany jest w szczególności przez: 1) określenie kierunków realizacji zadań publicznych; 2) zapewnienie udziału organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych; 3) wykorzystanie potencjału i możliwości organizacji pozarządowych; 4) zwiększenie ilości świadczonych usług publicznych oraz podniesienie ich standardu; 5) obniżenie kosztów realizacji zadań publicznych w wyniku społecznego zaangażowania lokalnych społeczności i wykorzystania bezpłatnej pracy wolontariuszy; 6) zabezpieczenie w budżecie gminy środków finansowych umożliwiających wykonywanie zadań wymienionych w rozdziale V programu; 7) udzielanie pomocy w pozyskiwaniu środków finansowych pochodzących z różnych źródeł zewnętrznych. PRIORYTETY ZADAŃ NA ROK 2010 W ZAKRESIE: 1/ przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji zawodowej, 2/ upowszechniania kultury fizycznej i sportu, 3/ upowszechniania turystyki, ekologii i ochrony środowiska, 4/ w zakresie kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, 5/ pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób, 6/ działalności charytatywnej, 7/ nauki, edukacji, oświaty i wychowania, 8/ ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, 9/ porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym, 10/ upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji, 11/ działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje.

4.	„Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2010”
	Założenia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” zawierają wskazania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz uwzględniają aspekty społeczne i potrzeby mieszkańców Gminy Dębica Kaszubska. Program realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej w ścisłej współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Celem Programu jest systematyczne realizowanie działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków jakie niosą za sobą zjawiska alkoholizmu i przemocy w rodzinie. Cele szczegółowe: 1) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczy i socjoterapeutycznych, 4) Wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, 5) Podejmowanie działań zmierzających do przestrzegania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości, a także podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz przygotowanie postępowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
4.	„Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2010”
	Podstawę działań związanych z zapobieganiem narkomanii stanowią: ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2005 r. Nr 179 poz.1484) oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii. Celem głównym programu jest przeciwdziałanie rozszerzaniu się narkomanii oraz problemom jej towarzyszącym na terenie Gminy Dębica Kaszubska. Będzie on realizowany w obszarze działania obejmującego głównie profilaktykę. Profilaktyka ma na celu: 1) zwiększenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem narkotyków (prowadzenie działalności informacyjnej poprzez media i publikacje; ogłaszanie danych nt. epidemiologii i działania placówek prowadzących działalność profilaktyczną; organizowanie kampanii edukacyjnych nt. problematyki narkomanii), 2) wzrost zaangażowania społeczności lokalnych w działania profilaktyczne (uwzględnienie problematyki w gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, wspieranie lokalnych inicjatyw działań profilaktycznych na terenie Gminy, szkół podstawowych, organizacji pozarządowych), itp., 3) zintegrowanie działań profilaktycznych (wsparcie finansowe i merytoryczne programów profilaktycznych adresowanych do wszystkich zainteresowanych równocześnie: młodzieży, rodziców i nauczycieli), 4) udostępnianie oferty terapeutycznej - współpraca z organizacjami pozarządowymi i instytucjami opiekuńczo – wychowawczymi dla dzieci i młodzieży.

Źródła: Opracowanie własne na podstawie dokumentów strategicznych i programów przyjętych do realizacji na poziomie lokalnym.

Podsumowanie

Informacje zebrane w tabeli, przedstawiają wybrane zapisy w dokumentach określających priorytety oraz zadania Gminy Dębica Kaszubska wyznaczających kierunki działania w programach sektorowych świadczą o tym, że znaczenie polityki społecznej i rozwiązywanie konkretnych problemów przy wielu priorytetach gospodarczych gminy stanowi jeden z istotnych elementów rozwoju Gminy Dębica Kaszubska. Dla wielu obszarów gminy Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przezwyciężenia problemów społecznych oraz integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.

3.2. Uwarunkowania demograficzne

3.2.1. Stan i struktura ludności¹⁰

Gmina Dębica Kaszubska zamieszkiwana była na koniec 2009 roku **9 711** osób, tj. nieznacznie więcej niż w roku 2008 r. (o 193 osoby). Na 1 km² powierzchni ogólnej gminy przypadało przeciętnie 32 osoby, przy średniej dla Polski 118, a dla województwa pomorskiego 121.

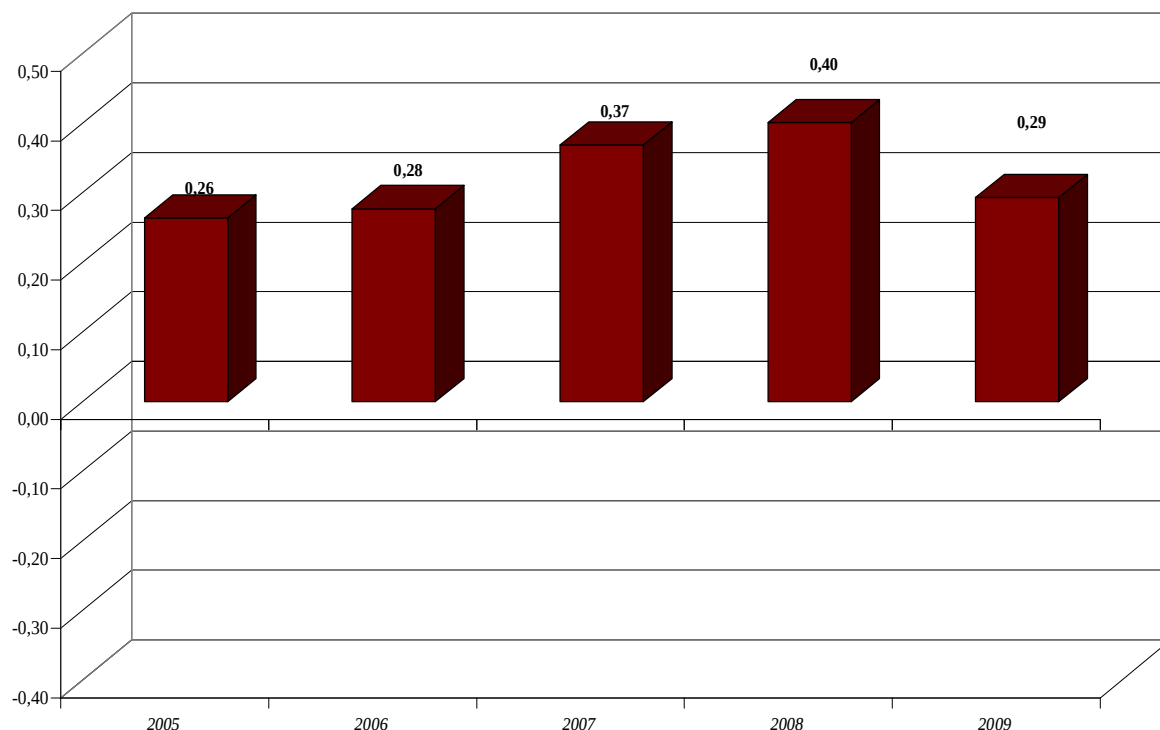
Tabela 5 Podstawowe dane demograficzne – stan na 31.12.2009 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	WARTOŚCI
Stan ludności ogółem, w tym:	9 711
mężczyźni	4 851
kobiety	4 860
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	2 433
mężczyźni	1 231
kobiety	1 202
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	6 215
mężczyźni	3 288
kobiety	2 927
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	1 063
mężczyźni	332
kobiety	731
Urodzenia żywe w 2009 roku	119
Zgony ogółem w 2009 roku, w tym:	84
niemowląt	3
Przyrost naturalny	35

Źródło: Urząd Gminy Dębica Kaszubska.

¹⁰ Opracowano na podstawie danych statystycznych zawartych w Banku Danych Regionalnych Urzędu Statystycznego w Szczecinie – Podregiony, Powiaty, Gminy.

Wykres 1 Struktura przyrostu ludności w Gminie Dębica Kaszubska w latach 2005-2009

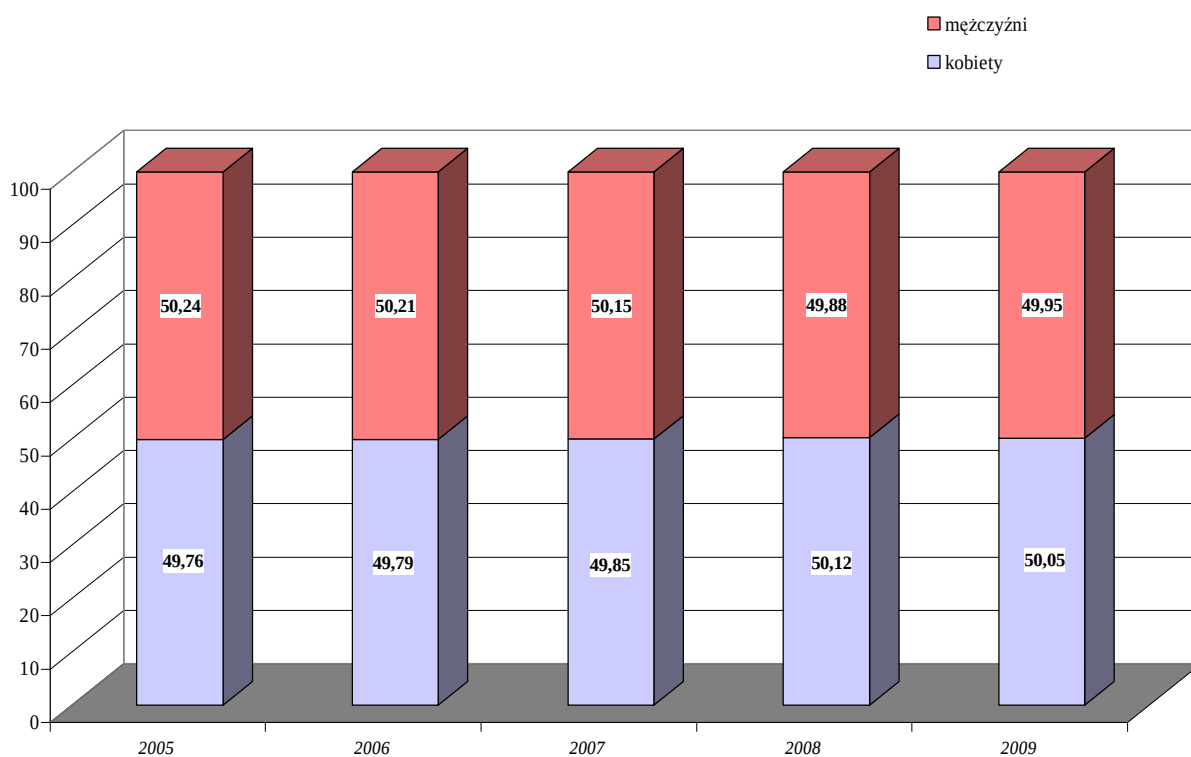
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych przyrost liczony metodą: (urodzenia żywe - zgony): urodzenia żywe.

W latach 2005-2008 odnotowano systematyczny wzrost liczby ludności gminy Dębica Kaszubska, natomiast w roku 2009 liczba ludności na terenie gminy zmniejszyła się w stosunku do lat ubiegłych. W roku 2009 w porównaniu z rokiem 2005 liczba ludności zwiększyła się o 298 osób, co stanowi ponad 3% wzrost.

Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców do roku 2035 sukcesywnie będzie spadać, przy czym tempo tego spadku będzie coraz wyższe. Ponadto według badań Eurostatu począwszy od 2010 r. liczba ludności w wieku 18-59/64 lat w Polsce zacznie się obniżać. Szacuje się, że w 2050 r. populacja tej grupy osób zmniejszy się o 31 proc. czyli o 7,6 mln osób w porównaniu z 2007 r. Proces ten wynikać będzie przede wszystkim ze zmniejszenia się liczebności grupy osób w wieku 0-24 lat przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku emerytalnym. Udział pierwszej z grup w populacji obniży się z 36 proc. w 2007 r. do zaledwie 25 proc. w 2050 r., natomiast udział osób starszych wzrośnie dwukrotnie z 15,7 proc. do 33,8 proc. Jednocześnie znacznym fluktuacjom podlegać będzie liczebność osób w wieku niemobilnym.

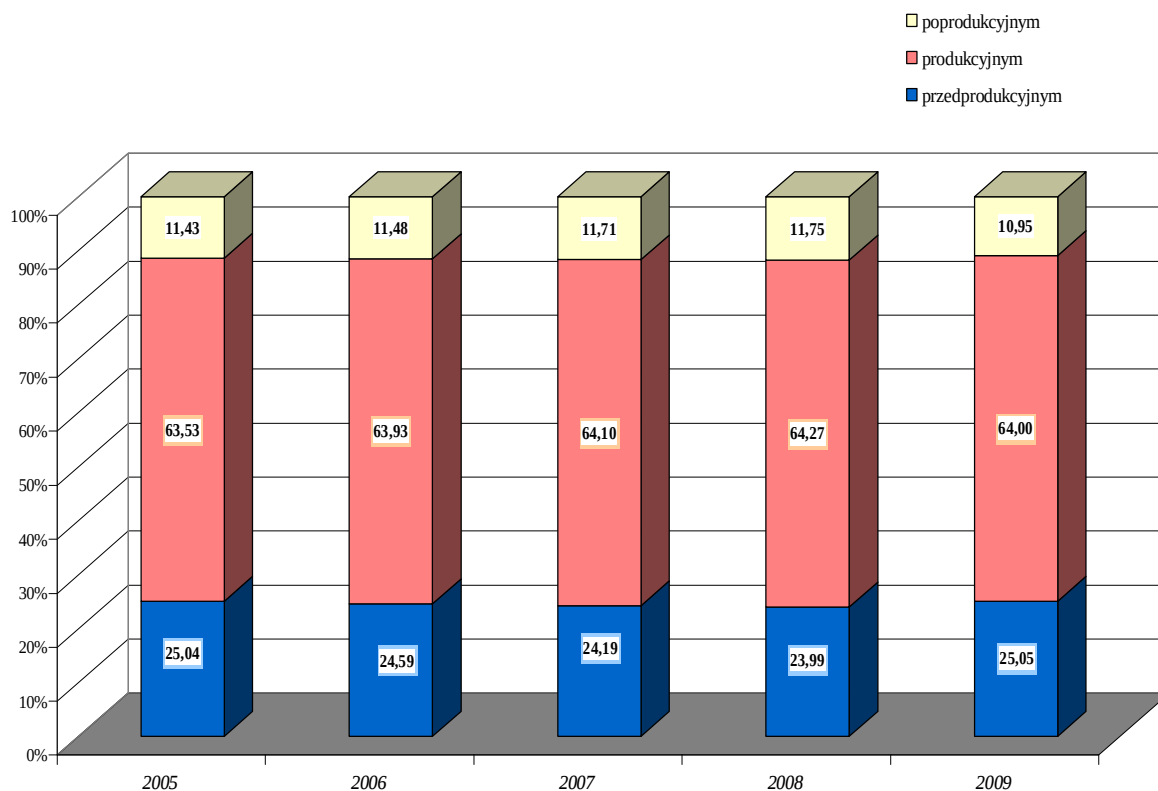
Kobiety w gminie Dębica Kaszubska miały nieznaczną przewagę liczebną nad mężczyznami. W 2009 r., ich udział w ogólnej liczbie ludności kształtował się na poziomie 50,05%, (w województwie pomorskim 51,42%). Natomiast współczynnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wyniósł 100 i był nieznacznie niższy od poziomu uzyskiwanego w województwie pomorskim.

Wykres 2 Struktura procentowa ludności według płci w latach 2005 - 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Wykres 3 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w latach 2005 - 2009.

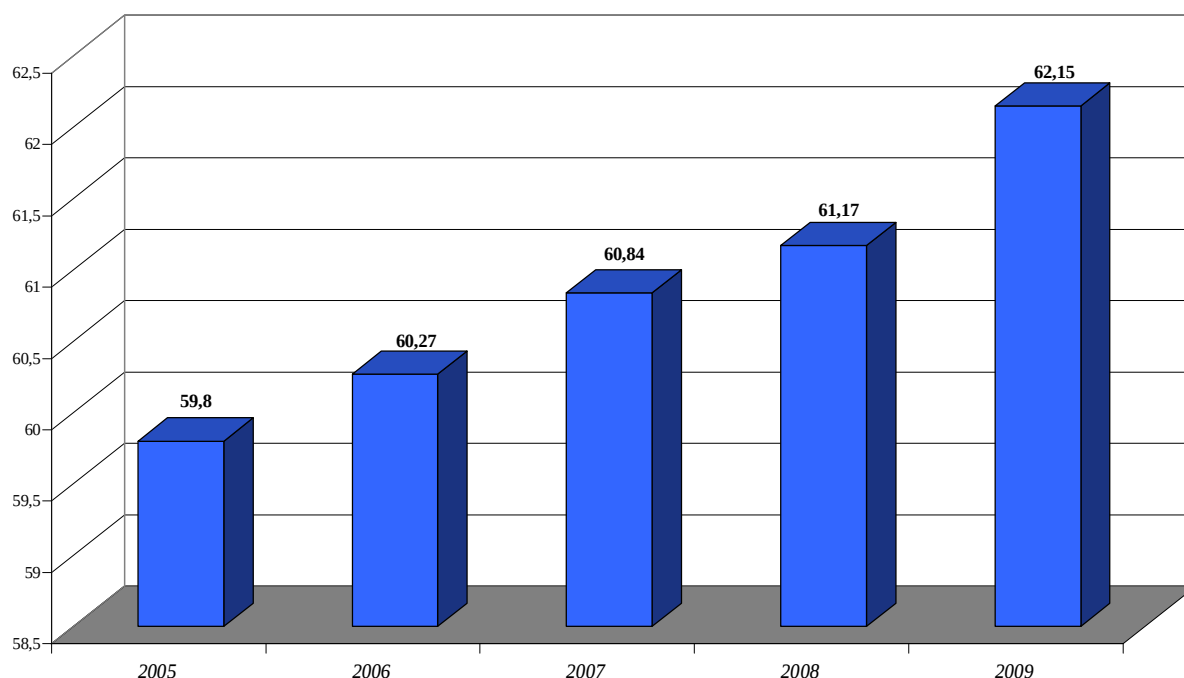

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Struktura ludności gminy wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2009 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 64% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 25,05% ludności zamieszkującej obszar gminy, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na poziomie 10,95% ludności ogółem.

W latach 2005 – 2009 porównując dane na temat udziału procentowego ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym zaobserwować można systematyczny wzrost wskaźnika. W roku 2009 wskaźnik udziału procentowego osiągnął poziom 62,15% i był wyższy o 2,35 punktu procentowego w stosunku do roku 2005.

Wykres 4 Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2005 - 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

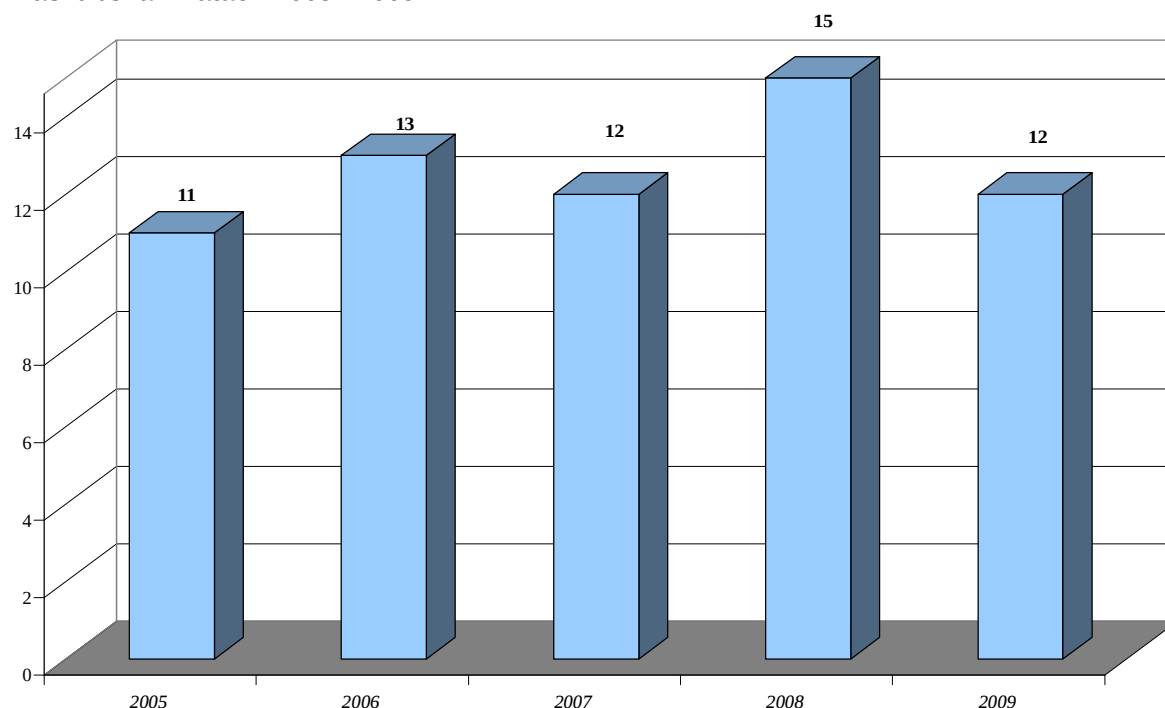
3.2.2. Ruch naturalny ludności¹¹

Na stan i strukturę ludności Gminy Dębница Kaszubska duży wpływ miały zjawiska demograficzne określane jako ruch naturalny ludności.

W porównaniu z poprzednim rokiem w 2009 r. w gminie Dębница Kaszubska nie zaobserwowano znaczących zmian w wielkości współczynników demograficznych liczonych na 1000 ludności. Współczynnik urodzeń żywych, który w 2009 r. wynosił 12‰, początkowo w roku 2005 kształtował się na poziomie 11‰, a następnie w latach 2005 – 2006 spadał z poziomu 13‰ wg stanu na koniec 2006 roku do poziomu 12‰. Rok 2008 przyniósł natomiast ponowny wzrost współczynnika urodzeń żywych do wysokości 15‰.

¹¹ Opracowano na podstawie danych zawartych w Banku Danych Regionalnych oraz danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku.

Wykres 5 Urodzenia żywe w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności w gminie Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009

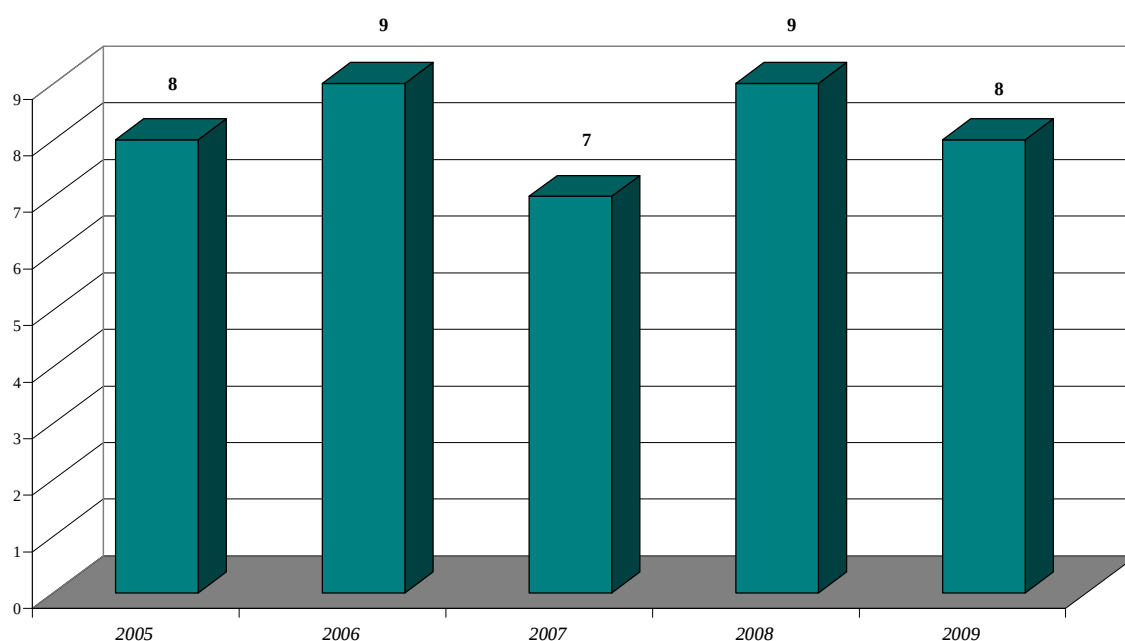

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Współczynnik zgonów na terenie Dębicy Kaszubskiej w latach 2005 – 2009 kształtował się na podobnym poziomie i tak najwyższy poziom wskazywał w roku 2006 i w 2008 osiągając 9‰, natomiast najniższy poziom odnotowany został w 2007 roku (7‰). W roku 2009 poziom współczynnika zgonów wynosił 8‰.

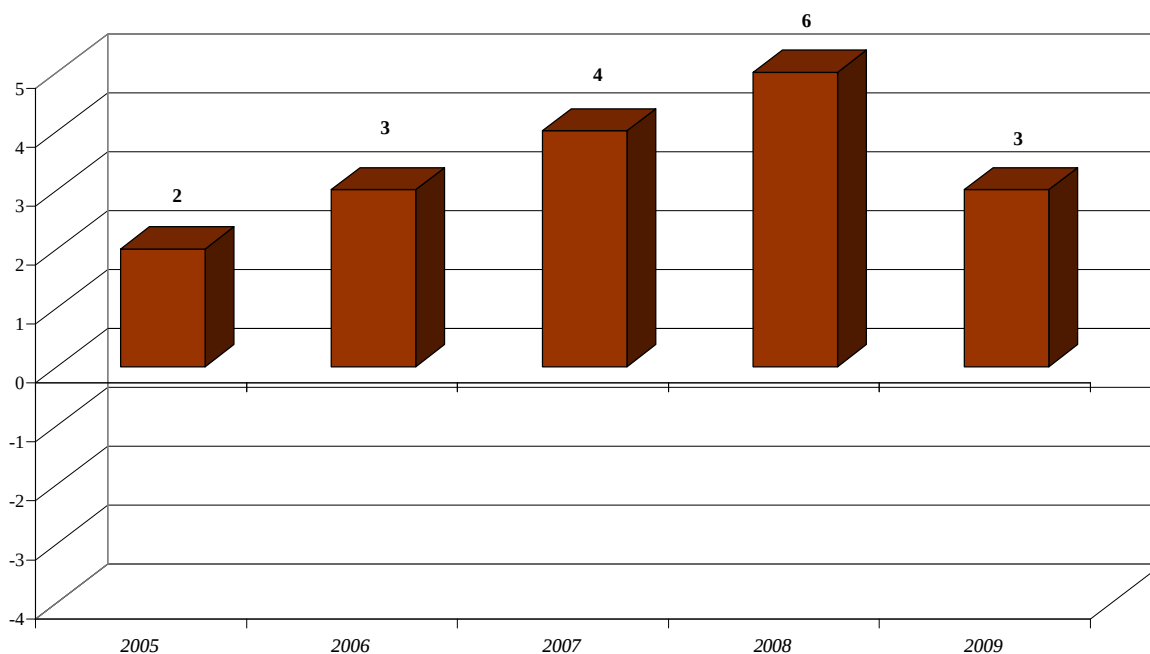
W gminie Dębica Kaszubska zaobserwowano także zmianę współczynnika przyrostu naturalnego; współczynnik liczony na 1000 ludności systematycznie wzrastał od roku 2005 z poziomu 2‰ do poziomu 6‰ w roku 2008, natomiast w roku 2009 osiągnął poziom 3‰.

Wykres 6 Zgony w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności w gminie Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

Wykres 7 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

3.3. Uwarunkowania ekonomiczne

3.3.1. Bezrobocie w Gminie Dębica Kaszubska¹²

Liczba bezrobotnych z terenu Gminy Dębica Kaszubska zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku na dzień 31 grudnia 2009 r. wynosiła **934** osoby, w tym **486** kobiet, tj. 52,03%.

Bezrobotne kobiety z terenu gminy Dębica Kaszubska w liczbie **486** osób stanowiły na koniec grudnia 2009 roku ponad 52% ogółu bezrobotnych. W porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku ich liczba wzrosła o 61 osób. Bezrobocie wśród mężczyzn wzrosło się natomiast w porównaniu z grudniem 2008 roku o 163 osoby.

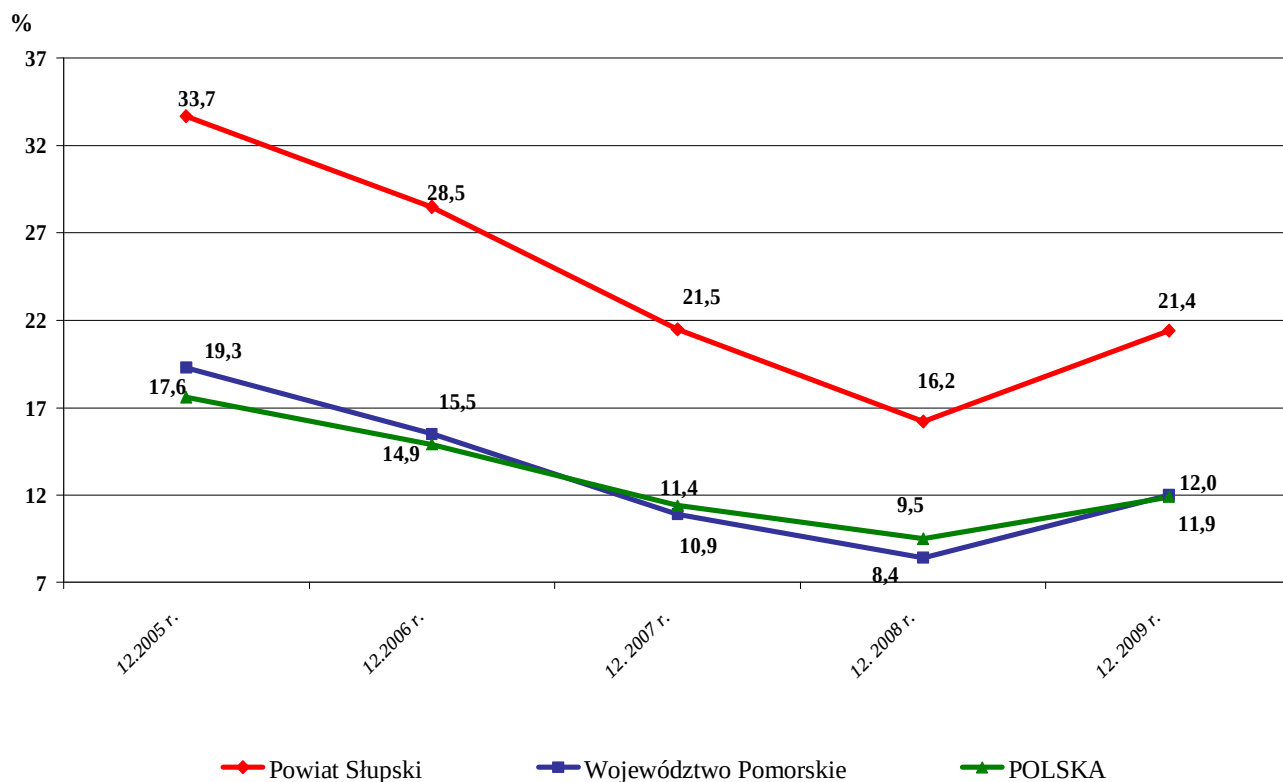
Zarówno w Polsce jak i w województwie pomorskim oraz w powiecie słupskim w latach 2005-2008 zanotowano na rynku pracy spadek poziomu bezrobocia jednak już w 2009 roku w związku z zaistniałym kryzysem poziom bezrobocia systematycznie wzrastał.

Na koniec grudnia 2009 roku stopa bezrobocia¹³ w powiecie słupskim wynosiła **21,4%**, tj. wzrosła w stosunku do grudnia 2008 roku o **5,2%** i była zbliżona do poziomu z grudnia 2007 roku.

¹² Opracowano na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku oraz danych zawartych na stronie internetowej www.psz.praca.gov.pl

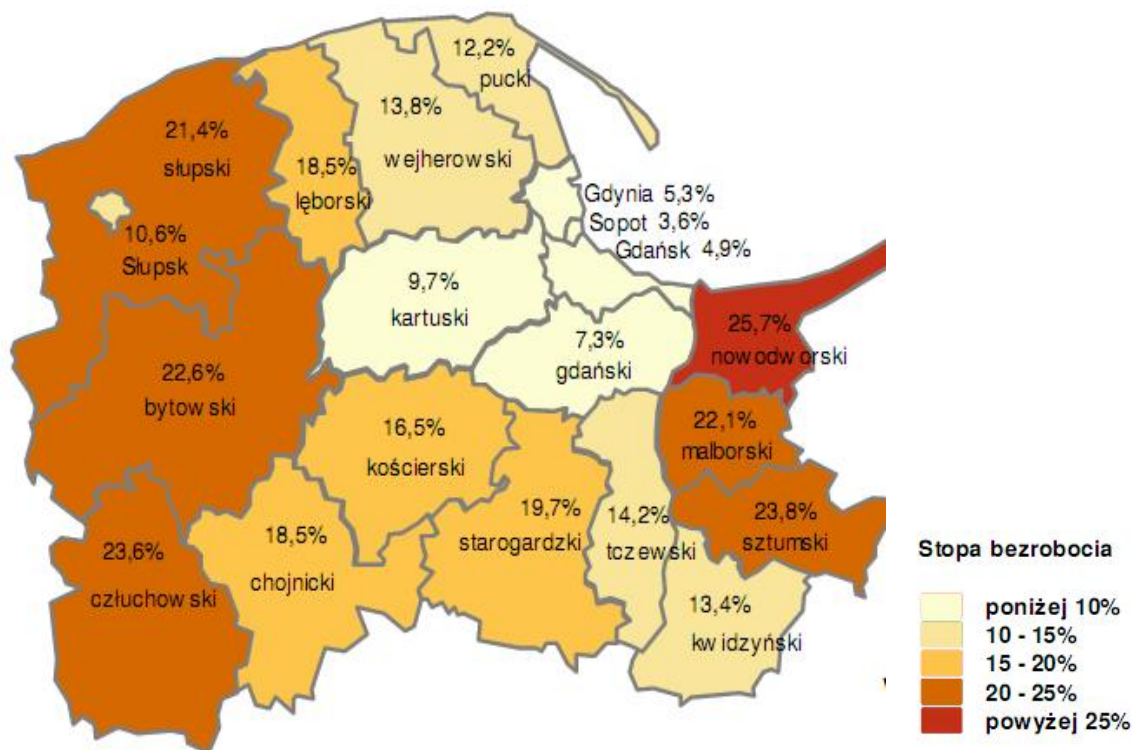
¹³ Stopa bezrobocia – obliczana w stosunku do powiatu, regionu i Polski liczona metodą: procentowy udział bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnych zawodowo, szacowany na koniec każdego – badanego okresu.

Wykres 8 Stopa bezrobocia w latach 2005 - 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Rysunek 1 Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego stan na koniec grudnia 2009 roku.

Źródło: Strona internetowa Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku – www.wup.gdansk.pl.

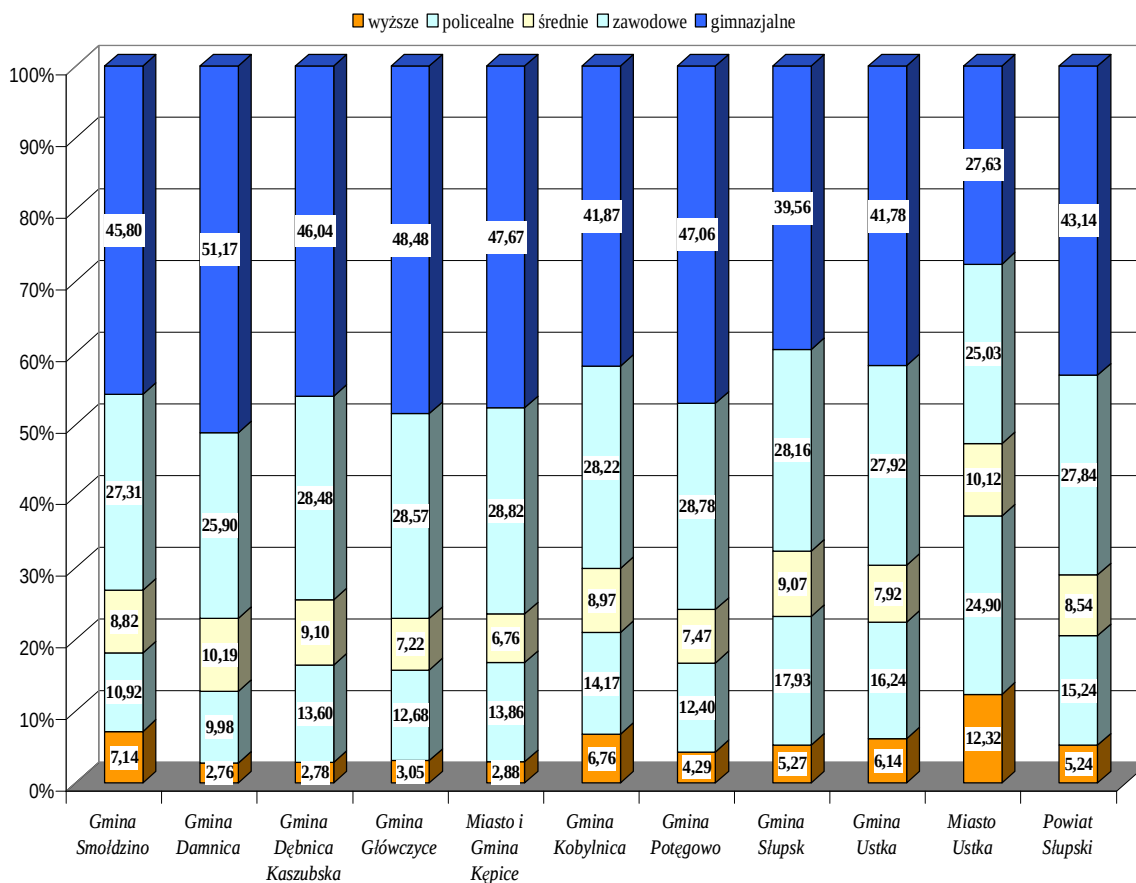
Na terenie gminy Dębica Kaszubska w latach 2007-2008 zaobserwowano ogólny spadek liczby osób bezrobotnych natomiast w 2009 roku nastąpił wzrost. Poziom bezrobocia w poszczególnych kategoriach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych według wykształcenia w gminie Dębica Kaszubska w latach 2007-2009

Jednostka terytorialna	2007	2008	2009
	Ogółem	Ogółem	Ogółem
Bezrobotni ogółem	943	710	934
Bezrobotni z wykształceniem wyższym	19	16	26
Bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym	111	94	127
Bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	46	55	85
Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym	276	301	266
Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej	491	344	430

Źródło: PUP w Słupsku.

Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia w gminach powiatu słupskiego według poziomu wykształcenia, stan na 31.12.2009 r.

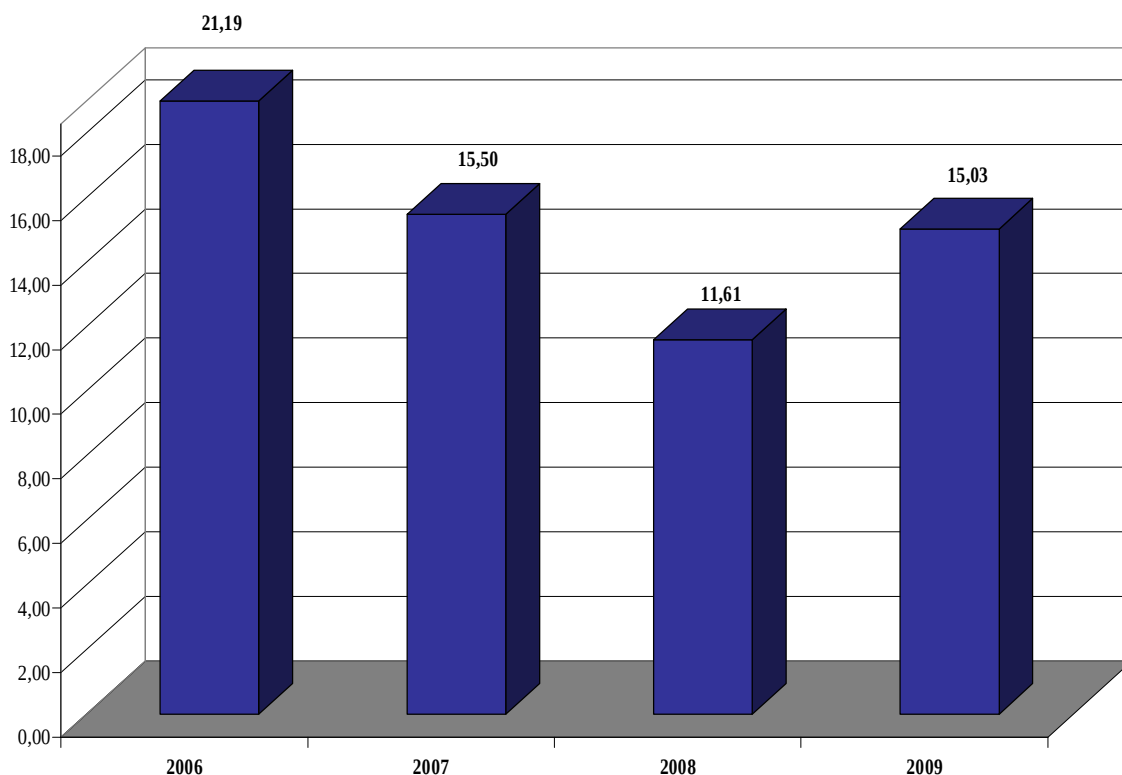
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Analizując zjawisko bezrobocia w gminie Dębica Kaszubska na koniec grudnia 2009 roku zaobserwować można, że aż 430 osób bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Natomiast 26 osób legitymowało się wykształceniem wyższym.

Uwzględniając poziom wykształcenia osób bezrobotnych należy stwierdzić, że wśród bezrobotnych dominowały osoby z niskim poziomem wykształcenia. W roku 2009 najwyższy wzrost osób bezrobotnych odnotowano w grupie osób z wykształceniem zasadniczym gimnazjalnym i poniżej (o 86 osób w porównaniu z rokiem 2008). Kolejną grupą, w której odnotowano znaczny wzrost liczby osób bezrobotnych byli bezrobotni z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (wzrost o 33 osoby w porównaniu z rokiem 2008). Najmniej liczną grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, które na koniec 2009 roku wyniosły 2,8% bezrobotnych ogółem. W grupie tych osób odnotowany został wzrost ich ogólnej liczby, który w porównaniu z rokiem 2008 wzrósł o 10 osób.

Według danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku w analizowanym okresie najniższy odsetek bezrobocia w gminie Dębica Kaszubska odnotowano w roku 2008 (11,61%) natomiast najwyższy poziom odnotowano w roku 2006 (21,19%). W 2009 roku odsetek bezrobocia w gminie osiągnął poziom 15,03%.

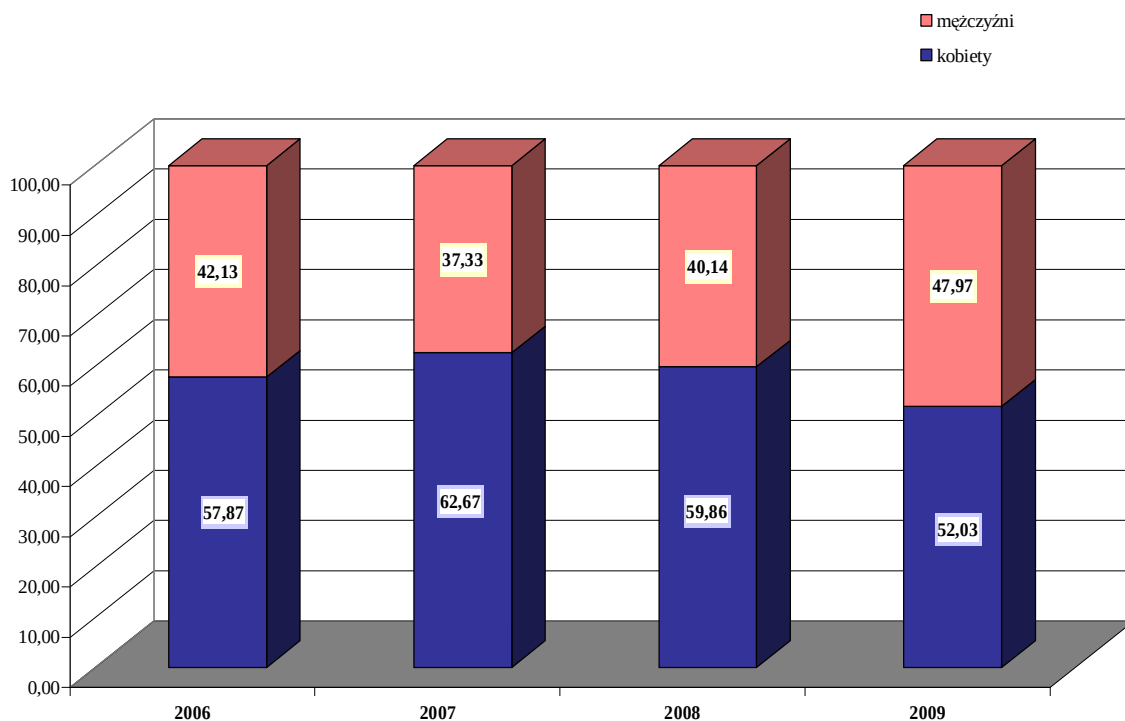
Wykres 10 Odsetek bezrobocia¹⁴ w % na terenie gminy Dębica Kaszubska w latach 2006 - 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

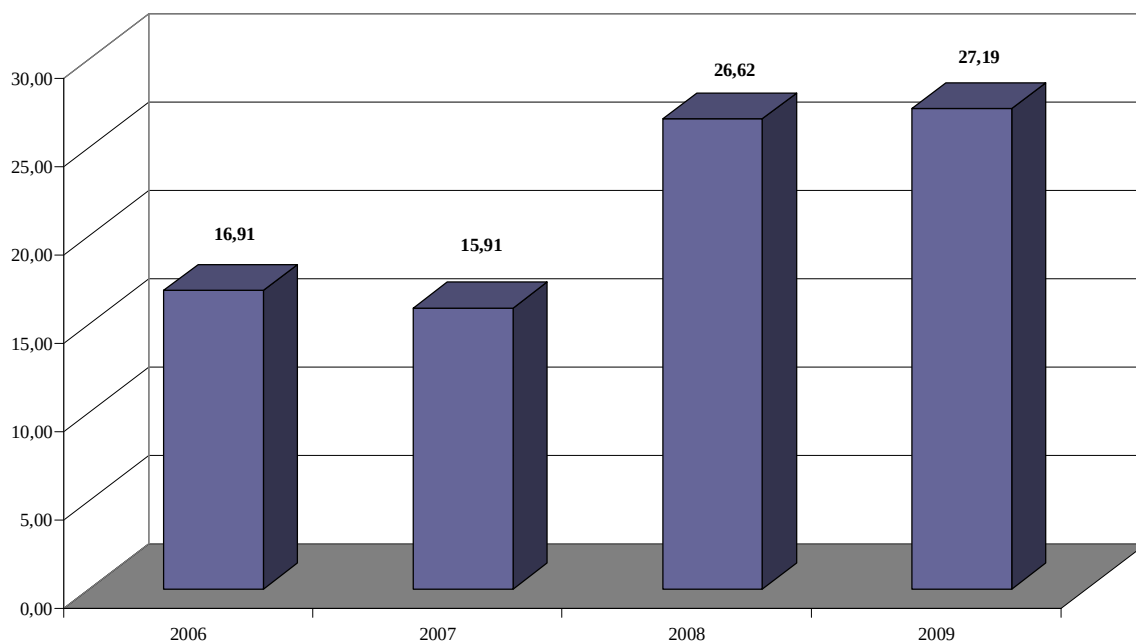
¹⁴ Odsetek bezrobocia – procentowy udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (z uwagi na brak danych dotyczących liczby ludności aktywnych zawodowo niemożliwe jest wyliczenie stopy bezrobocia).

Wykres 11 Struktura procentowa bezrobocia wg płci w latach 2006 - 2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

Wykres 12 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 – 2009 na terenie gminy Dębница Kaszubska.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku.

W latach 2006 – 2009 najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w grudniu 2006 roku wyniósł 57,07%, a w roku 2007 osiągnął poziom 62,67%. W kolejnych latach nastąpił spadek poziomu bezrobotnych kobiet z poziomu 59,86% w roku 2008 do 52,03% w roku 2009.

Kolejną, co do liczebności grupę osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (27,73%). Osoby w grupie wiekowej 45-54 lata stanowiły natomiast 23,44% ogólnej liczby bezrobotnych.

Tabela 7 Bezrobotni na terenie gminy Dębica Kaszubska na tle powiatu Słupskiego wg wieku, stan na koniec grudnia 2009 roku

Wyszczególnienie	Wiek w latach											
	18 - 24		25 - 34		35 - 44		45 - 54		55 - 59		60 - 64	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Powiat Słupski	1 317	767	1 886	1 111	1 319	730	1 606	811	565	178	97	0
Gmina Dębica Kaszubska	175	98	259	154	199	108	219	102	63	24	19	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Dominującą grupą wśród osób bezrobotnych z terenu gminy stanowiły osoby długotrwale bezrobotne, tj. pozostające bez pracy powyżej 6 – 12 miesięcy, które w 2009 roku kształtowały się na poziomie 25,91% ogółu bezrobotnych. W grupie bezrobotnych pozostających bez pracy do 1 miesiąca było 8,56% osób.

Kwestia długotrwałego bezrobocia stanowi istotny problem społeczny, ponieważ osoby z tej grupy są w znacznym stopniu zagrożone marginalizacją społeczną z powodu długotrwałego pozostawania bez pracy. Im krótszy okres pozostawania bez pracy, tym bezrobotny ma większe szanse na znalezienie pracy niż osoba długotrwale poszukująca pracy.

Tabela 8 Bezrobotni na terenie Dębica Kaszubska i powiatu słupskiego wg czasu pozostawania bez pracy w grudniu 2009 roku

Wyszczególnienie	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach											
	Do 1 miesiąca		1 – 3 miesiące		3 – 6 miesięcy		6 - 12 miesięcy		12 - 24 miesięcy		Powyżej 24 miesięcy	
	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K	O	K
Powiat Słupski	609	263	1 611	832	1 256	638	1 572	760	961	579	781	525
Gmina Dębica Kaszubska	80	28	186	98	145	82	242	113	160	84	121	81

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy¹⁵

Osoby niepełnosprawne stanowią szczególną kategorię społeczną. W każdym społeczeństwie istnieje pewien odsetek ludzi, którzy z powodu czynników dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków albo nieprawidłowych warunków życia nie posiadają pełnej sprawności fizycznej czy psychicznej. Niepełna sprawność fizyczna i umysłowa ludzi jest problemem wymagającym szczególnej uwagi.

Według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku w 2009 roku na terenie województwa pomorskiego, ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła **5 547**. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiła 5,5% ogólnej liczby bezrobotnej ludności województwa.

W porównaniu z rokiem 2008 liczba osób bezrobotnych niepełnosprawnych na terenie województwa wzrosła o **1 562 osoby**. Natomiast na terenie powiatu słupskiego według danych pochodzących ze PUP w Słupsku w 2009 roku bez pracy pozostawało **403** osoby niepełnosprawne w tym **210** kobiet. Natomiast prawo do zasiłku na koniec grudnia 2009 roku posiadało **90** osób niepełnosprawnych bezrobotnych, w tym **42** kobiety.

¹⁵ Opracowanie na podstawie danych zawartych na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku.

Według danych pochodzących z Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku w 2009 roku na terenie gminy Dębica Kaszubska zarejestrowanych było **44** osoby niepełnosprawne bezrobotne, w tym **26** kobiet. Prawo do zasiłku posiadało **12** osób niepełnosprawnych bezrobotnych.

Tabela 9 Osoby niepełnosprawne bezrobotne w powiecie słupskim w latach 2007 - 2009

Wyszczególnienie	Ogółem	Kobiety	Posiadający prawo do zasiłku	
			Ogółem	Kobiety
2009 rok	403	210	90	42
2008 rok	269	154	81	44
2007 rok	309	177	74	43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Słupsku.

Sytuacja osób niepełnosprawnych na pomorskim rynku pracy wymaga szczególnej uwagi instytucji rynku pracy oraz podjęcia kompleksowych działań na rzecz tej grupy. Czynniki, które mają istotny wpływ na poszukiwanie i zdobycie przez niepełnosprawnych zatrudnienia, są względnie niski poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych i mała aktywność na rynku pracy oraz dodatkowo funkcjonujące społecznie stereotypy i uprzedzenia.

Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku na terenie województwa pomorskiego realizuje m.in. program pośrednictwa pracy polegający na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w znalezieniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych. Pośrednictwo pracy prowadzone jest nieodpłatnie przez powiatowy urząd pracy. Pośrednictwo pracy realizowane jest zgodnie z zasadami: dostępności, dobrowolności, równości i jawności, przez co należy rozumieć, że dostęp do tych usług może mieć każdy bezrobotny, poszukujący pracy i pracodawca, a korzystanie z usługi jest dobrowolne i niezależne od płci, wieku, niepełnosprawności, rasy, pochodzenia etnicznego, narodowości, orientacji seksualnej, przekonań politycznych, wyznania, religii lub przynależności związkowej osoby zainteresowanej.

Ponadto prowadzone jest poradnictwo zawodowe oraz pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, które ma na celu m.in. stwarzanie warunków dla podniesienia kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych i zwiększanie działań na rzecz ich aktywizacji zawodowej.

3.3.1.1. Przedsiębiorczość ¹⁶

Na terenie gminy Dębica Kaszubska na koniec roku 2009 działalność na podstawie wpisu do rejestru REGON prowadziło **671** podmiotów gospodarczych ogółem. W sektorze publicznym 18 podmiotów gospodarczych prowadziło działalność natomiast 653 podmioty w sektorze prywatnym.

Tabela 10 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w sektorze Regon w gminie Dębica Kaszubska w latach 2006 - 2008.

Lp.	Opis	2006 rok	2007 rok	2008 rok
1.	Spółki handlowe	32	31	32
2.	Spółki cywilne	55	56	54
3.	Spółdzielnie	4	4	3
4.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	32	33	34
5.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	468	475	490

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS w Gdańsku.

¹⁶ Opracowano na podstawie informacji otrzymanych z Urzędu Gminy w Dębicy Kaszubskiej.

Tabela 11 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2007	2008
Rolnictwo, leśnictwo	96	93	89
Przemysł	70	64	68
Budownictwo	50	68	78
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	156	156	160
Hotele i restauracje	20	23	22
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	47	44	42
Pośrednictwo finansowe	24	25	23
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	88	83	78
Ogółem	646	654	671

Źródło: Bank Danych Regionalnych

W strukturze działalności gospodarczej w roku 2008 na terenie gminy Dębica Kaszubska dominującymi formami były: handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego (23,8%) podmiotów gospodarczych ogółem), rolnictwo i leśnictwo (13,3%), obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz budownictwo (13,6%).

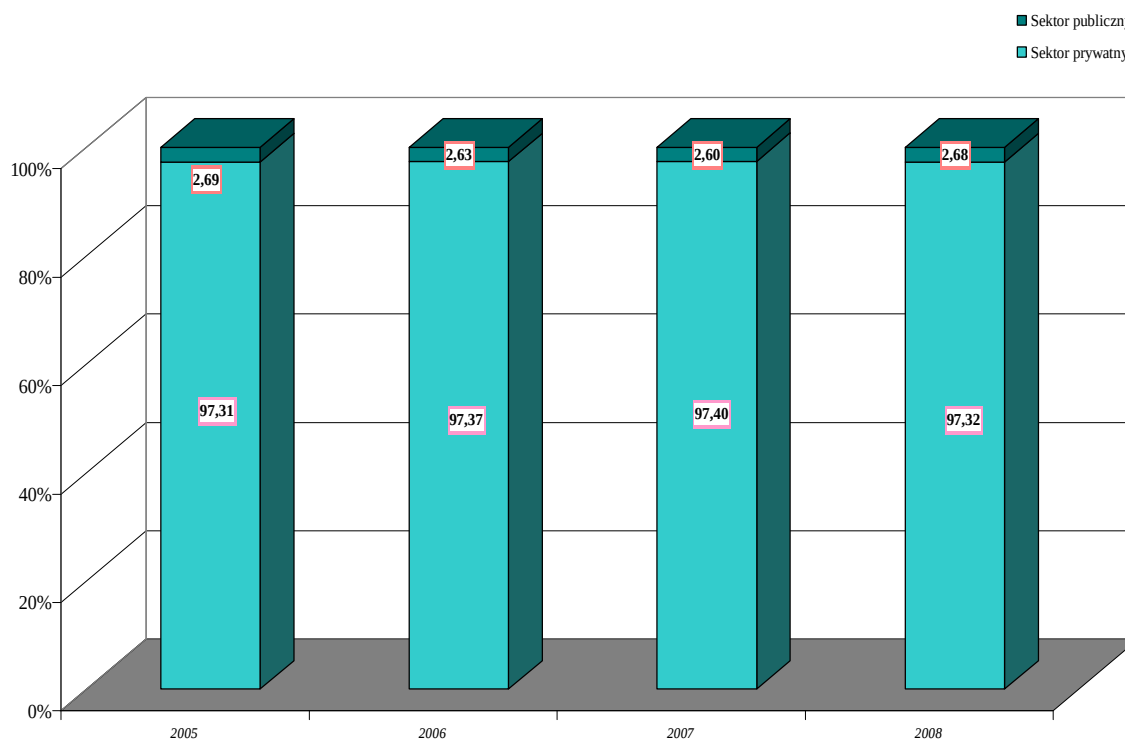
Gospodarcze funkcje wiodące gminy to: rolnictwo, leśnictwo, rybactwo i rzemiosło. Dobrze rozwinięta jest również sieć sklepów i zakładów usługowo-rzemieślniczych różnych branż. Na terenie gminy funkcjonują również dwa duże zakłady produkcyjne. Z uwagi na położenie gminy na terenie obszarów chronionych Parku Krajobrazowego Dolina Śupi i Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000, brak jest ciężkiego przemysłu, co wpływa na czysty i zdrowy klimat. Dzięki sprzyjającemu klimatowi i ukształtowaniu terenu, swoją przyszłość gospodarczą gmina Dębica Kaszubska wiąże między innymi z rozwojem niekonwencjonalnych form pozyskiwania energii¹⁷.

Ponadto rok 2009 w gminie Dębica Kaszubska był rokiem wielu inwestycji zrealizowanym dzięki wsparciu finansowemu z budżetu Państwa oraz środkom z Unii Europejskiej. Inwestycje wpłynęły na poprawę infrastruktury technicznej i społecznej oraz warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy. Do najważniejszych inwestycji zaliczyć można:

- Budowa ciągów pieszo – jezdnych wraz z przebudową mostu w Dębicy Kaszubskiej,
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej wraz z przyłączami dla m. Krzynia, Niemczewo, Goszczyno, Motarzyno, Kotowo,
- Utworzenie placów zabaw i rekreacji na terenie gminy Dębica Kaszubska,
- Zagospodarowanie terenu rekreacyjno – sportowego przy GOK w Dębicy Kaszubskiej – budowa sceny,
- Przebudowa dróg gminnych w miejscowościach: Motarzyno, Gogolewo oraz przebudowa dróg osiedlowych byłego PGR w miejscowościach Budowo, Borzęcino, Dobieszewko,
- Budowa drogi gminnej, ul. Sawickiej,
- Przebudowa boiska sportowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Dębicy Kaszubskiej,
- Budowa cieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w miejscowości Budowo, Gałęzów, Niepogłędzie.

¹⁷ Opracowanie na podstawie materiałów zawartych na stronie internetowej www.debnica.pl

Wykres 13 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej gminy Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

3.4. Uwarunkowania społeczne

3.4.1. Dostęp do edukacji

Do zadań organu prowadzącego, jakim jest Gmina Dębica Kaszubska należy prowadzenie oraz nadzór nad działalnością publicznych placówek objętych systemem oświaty, w tym przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów.

Na system edukacji w gminie Dębica Kaszubska składa się 1 Zespół Szkolno – Przedszkolny mieszczący się w Dębicy Kaszubskiej, 2 szkoły podstawowe, w Gogolewie i w Motarzynie, Zespół Szkół składający się z Gimnazjum im. Czesława Miłosza w Dębicy Kaszubskiej oraz Publicznego Uzupełniającego Liceum Ogólnokształcącego. Ponadto w Niepogłędzie mieści się Społeczna Szkoła, w skład której wchodzi Gimnazjum, Szkoła Podstawowa oraz Przedszkole.

Dodatkowo w zakresie szkolnictwa policealnego młodzież ma możliwość korzystania z oferty placówek oświatowych mieszczących się w Słupsku.

3.4.2. Dostęp do usług zdrowotnych¹⁸

W zakresie podstawowej ochrony zdrowia, mieszkańcy gminy Dębica Kaszubska mają dostęp do Niepublicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej zlokalizowanych na terenie Gminy i świadczących usługi związane z ochroną zdrowia.

¹⁸ Opracowano na podstawie materiałów otrzymanych od Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Tabela 12 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej i podmioty prowadzące działalność medyczną.

Lp.	Nazwa zakładu/praktyki	Adres	Zakres działalności
1	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Dębica Kaszubska Ul. Zjednoczenia 26	Medycyna Rodzinna Medycyna Szkolna Poradnia ginekologiczno - położnicza Poradnia pediatryczna
2	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Budowo 41	Medycyna Rodzinna Medycyna Szkolna
3	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Borzęcino 5	Medycyna Rodzinna Medycyna Szkolna
4	Apteka „Pod cisem”	Dębica Kaszubska Ul. Zjednoczenia 49	Usługi apteczne
5	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej	Dębica Kaszubska Ul. Zjednoczenia 26	Ogólnostomatologiczny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Dębicy Kaszubskiej.

Ponadto opiekę medyczną w postaci hospitalizacji świadczy Wojewódzki Szpital Specjalistyczny mieszczący się w Słupsku. Szpital Wojewódzki oferuje m.in. leczenie w oddziałach wewnętrznym i kardiologii, neurologicznym i leczenia udarów mózgu, okulistycznym, chirurgicznym ogólnym oddziale chirurgii naczyniowej oraz w pracowni endoskopii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, poradni gruźlicy i chorób płuc.

Dodatkowo szpital świadczy usługi w zakresie szerokiego panelu badań hematologicznych, kaogulologicznych, biochemicznych, ogólnoanalitycznych, diagnostyki hormonalnej, markerów wirusa B WZW z potrzebą oceny i skuteczności szczepienia, p. ciała HCV, HIV, różyczki cytomegalii, oznaczania markerów nowotworowych.

3.4.3. Wykluczenie społeczne

Wykluczenie społeczne na ogół definiowane jest w kategoriach nie uczestniczenia, bądź niezdolności do uczestniczenia w ważnych aspektach życia. Przyczyny wykluczenia społecznego, jak samo zjawisko są złożone i dynamiczne, zależne od otoczenia społecznego, ram politycznych, sytuacji społeczno-gospodarczej, schematów zabezpieczenia społecznego oraz od działań jednostek. Przyczynami tego zjawiska są:

- **czynniki strukturalne** (wpływ warunków ekonomicznych oraz procesów społecznych i demograficznych);
- **czynniki instytucjonalne** (brak lub utrudnione możliwości zaspokajania potrzeb życiowych w wyniku wadliwego działania instytucji odpowiedzialnych za ich realizację);
- **czynniki społeczne** (dyskryminacja, niekorzystna sytuacja indywidualna).

Wśród **czynników strukturalnych**, które w największym stopniu determinują trudną sytuację wskazuje się najczęściej na:

- pozycję na rynku pracy – bezrobocie, niskie zarobki, długotrwała choroba i niepełnosprawność;
- stan rodzinny – wielodzietność, samotne wychowywanie dziecka (lub dzieci);
- poziom edukacyjny – niski poziom wykształcenia, kwalifikacje nieadekwatne do potrzeb rynku pracy;
- miejsce zamieszkania – zamieszkiwanie na wsi, w małej miejscowości lub na terenie o słabym poziomie rozwoju.

Na czynniki strukturalne nakładają się czynniki instytucjonalne, powodujące proces wykluczenia społecznego. Do najistotniejszych należy nierówny dostęp lub brak dostępu obywateli

do podstawowych usług społecznych w dziedzinach: edukacji, zdrowia, mieszkalnictwa i kultury. Trzeci obszar czynników związany jest z kształtowaniem się niekorzystnych warunków indywidualnych, wynikających z różnych sytuacji życiowych: bezdomności, niepełnosprawności, sieroctwa, uzależnień czy imigracji.

Czynniki te mogą występować także łącznie, wzajemnie się przenikając, co zwiększa zakres i dotkliwość wykluczenia, przekładając się na niską jakość życia. Chodzi tu zwłaszcza o ubóstwo skrajne, którego poziom wyznacza w Polsce kategoria minimum egzystencji (wynoszące w 2007r. **386,30 zł**, a w roku 2008 **413,20 zł**, dla osoby dorosłej, samotnie gospodarującej, wartość zmodyfikowanego minimum socjalnego w grudniu 2008 roku wyniosła **865,10 zł**, zaś dla samotnego emeryta **871,60 zł** i **1 281,20 zł** dla przeciętnej, czteroosobowej rodziny w 2006 roku, w 2007 roku wynosiło **2 624,20 zł**, a w roku 2008 - **2 741,60 zł** (czyli 685,40 zł na osobę). Natomiast w 2009 roku dla osoby samotnie gospodarującej w wieku produkcyjnym wartość ta wyniosła **885,94 zł**. Dla emeryckiego gospodarstwa dwuosobowego minimum wyniosło **1 466,30 zł** a dla rodziny z dwojgiem dzieci na utrzymaniu **2 821,48 zł**.

Pomimo wielu czynników składających się na proces wykluczenia, można wyróżnić kilka najważniejszych grup społecznych, w szczególnie sposób zagrożonych wykluczeniem lub już podlegających temu procesowi. Do grup takich można przede wszystkim zaliczyć osoby niepełnosprawne, bezdomnych, osoby żyjące w ubóstwie, osoby uzależnione od narkotyków i alkoholu, osoby bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz starców.

3.4.3.1. Osoby niepełnosprawne¹⁹

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnętrźnie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych.

Niepełnosprawność wynika z różnorodnych przyczyn. Najczęściej jest skutkiem urazów i przewlekłych chorób. Część osób niepełnosprawnością obciążona jest od urodzenia. U większości osób niepełnosprawność ma charakter ograniczenia fizycznego np. narządu ruchu, wzroku lub słuchu.

Nierówność szans pogłębiona zostaje w dorosłym życiu, poprzez gorsze przygotowanie do życia zawodowego i społecznego. Zła sytuacja na rynku pracy w pierwszej kolejności dotyka osoby niepełnosprawne. Osoby niepełnosprawne napotykają szereg trudności m.in. w dziedzinie edukacji, która jest ważna nie tylko dla osób niepełnosprawnych, ale także dla innych osób, ucząc ich zrozumienia i tolerancji wobec różnorodności ludzi. Młodzież z takimi ograniczeniami na równi z innymi chce i ma prawo uczestniczyć w procesie edukacyjnym, zdobywać wiedzę i kwalifikacje. Chce jak ich sprawni rówieśnicy uczestniczyć w życiu społecznym. Dotyczy to również wykonywania pracy zawodowej, która jest niezbędna do godnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Zapewnienie wszystkim osobom, bez względu na charakter i stopień niepełnosprawności, jednakowego dostępu do edukacji i rozwijanie ich osobowości, talentu, kreatywności oraz zdolności intelektualnych i fizycznych jest zgodne z celem pełnej integracji.

Według danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej w grudniu 2009 roku liczba osób niepełnosprawnych na terenie gminy wynosiła **1 295**, w tym **633** kobiety.

W Gminie Dębica Kaszubska liczba osób niepełnosprawnych stanowi **ok. 13,3%** ogółu ludności. Dane te dotyczą osób niepełnosprawnych zarówno ze znacznym, lekkim jak i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Najwięcej osób, bo aż **697** znajdowało się w wieku produkcyjnym.

W gminie Dębica Kaszubska od 2008 roku Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje w ramach EFS PO KL 7.1.1 projekt pn. „Zdrowy styl życia, aktywność, nauka i praca człowieka wzbogaca”.

W latach 2008 - 2009 wsparciem w ramach projektu objętych zostało 30 osób bezrobotnych, które podpisały kontrakt socjalny oraz wyraziły chęć uzupełnienia bądź zdobycia kwalifikacji zawodowych. Ponadto beneficjenci uczestniczyli w kursach kwalifikacyjnych oraz zostali objęci wsparciem psychologicznym i doradztwem zawodowym. Dodatkowo uczestnicy otrzymali wsparcie finansowe w postaci zasiłków okresowych i celowych.

Natomiast w 2009 roku w ramach Programu Aktywności Lokalnej wsparciem objęte zostały pełnoletnie osoby niepełnosprawne oraz ich rodziny, którym umożliwiono uczestnictwo w organizowanych atrakcjach i wyjazdach integracyjnych.

Planowana wartość projektu „Zdrowy styl życia, aktywność, nauka i praca człowieka wzbogaca” na rok 2010 wynosi **283.999,98 zł**.

¹⁹ Opracowano na podstawie danych otrzymanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

W ramach projektu przewiduje się realizację następujących działań:

- objęcie kontraktem socjalnym 15 osób długotrwale bezrobotnych z terenu gminy Dębica Kaszubska, którzy będą uczestniczyć w kursach kwalifikacyjnych oraz poprzez objęcie uczestników wsparciem psychologicznym, doradztwem zawodowym oraz wsparciem finansowym w postaci zasiłków celowych.
- objęcie Programem Aktywności Lokalnej 20 rodzin z terenu gminy Dębica Kaszubska, w których występuje niepełnosprawność poprzez umożliwienie tym rodzinom skorzystania z pomocy psychologicznej oraz doradztwa zawodowego w czasie zorganizowanych zajęć warsztatowych.

3.4.3.2. Ubóstwo²⁰

Ubóstwo określane jest jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne, takich jak:

- wyżywienie,
- ubranie,
- mieszkanie,
- zachowanie zdrowia,
- uzyskanie wykształcenia,
- uczestniczenie w życiu kulturalnym.

Ubóstwo prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego, polegającego na nieuczestniczeniu w zwyczajowej i społecznie akceptowanej drodze życiowej lub też „wypadaniu” z niej. Ubóstwo dotyczy osób i rodzin czy też grup ludności, które m. in.:

- posiadają dochody bardzo niskie, lub nie posiadają dochodów,
- nie posiadają odpowiednich kwalifikacji umożliwiających im wejście na rynek pracy,
- posiadają cechy utrudniające im korzystanie z powszechnych (codziennych) zasobów społecznych na skutek niepełnosprawności, uzależnienia, długotrwałej choroby czy innych cech indywidualnych.

Ubóstwo najczęściej mierzone jest wartością konsumpcji lub dochodów gospodarstw domowych. Według danych GUS w 2005 roku poniżej minimum egzystencji żyło 12 proc. Polaków.

Niedostatki materialne powodują, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Oznacza to często „dziedziczenie” ubóstwa przez dzieci.

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należy pomoc osobom bezdomnym – udzielanie schronienia, posiłku i zaopatrzenie w ubranie. Ośrodki pomocy społecznej, analizując występujące na ich terenie problemy społeczne, wskazywały na fakt współistnienia wielu problemów w jednej rodzinie.

Z powodu ubóstwa Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej w 2009 roku udzielił pomocy **422** rodzinom, łączna ilość osób w tych rodzinach kształtowała się na poziomie **1 422**, natomiast w 2008 r. pomocą objętych było **406** rodzin – liczba osób w rodzinie **1 432**.

Ponadto społeczność lokalna ma możliwość otrzymania dodatków mieszkaniowych zgodnie z ustawą, która określa zasady, tryb oraz reguluje wysokości wypłacania dodatków mieszkaniowych.

Dodatek mieszkaniowy jest wypłacany w wysokości różnicy pomiędzy wydatkami przypadającymi na normatywną powierzchnię użytkową zajmowanego lokalu a ponoszonymi na ten lokal wydatkami w wysokości procentowej w zależności od dochodów członków rodziny.

3.4.3.3. Bezdomność

Problem bezdomności dotyczy w Polsce niemal wszystkich grup wiekowych, zarówno osób młodych, jak i osób starszych. Przyczyn jest bardzo wiele, ale jedną z głównych stanowi brak więzi i oparcia w rodzinie.

Dlatego też najbardziej narażone na ryzyko bezdomności są osoby z rozbitych lub dysfunkcyjnych rodzin, osoby samotne, osoby opuszczające zakłady karne oraz dorośli wychowankowie domów dziecka.

Długotrwale pozostawanie bez pracy prowadzi do utraty wiary we własne możliwości, depresji, wreszcie do izolacji i bierności.

²⁰ Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Brak środków do życia po pewnym czasie skutkuje utratą mieszkania i w rezultacie bezdomnością. Z kolei osobom bezdomnym niezwykle trudno jest znaleźć stałą pracę, która pozwoliłaby na zmianę warunków życia.

Innymi przyczynami bezdomności są: uzależnienia, przestępczość, odrzucenie lub brak opieki ze strony najbliższych.

W Polsce szacuje się, że 30-40% ludzi bezdomnych przebywa „na ulicy”, około 60% przebywa w placówkach, i zaledwie 2-4% przebywa w mieszkaniach wspieranych.

Liczba osób bezdomnych w Polsce podawana jest w szacunkowym przedziale statystycznym od 30 do 300 tys. osób. Dane rejestrowane przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej na podstawie realizacji programu „Powrót osób bezdomnych do społeczności” (dane na koniec grudnia 2008r.) przedstawiają się następująco:

- Liczba osób bezdomnych, którym udzielono w 2008r. pomocy – 74.000 osób, z tego: mężczyzn – 48.000 osób, kobiet – 17.000 osób, oraz dzieci – 9.000 osób.
- Liczba placówek noclegowych rejestrowanych w programie – 750,
- Liczba indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności – 2.800, w tym: liczba osób usamodzielnionych – 1.044²¹.

Rozmiary bezdomności w Polsce i skala zjawiska jest bardzo trudna do oszacowania. Trudności z policzeniem ludzi bezdomnych wynikają z ich ruchliwości przestrzennej oraz braku meldunku.

Z powodu bezdomności w 2009 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej udzielił wsparcia **10** rodzinom w tym wszystkie znajdowały się na obszarach wiejskich, natomiast w 2008 roku pomocą objętych było **9** rodzin.

3.4.3.4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych²²

Trudno przecenić znaczenie rodziny w procesie wychowania, ponieważ jest ona naturalnym środowiskiem socjalizującym. Może wspierać lub ograniczać procesy adaptacji młodego człowieka do życia w społeczeństwie.

Nie zawsze jednak taki modelowy przebieg socjalizacji w środowisku rodzinnym jest możliwy. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone. Przyczyny dysfunkcji bywają różne, może to być m.in.:

- śmierć biologicznych rodziców dziecka,
- niewłaściwe wypełnianie obowiązków rodzicielskich,
- głęboka patologia,
- porzucenie,
- uzależnienia, w tym przede wszystkim alkoholizm,
- długotrwałe bezrobocie,
- długotrwała choroba.

Dezorganizacja tej najważniejszej grupy społecznej, jaką jest rodzina powoduje, że staje się ona niewydolna wychowawczo. Przyczyny dezorganizacji mogą być bardzo różne: alkoholizm, narkomania, załamania osobowościowe, warunki ekonomiczne itp.

W wypełnianiu funkcji opiekuńczych, wychowawczych i edukacyjnych wobec dzieci rodzina, zwłaszcza określona jako dysfunkcyjna, jest wspierana przez placówki opiekuńczo – wychowawcze takie jak:

- świetlice środowiskowe,
- świetlice socjoterapeutyczne,
- kluby,
- ogniska.

Gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej wówczas kierowane jest do całodobowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub innej zastępczej formy opieki.

W 2009 roku opieką OPS W Dębicy Kaszubskiej objętych było **134** rodziny (liczba osób w rodzinach 539), w których wystąpił problem bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, w 2008 roku rodzin objętych pomocą było **140** (liczba osób w rodzinach 571).

²¹ Informacja o działaniach w zakresie niesienia pomocy bezdomnym oraz osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym w okresie zimy 2007 / 2008 (MPIPS 2008 r.).

²² Źródło: Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej za rok 2009

3.4.3.5. Alkoholizm²³

Alkoholizm jest jednym z podstawowych czynników kryminogennych sprzyjających przestępczości. Jako proces patologiczny szkodzi zarówno osobie uzależnionej, jak i jej najbliższemu otoczeniu. Jedną z podstawowych przyczyn alkoholizmu jest spadek stopy życiowej społeczeństwa, który spowodowany jest głównie bezrobociem i niskim wynagrodzeniem za pracę. Brak prawidłowych wzorców i negatywny wpływ środowiska powoduje, iż niepokojący jest fakt związany z nadużywaniem alkoholu przez dzieci i młodzież pomiędzy 15 a 18 rokiem życia. Według szacunkowych obliczeń, ok. 2% populacji w Polsce stanowią osoby uzależnione od alkoholu, dorosłych żyjących w otoczeniu alkoholika jest w kraju ok. 4%, a dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – ok. 4%.

W grupie wielu problemów społecznych, jakie występują w Polsce problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów tego zjawiska oraz społecznych i ekonomicznych kosztów, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. Konsumpcja napojów alkoholowych ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych takich jak zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Zgodnie z Raportem Światowej Organizacji Zdrowia dotyczącym stanu zdrowia na świecie alkohol jest na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, uważany jest również za jeden z ważniejszych czynników zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Trudno wyliczalne są straty w sferze psychologicznej i emocjonalnej, jakie wywołuje alkohol w rodzinach. Na uwagę zasługuje fakt, iż szkody, jakie są powodowane przez nadużywanie alkoholu wykraczają szeroko poza sferę osoby pijącej, dotyczą mocno całego jej otoczenia. Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec spożywania napojów alkoholowych.

Nadużywanie alkoholu nie ogranicza się tylko do szkód osób uzależnionych, lecz dotyczy także członków i jego rodzin. Członkowie z najbliższego otoczenia osoby uzależnionej żyją w stanie permanentnego stresu, co staje się przyczyną występowania u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określanych mianem współuzależnienia. Szacuje się, że 4% społeczeństwa to osoby współuzależnione. Współuzależnienia nie jest chorobą, ale zespołem nieprawidłowego przystosowania.

Osoby współuzależnione wymagają leczenia i mogą uzyskać poprawę stanu zdrowia psychicznego, jeśli skorzystają z pomocy terapeutycznej oferowanej im w placówkach odwykowych.

Kolejną grupą osób dotkniętych skutkami choroby alkoholowej są dzieci żyjące w rodzinach, gdzie jedno lub oboje rodziców nadużywa alkoholu. Stanowią one, podobnie jak osoby współuzależnione 4% populacji. Dzieci te żyją w silnym stresie oraz doświadczają poczucia niepewności i obaw o przetrwanie i bezpieczeństwo rodziny. Często są świadkami lub ofiarami przemocy.

Różne formy zachowań agresywnych i represyjnych rodziców, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczych i potrzeb dziecka, wywierają destrukcyjny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne dzieci oraz na proces rozwoju. Należy pamiętać, że przemoc domowa i poważne zaniedbania mogą występować w związku z alkoholem nawet wtedy, gdy nie występuje jeszcze kliniczne zdiagnozowanie uzależnienia od alkoholu, lecz jedynie okresowe upijanie się dorosłych członków rodzin. Rezultatem alkoholizmu lub nadużywania alkoholu przez rodziców są częstokroć szkody i krzywdy trwające przez całe życie.

Szacuje się, iż każdego roku w Polsce rodzi się od kilku do kilkunastu tysięcy dzieci z zaburzeniami spowodowanymi piciem alkoholu przez matki w czasie ciąży.

Tabela 13 Liczba beneficjentów dotkniętych problemem alkoholizmu korzystających z pomocy społecznej w latach 2007 - 2009

Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób w rodzinach		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Gmina Dębica Kaszubska	19	22	20	55	57	46

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

²³ Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej MIPS 2007, 2008, 2009 w Gminie Dębica Kaszubska.

Na terenie gminy Dębica Kaszubska realizowany jest coroczny Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, na mocy udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom. W ramach programu organizowane są kolonie integracyjne dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, spektakle o tematyce profilaktycznej dla dzieci i młodzieży. Pracownicy OPS we współpracy z Policją i Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych świadczą pomoc rodzinom, w których występuje problem alkoholowy.

3.4.3.6. Narkomania²⁴

Narkomania pociąga za sobą negatywne skutki w wymiarze indywidualnym i społecznym. Wymienia się rozmaite formy łamania prawa przez osoby uzależnione, a też przestępstwa dokonywane wobec narkomanów będących często obiektem wyzysku, szantażu czy przemocy. Należy odwołać się do strat w budżetach rodzinnych, do marnotrawienia dobra społecznego, spustoszeń wyrządzanych przez nałóg wśród przedstawicieli inteligencji twórczej, uczniów i studentów.

Winno wskazać się również na zmiany osobowości, zanikanie zasad moralnych, niesolidność, skłonność do zachowań antyspołecznych. Opisy konsekwencji używania morfiny czy kokainy zawierają często swoiste elementy emocjonalne mające w szczególności silny sposób wpływać na wyobraźnię odbiorców. Zagrożenie narkomanią dotyczy wszystkich grup społecznych, niezależnie od regionu, wieku, poziomu wykształcenia i statusu materialnego²⁵.

Obniża się wiek osób uzależnionych i wzrasta liczba osób zażywających środki odurzające oraz psychotropowe. Łatwy dostęp do narkotyków powoduje, iż narkomania w Polsce staje się problemem społecznym.

Narkomania powoduje wzrost innych problemów społecznych. Stwarza zagrożenia i obniża ogólny poziom zdrowia społeczeństwa. Niesie za sobą poważne ryzyko dla zdrowia publicznego, szczególnie w kontekście chorób zakaźnych tj. HIV, zakażenie wirusem żółtaczk typu B i C, infekcje przenoszone drogą płciową. Narkomania wiąże się też z innymi problemami społecznymi takimi jak; ubóstwo, bezrobocie, prostytutka, bezdomność oraz inne uzależnienia, wywołuje negatywne następstwa kryminalne.

Jest to problem nie w pełni zdiagnozowany. Informacji o rozmiarach narkomanii rozumianej jako uzależnienie, bądź używanie narkotyków w sposób rodzący poważne problemy dostarczają dane statystyczne instytucji reagujących na ten problem.

Na terenie gminy Dębica Kaszubska realizowany jest rokrocznie uchwalany Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii, jednakże ze względu na złożoność problemu i trudność w oszacowaniu skali problemu na terenie gminy nie ma dokładnych statystyk na temat wielkości tego zjawiska.

3.4.3.7. Starość²⁶

Polityka wobec osób starszych określana jest jako polityka realizacji interesów osób starszych. Dotyczy potrzeb i warunków bytu ludzi starszych i ma na celu te działania, które w sposób planowy i celowy mają wpłynąć na poprawę sytuacji życiowej starszych ludzi. Służy temu system świadczeń związanych z zabezpieczeniem społecznym. Polityka społeczna zakłada działania na rzecz praw tej grupy ludzi. Dotyczy to zarówno ochrony zdrowia, oświaty, kultury, organizacji czasu wolnego, ochrony pracy ludzi starszych, pomocy obożnie chorym, pracy socjalnej z osobami starszymi, kształtowania odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomocy instytucjonalnej oraz warunków materialnych seniorów. Polityka społeczna uwzględniając prawa człowieka starszego powinna przede wszystkim uwzględniać jego godność. Stosunek do człowieka starszego jest miarą humanistycznych stosunków w społeczeństwie.

Niewątpliwym wpływ na wydłużenie życia ludzkiego mają przemiany ekonomiczne i społeczne, rozwój profilaktyki zdrowotnej, a tym samym propagowanie aktywnego wypoczynku, lepsze odżywianie unikanie szkodliwych nałogów.

Ponadto zwiększenie wczesnej diagnostyki i efektywności leczenia chorób, rozwój profilaktyki między innymi w zakresie chorób serca i nowotworów złośliwych, a także zwiększenie sprawności i skuteczności pomocy doraźnej w nagłych zagrożeniach życia i zdrowia.

²⁴ Źródło: „Sprawozdanie Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej na rok 2009”.

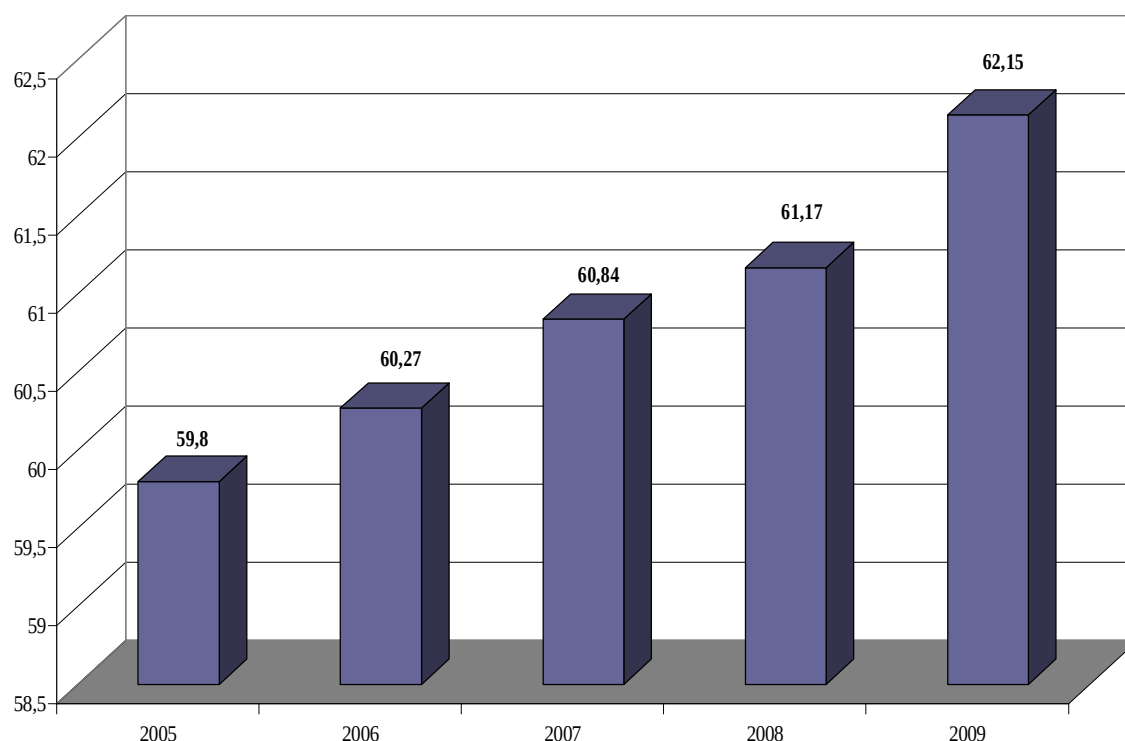
²⁵ Opracowano na podstawie Frieske KW, Sobiech R (1987) Narkomania. Interpretacje problemu społecznego. Warszawa: Instytut Wydawniczy Związków Zawodowych.

²⁶ Opracowano na podstawie Banku Danych Regionalnych

W świetle dostępnych badań na temat przyszłej liczby ludności należy się spodziewać, podobnie jak w skali ogólnokrajowej, większego przyrostu liczby ludności w latach 2010-2015, która będzie wynikiem tzw. echa demograficznego lat siedemdziesiątych, a następnie wykaże tendencję malejącą. W chwili obecnej proces starzenia ludności jest umiarkowany, jednakże stale się pogłębiający. Ilość miejsc w domach pomocy społecznej, pensjonatach, hospicjach i innych formach usług dla osób starszych jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb, a placówki są nierównomiernie rozmieszczone. W związku z powyższym w najbliższych latach wyzwaniem dla polityki społecznej w gminie Dębica Kaszubska będzie zabezpieczenie potrzeb osób starszych.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych zamieszkujących gminę zalicza się samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Osoby samotne z terenu Dębicy Kaszubskiej, które z powodu wieku bądź choroby wymagają pomocy, a są jej pozbawione, w razie potrzeby mają zapewnione usługi opiekuńcze obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Wykres 14 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Regionalnych

3.4.4. Aktywność społeczna²⁷

Ustawa z 24 kwietnia 2004 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie wprowadziła nową kategorię organizacji pozarządowych, czyli organizacje pożytku publicznego. Ustawa reguluje zasady:

- 1) prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe i korzystania z tej działalności przez organy administracji publicznej w celu wykonywania zadań publicznych;
- 2) uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania organizacji pożytku publicznego;
- 3) sprawowania nadzoru nad prowadzeniem działalności pożytku publicznego.

²⁷ Opracowano na podstawie informacji uzyskanych z OPS w Dębicy Kaszubskiej oraz informacji zawartych na stronie internetowej Gminy Dębica Kaszubska.

Według danych zawartych na stronie internetowej gminy i otrzymanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe działające na polu pomocy społecznej:

- Stowarzyszenie „Słupski Bank Żywności”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Niepogłędzia i Gałęziowa „SPERANDA”
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Aktywizacji Społeczeństwa „EMPATIA”
- Stowarzyszenie „GOGOLEWIANKI”
- Stowarzyszenie Inicjatyw Borzęcino
- Fundacja „Kaszubskie Słoneczniki” w Gogolewku
- Stowarzyszenie „BUDOWO PRZYSZŁOŚCIĄ” w Budowie
- Stowarzyszenie „LUDZIE LUDZIOM” Krzywań – Grabin (w fazie rejestracji)
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Gminy Dębica Kaszubska „AVANTI”
- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Dębicy Kaszubskiej „EDUKACJA DLA PRZYSZŁOŚCI”
- Stowarzyszenie Rozwoju i Integracji Wsi „OGNIWO” w Jaworach
- Stowarzyszenie Rozwoju Szkoły Podstawowej Im. Adama Mickiewicza „ŻŁOTE RUNO” w Gogolewie
- Pomorskie Stowarzyszenie Odnowy Wsi w Niepogłędziu

3.4.5. Bezpieczeństwo²⁸

Gmina Dębica Kaszubska obsługiwana jest przez Posterunek Policji w Dębicy Kaszubskiej, jednostkę podległą Komisariatowi Policji w Kępicach będącym w strukturze Komendy Miejskiej Policji w Słupsku. Do zadań Policji należy między innymi: ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra, ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania, inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi, i społecznymi, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów, kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych. Ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Tabela 14 Popełnione przestępstwa wg rodzaju w latach 2005–2009 na terenie gminy Dębica Kaszubska

Rodzaj popełnionych przestępstw		PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE					WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI				
		2005	2006	2007	2008	2009	2005	2006	2007	2008	2009
ogółem	ogółem	242	336	240	176	179	76,5%	73,6%	76,3%	79,7%	72,1%
przeciwko życiu i zdrowiu	ogółem	8	8	10	1	3	87,5%	87,5%	90,0%	100%	100%
drogowe	ogółem	57	53	41	68	39	100%	100%	97,6%	100%	100%
kradzież rzeczy	ogółem	43	59	48	22	19	32,6%	25,4%	41,7%	22,7%	21,1%
kradzież z włamaniem	ogółem	33	50	26	7	31	33,3	29,4	19,2	62,5	22,6
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	ogółem	4	-	7	-	1	75%	-	100%	-	100%
gospodarcze	ogółem	15	39	17	6	18	100%	97,4%	94,1%	66,7%	77,8%

Źródło: KMP w Słupsku.

²⁸ Opracowano na podstawie danych z KMP w Słupsku.

Na terenie gminy Dębница Kaszubska od roku 2005 odnotowano systematyczny spadek liczby stwierdzonych przestępstw. W 2009 roku liczba przestępstw ogółem była niższa o 63 przestępstwa w stosunku do roku 2005. Wykrywalność przestępstw ogółem na terenie gminy Dębница Kaszubska w 2009 roku wynosiła 72,1% i była niższa o 7,6% w stosunku do 2008 roku. Na terenie gminy Dębница Kaszubska dominowała przestępczość o charakterze drogowym – 39 stwierdzonych przestępstw (tj. o 29 mniej niż w 2008 roku). Wykrywalność przestępstw drogowych wynosiła 100% i kształtowała się na takim samym poziomie jak w roku 2008.

W pozostałych kategoriach przestępstw odnotowano następujące zmiany:

- o 3 przestępstwa mniej kradzieży rzeczy w stosunku do roku 2008 – wykrywalność wyniosła 21,1% (tj. zmalała o 1,6% w stosunku do poziomu z 2008 roku),
- o 24 przestępstwa więcej kradzieży z włamaniem w stosunku do roku 2008 - wykrywalność wyniosła 22,6% (tj. zmalała o 39,9% w stosunku do 2008 roku),
- o 12 przestępstw więcej w przestępstwach gospodarczych w stosunku do roku 2008 - wykrywalność wyniosła 77,8% (tj. wzrosła o 11,1% w stosunku do poziomu z 2008 roku).

W zakresie oceny bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie gminy Dębница Kaszubska zarejestrowano 70 zdarzeń drogowych, tj. 14 wypadków i 56 kolizji, w których nastąpiły tylko straty w mieniu. W wyniku tych zdarzeń 2 osoby zginęły na miejscu, a 15 osób doznało obrażeń ciała.

W gminie w 2009 roku z winy kierującego doszło do 41 zdarzeń (wypadków i kolizji) ponadto zatrzymano 38 nietrzeźwych kierowców.

Ponadto Komenda Policji w Dębнице Kaszubskiej współpracuje z placówkami oświatowo - wychowawczymi, jak również z poszczególnymi organami administracji samorządowej jak np. OPS, PCPR w Słupsku. Podejmowane są działania w celu ograniczenia liczby przestępstw i wykroczeń w szkołach oraz w bezpośrednim otoczeniu szkół.

3.5. Infrastruktura społeczna

3.5.1. Infrastruktura pomocy społecznej

Pomoc społeczną na terenie gminy wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębнице Kaszubskiej, który jest jednostką organizacyjną, budżetową, podporządkowaną Radzie Gminy w Dębнице Kaszubskiej. Ośrodek Pomocy Społecznej działa na podstawie przepisów prawa, a w szczególności: Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 poz. 593 z późniejszymi zmianami).

Celem Ośrodka jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, wspieranie ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb, umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz w miarę możliwości doprowadzenie ich do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. Przedmiotem działalności Ośrodka Pomocy Społecznej jest organizacja i wykonanie pomocy społecznej oraz realizacja świadczeń rodzinnych i dodatków mieszkaniowych dla mieszkańców gminy Dębница Kaszubska.

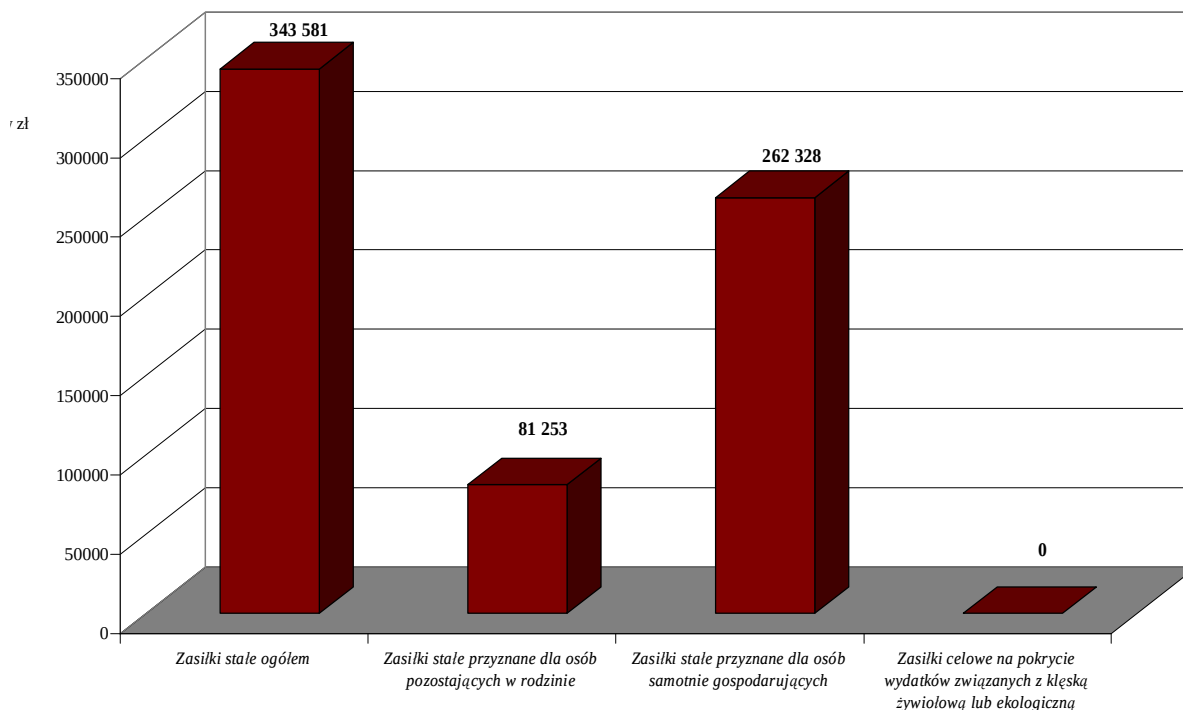
Do podstawowych zadań Ośrodka Pomocy Społecznej należy w szczególności:

- tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej,
- analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- pobudzanie aktywności społecznej w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin,
- pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia,
- załatwianie indywidualnych spraw dotyczących dodatków mieszkaniowych,
- załatwianie indywidualnych spraw z zakresu świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą a w szczególności o: pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych, o dodatkach mieszkaniowych,
- praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
- prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb,

- realizacja innych zadań przewidzianych w odrębnych ustawach i przepisach.

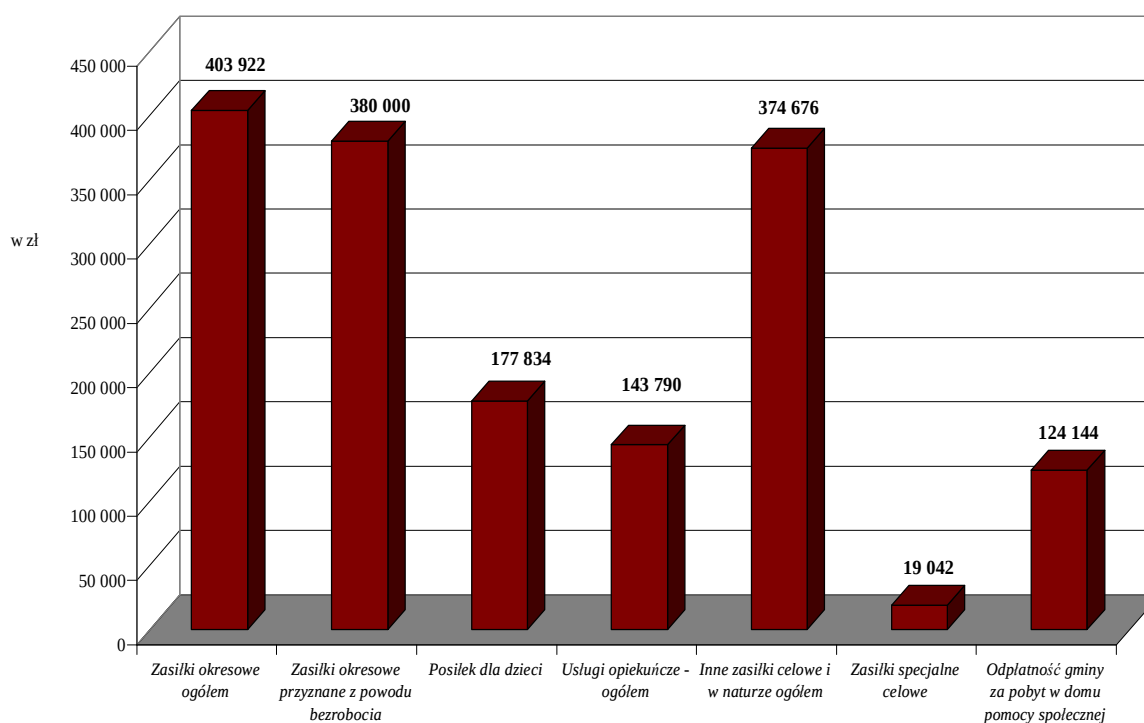
Dodatkowo pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczą w realizacji programów i projektów społecznych mających na celu rozwiązywanie i przeciwdziałanie konkretnym problemom społecznym oraz ściśle współpracują z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie gminy Dębica Kaszubska.

Wykres 15 Kwota świadczeń udzielonych przez OPS w 2009 roku w ramach zadań zleconych

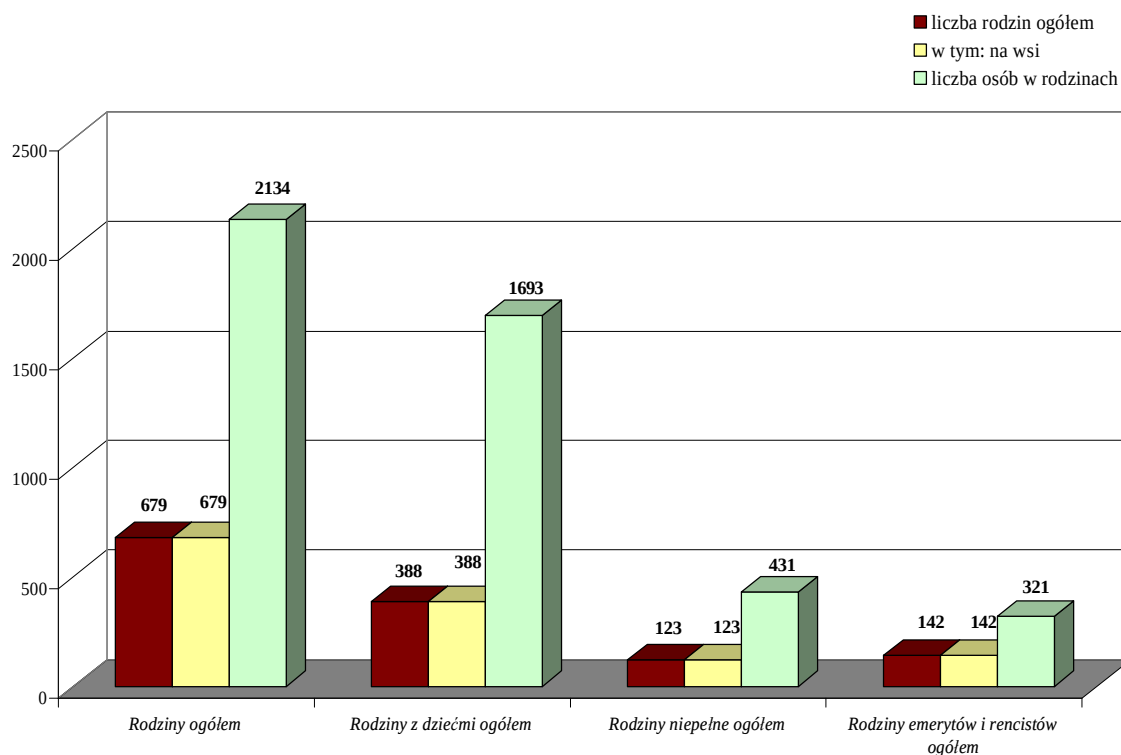
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Wykres 16 Kwota świadczeń udzielonych przez OPS w 2009 roku w ramach zadań własnych

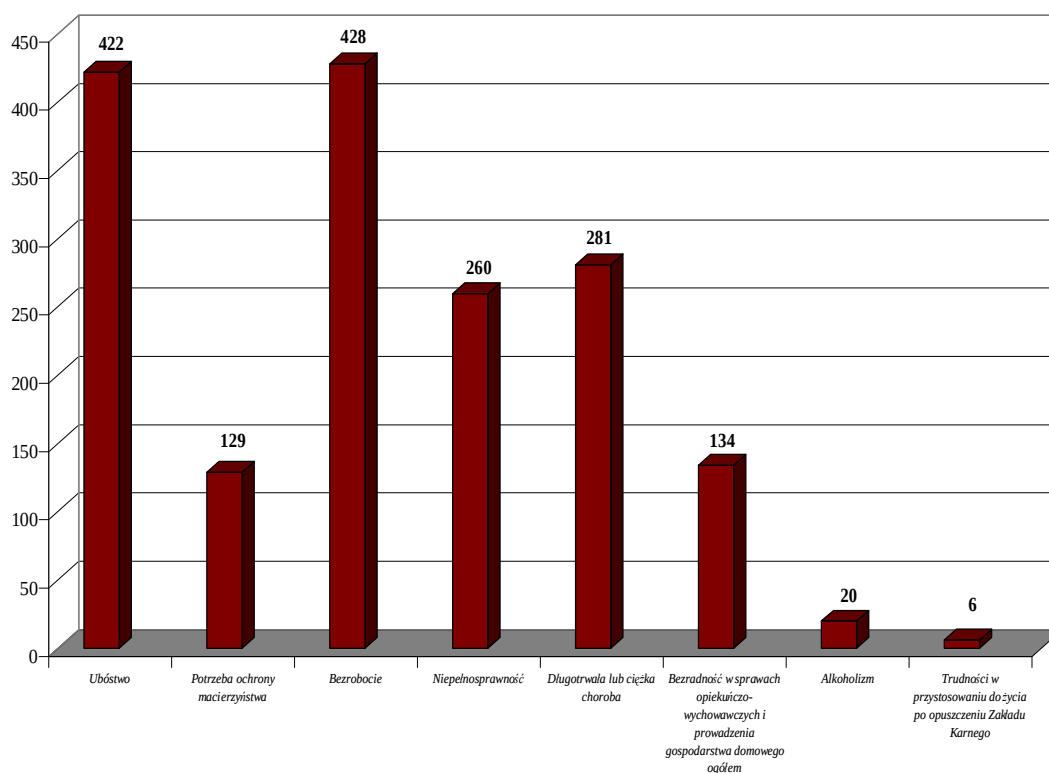
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Wykres 17 Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2009 roku na terenie gminy Dębница Kaszubska

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej.

Wykres 18 Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w 2009 roku ze względu na powód przyznania pomocy

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej.

3.5.2. Infrastruktura kulturalna²⁹

Koordynatorem działalności kulturalnej na terenie gminy Dębica Kaszubska jest **Gminny Ośrodek Kultury**. Przy GOK w Dębicy Kaszubskiej w 2009 roku została powołana Społeczna Rada Kultury, stanowiąca organ inicjatywno - doradczy dyrektora Gminnego Ośrodka Kultury.

W skład GOK - u wchodzi:

- Biblioteka Gminna w Dębicy Kaszubskiej oraz filia w Budowie,
- Świetlica Środowiskowa w Dębicy Kaszubskiej i Łabiszewie,
- Świetlice Wiejskie w Borzęcinie, Podolu Małym, Motarzynie, Budowie, Podwilczynie, Dobieszewie.

Nadrzędnym celem działań Ośrodka jest rozwijanie i zaspokojenie potrzeb kulturalno – rozrywkowych społeczeństwa oraz przygotowanie środowiska lokalnego do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenie jej wartości.

Ponadto do zadań Ośrodka należy:

- edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę,
- tworzenie warunków do rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowanie wiedzą i sztuką,
- tworzenie warunków do rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego,
- organizowanie masowych imprez kulturalno – rozrywkowych i kół zainteresowań,
- rozpoznawanie, rozbudzenie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych społeczności lokalnych,
- prowadzenie biblioteki, a w szczególności: gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych.

Tabela 15 Cykliczne imprezy kulturalne organizowane na terenie gminy Dębica Kaszubska

Nazwa imprezy	Termin	Organizator
Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy	06.01.2010	GOK
Bal karnawałowy	30.01.2010	GOK + Klub Seniora
Zabawa walentynkowa	13.02.2010	GOK + Rada Sołecka
Oratorium w Borzęcinie	02.04	GOK + Rada Sołecka
Dzień Strażaka	03.05	Gmina Dębica Kaszubska
Majówka w GOK-u + Festiwal piosenki dziecięcej	maj	GOK
Dzień Dziecka	01.06	GOK
Z wędką w plenerze – konkurs	czerwiec	GOK
Zabawy dla najmłodszych	24.06 - 24.08	GOK
Noc świętojańska	26.06	GOK + Rada Sołecka
Otwarcie sceny przy GOK, Letnia Biesiada Piwna	30.06	GOK
Festiwal leśnych smaków	10-11 lipiec	GOK

²⁹ Opracowano na podstawie informacji uzyskanych z UG Dębica Kaszubska oraz zawartych na stronie internetowej www.debnickaskazubska.pl

Nazwa imprezy	Termin	Organizator
Msza na wodzie Niepogłędzie	lipiec	Stowarzyszenie Speranda, Gmina Dębica Kaszubska
Zabawy letnie w plenerze	lipiec -sierpień	GOK
Dyskoteki	lipiec -sierpień	GOK
Wieczory filmowe pod gwiazdami	lipiec -sierpień	GOK
Festyny w sołectwach	lipiec -sierpień	GOK + Rada Sołecka
Spyw kajakowy Szlakiem Papieskim	-	-
Jarmark Słonecznikowy w Gogolewku	sierpień	Fundacja Kaszubskie Słoneczniki
W krainie czarownic w Borzęcinie	sierpień	GOK + Rada Sołecka
Dzień Gałęzowa	15.08	Sołectwo
Wspomnienia...Pamiętajmy o ogrodach, konkurs nalewek babuni	15.08	GOK
Dożynki Gminne w DK	18.08	GOK
Konkurs plastyczny i poetycki "Tu jest mój dom"		GOK
Grzybobranie w Leśnym Dworze – konkurs	wrzesień	GOK
Wieczorki seniora w całej gminie	20.10 - 07.11	GOK + Rada Sołecka
Hubertus w Niepogłędziu	październik	Stowarzyszenie Speranda, Gmina Dębica Kaszubska
Turniej sołectw – konkurs	14.11	GOK
Andrzejki	30.11.2010	GOK + Rada Sołecka
Hej Kolęda z mamą z tatą – konkurs	grudzień	GOK
Wigilie w sołectwach	16-22.12	GOK + Rada Sołecka
Bal sylwestrowy	31.12.2010	GOK

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

3.5.3. Infrastruktura sportowa³⁰

Do zadań własnych gminy należą również zadania z zakresu upowszechniania kultury fizycznej, sportu i rekreacji, a także krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci, młodzieży i seniorów.

Na terenie gminy Dębica Kaszubska znajduje się kompleks boisk sportowych Orlik 2012 ze sztuczną nawierzchnią, umożliwiający dzieciom i młodzieży z terenu gminy dostęp do nowoczesnej infrastruktury sportowej w celu aktywnego uprawiania sportu. W skład kompleksu wchodzi: boisko do piłki nożnej o wymiarach 30 na 62 metry, boisko do koszykówki i siatkówki o nawierzchni syntetycznej oraz budynek, stanowiący zaplecze sanitarno-szatniowe. Całość jest ogrodzona i oświetlona. Zgodnie ze Strategią Rozwoju Sportu w Polsce do roku 2015 duży nacisk kładziony jest na propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia, a więc organizowanie imprez sportowych, rodzinnych zawodów sportowych, weekendów ze sportem i turystyką.

Dodatkowo w Zespole Szkół w Dębicy Kaszubskiej mieści się Hala Sportowa, w której odbywają się rozgrywki i turnieje sportowe.

Ponadto w gminie działają kluby i stowarzyszenia sportowe realizujące we współpracy z samorządem gminy zadania w dziedzinie sportu i rekreacji.

Na terenie gminy działają następujące kluby:

- KS BŁĘKITNI – Motarzyno,
- KS ISKRA – Gogolewo,
- KS SKOTAWA – Budowo,
- KS SKOTAWIA - Dębica Kaszubska,
- KS SMOKI - Podole Małe,
- UKS Olimp - Dębica Kaszubska – Uczniowski Klub Sportowy,
- UKS Viktoria - Dębica Kaszubska – Uczniowski Klub Sportowy,
- UKS Start – Motarzyno – Uczniowski Klub Sportowy.

Wykaz imprez i zawodów sportowych organizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska przedstawia poniższa tabela:

Tabela 16 Wykaz imprez sportowych organizowanych na terenie gminy

Wyszczególnienie	Termin	Miejsce realizacji
Amatorska Halowa Liga Piłki Nożnej „FUTSAL” o Puchar Wójta Gminy Dębica Kaszubska dla mieszkańców gminy	styczeń – luty 2010	Hala Sportowa
Halowy Turniej Piłki Nożnej im. Tadeusza Koguta Klubów Sportowych w kategorii „JUNIOR” o Puchar Rady Gminy Dębica Kaszubska	20-21 luty 2010	Hala Sportowa
Turniej Piłki Koszykowej o Puchar Wójta Gminy Dębica Kaszubska dla młodzieży	marzec	Hala Sportowa, ORLIK
Gminny Turniej Brydża Sportowego	marzec	GOK – sala grupa brydżystów
Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży, organizowanie, uczestnictwo w zawodach i imprezach sportowych	cały rok wg terminarzy klubowych	Kluby sportowe
Wiosenny Turniej Tenisa Stołowego dla dzieci i młodzieży	kwiecień	Hala Sportowa Sz. Podst.
Mityng lekkoatletyczny im. Tadeusza Koguta w Motarzynie dla dzieci i młodzieży	maj	Motarzyno
Otwarty Wakacyjny Turniej w piłce nożnej „dzikich drużyn – ORLIK”, tenisie ziemnym dla mieszkańców, dzieci i młodzieży	czerwiec, lipiec	Boisko „ORLIK
Turniej Piłki Nożnej im. Tadeusza Koguta dla Klubów Sportowych w kategorii otwartej o Puchar Prezesa KS BŁĘKITNI Motarzyno	24 lipca 2010	Motarzyno
Spływ kajakowy szlakiem papieskim	13 czerwca 2010	na rzece Słupia

³⁰ Opracowanie na podstawie informacji zawartych na stronie internetowej gminy Dębica Kaszubska.

Wyszczególnienie	Termin	Miejsce realizacji
Integracyjny Piknik Piłkarski „Puchar Lata” dla klubowych drużyn piłkarskich – podsumowanie sezonu piłkarskiego 2009-2010	lipiec	Gogolewo
Turniej Piłki Siatkowej o Puchar Wójta Gminy Dębica Kaszubska dla mieszkańców gminy	wrzesień październik	Hala Sportowa, ORLIK
Gminny Otwarty Turniej Tenisa Stołowego dla mieszkańców, dzieci i młodzieży	listopad	Hala Sportowa
Internetowy plebiscyt na najpopularniejszego sportowca gminy	grudzień	http://www.skotawia.futbolowo.pl

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Dębicy Kaszubskiej.

3.6. Ocena uwarunkowań wewnętrznych – podsumowanie

Możliwości prowadzenia skutecznej polityki społecznej na danym obszarze zależą w znacznym stopniu od skali zjawisk objętych tą polityką oraz sprawnego współdziałania wszystkich podmiotów działających w tym obszarze. Sektor publiczny w gminie Dębica Kaszubska oparty o działania Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z organizacjami pozarządowymi tworzy potencjał kadrowy i infrastrukturalny będący w stanie wygenerować projekty i przedsięwzięcia skutecznie wypełniające założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Działania te wsparte dostępem do najnowszych osiągnięć nauki w tym obszarze oraz umiejętnym włączeniem bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej dają podstawy do osiągnięcia znacznych sukcesów na polu wdrażania celów określonych strategią rozwiązywania problemów społecznych. Ocena uwarunkowań wewnętrznych w gminie Dębica Kaszubska zmierza do wskazania niewykorzystanych zasobów gminy oraz możliwości większego ich dostosowania do potrzeb rozwiązywania problemów społecznych. Z tego punktu widzenia należy zwrócić uwagę przede wszystkim na następujące zjawiska:

1. Baza oświatowa i dostęp do edukacji na poziomie podstawowym i gimnazjalnym wypełnia potrzeby Gminy. Natomiast edukację na poziomie średnim dodatkowo uzupełniają placówki oświatowe znajdujące się w Słupsku.
2. Struktura ekonomiczna ludności zamieszkującej teren gminy Dębica Kaszubska jest obecnie korzystna - ludność w wieku produkcyjnym liczy 6 215 mieszkańców, co stanowi blisko 64% ogólnej liczby ludności. Należy jednak pamiętać, że prognozy ludnościowe przewidują w najbliższych latach zmniejszanie się procentowego udziału ludności w wieku produkcyjnym na rzecz ludności w wieku nieprodukcyjnym.
3. W latach 2005 – 2008 zaobserwować można było spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, co wiązało się zarówno ze wzrostem zatrudnienia, jak i procesem emigracji zarobkowej, która w wielu przypadkach rodziła problemy społeczne wynikające m.in. ze wzrostu ilości rodzin niepełnych lub okresowo niepełnych. Jednak już w 2009 roku i ze względu na zaistniały kryzys ekonomiczny poziom bezrobocia zaczął wzrastać i na koniec grudnia 2009 roku w powiecie słupskim stopa bezrobocia osiągnęła poziom 21,4%.
4. O trwałości rozwoju gospodarczego decydują w znacznej mierze podmioty oparte o kapitał spółek prawa handlowego. W gminie występuje potrzeba kontynuacji skutecznej polityki proinwestycyjnej, która w sposób ciągły przyczyniałaby się do dalszego wzrostu inwestycji tworzących nowe miejsca pracy na terenie całej gminy.
5. Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk społecznych w wybranych obszarach tematycznych pomocy społecznej, ponieważ wiedza na temat kształtowania się zjawisk społecznych będących podstawowym przyczynkiem wyznaczania celów i kierunków działania strategii rozwiązywania problemów społecznych jest niewystarczająca z uwagi na ciągłą zmienność tych zjawisk.
6. Winien być stworzony korzystny klimat gospodarczy i społeczny dla prowadzenia skutecznej pomocy społecznej poprzez wzmocnienie funkcji partnerstw publiczno - społecznych i publiczno - prywatnych, zwłaszcza w zakresie budowy oferty infrastruktury pomocy społecznej, edukacyjnej, kulturalnej skierowanych w kierunku lokalnego biznesu, organizacji pozarządowych i ludzi, dla których gmina jest miejscem otwartym na inwestycje. Spowoduje to poszerzenie motywów działań prospołecznych i integracyjnych w grupie aktywnych liderów rozwiązywania problemów społecznych, animatorów organizacji pomocy społecznej, działań integracyjnych i wolontariuszy sprawi, że zaspokajane będą w większym stopniu potrzeby bezpośrednich beneficjentów prowadzonej w gminie polityki społecznej.
7. Szansą na podniesienie efektywności działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki społecznej na obszarze całej gminy jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku tworzenia projektów i przedsięwzięć prospołecznych i integracyjnych.
8. Skuteczna realizacja polityki społecznej w gminie Dębica Kaszubska musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne wdrażanych i już zrealizowanych z sukcesem dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, działań na rzecz integracji, zwiększenia dostępu do edukacji, świadczeń zdrowotnych i wzrostu świadomości społecznej. Działania promocyjne winny być wsparte dobrze zorganizowaną informacją, skierowaną nie tylko do decydentów polityki społecznej, ale także do organizacji

pozarządowych i instytucji uczestniczących w świadczeniu usług na rzecz bezpośrednich beneficjentów tej polityki. Ma to istotne znaczenie dla utrzymywania stałego kontaktu wszystkich aktorów polityki społecznej – dawców, biorców i lokalnej społeczności nie zawsze do końca rozumiejącej zachodzące przemiany społeczne w jej dalszym i bliższym otoczeniu.

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stała się podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień strategicznych.

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron polityki rozwiązywania problemów społecznych oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed polityką rozwiązywania problemów społecznych w gminie Dębica Kaszubska. SWOT zawiera określenie czterech grup czynników:

- **„mocnych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi (utrzymać je jako mocne, i na których należy oprzeć jej przyszły rozwój);
- **„słabych stron”** – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony polityki rozwiązywania problemów społecznych, które niewyeliminowane utrudniać będą jej rozwój i tym samym powodować brak skutecznych rozwiązań dla rozwiązywania istniejących i przyszłych problemów społecznych (ich oddziaływanie należy minimalizować);
- **„szans”** - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy Dębica Kaszubska, ale które mogą być traktowane jako szanse, i przy odpowiednio podjętych działaniach mogą być wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi i skutecznemu realizowaniu polityki rozwiązywania problemów społecznych;
- **„zagrożeń”** - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy Dębica Kaszubska, ale które mogą stanowić zagrożenie dla skutecznej realizacji polityki rozwiązywania problemów społecznych (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na zarządzanie obszarem tej polityki).

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów polityki rozwiązywania problemów społecznych przyjętych w założeniach do części strategicznej tego dokumentu. Poniższy zbiór informacji o mocnych i słabych stronach polityki rozwiązywania problemów społecznych i stojących przed nią szansach i zagrożeniach jest uzgodnioną wypadkową wiedzy o stanie i potrzebach polityki rozwiązywania problemów społecznych gminy Dębica Kaszubska ułożonych przekrojowo przy udziale instytucji publicznych i pozarządowych działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.

Tabela 17 Analiza SWOT

Analiza SWOT		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
P O Z Y T Y W N E	• placówki oświatowe na terenie Gminy • realizacja programów profilaktycznych • funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Kultury • dobrze funkcjonujący Ośrodek Pomocy Społecznej • realizacja projektów i programów socjalnych na terenie gminy Dębica Kaszubska • działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • umiejętność i dobre doświadczenia w zakresie pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych UE • działalność istniejących świetlic środowiskowych • atrakcyjne położenie Gminy • działalność organizacji pozarządowych • infrastruktura sportowa – ORLIK 2012 • bliskość stolicy powiatu • opieka nad osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej • dostępność funduszy strukturalnych, w tym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki	• edukacja osób odpowiedzialnych za realizację podstawowych zadań społecznych • ustawiczne szkolenia pracowników pomocy społecznej • możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej dla rozwiązywania problemów społecznych • budowa Ośrodka Interwencji Kryzysowej • budowa dziennego Domu Pomocy Społecznej • Centrum Wolontariatu w Słupsku • budowa świetlic wiejskich • budowa mieszkań komunalnych i socjalnych • wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności w skali makro • skuteczna analiza zjawisk społecznych wywołujących określone problemy społeczne • podnoszenie kwalifikacji osób niepełnosprawnych • outsourcing części zadań polityki społecznej na rzecz NGO • tworzenie partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno - społecznych • tworzenie nowych miejsc pracy

Tabela 18 Analiza SWOT

Analiza SWOT		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
N E G A T Y W N E	- niedostateczna edukacja profilaktyczna w zakresie chorób XXI wieku - niedostateczna edukacja zdrowotna - niedostateczna edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej - niedostateczna informacja nt. możliwości działań obywateli w zakresie makro i mikrospołecznym - niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat niepełnosprawności i problemów z nią związanych - występujące bezrobocie - występujące patologie społeczne powstałe z tytułu istniejącego bezrobocia - źródło wielu innych negatywnych zjawisk społecznych - stereotypy i uprzedzenia zwłaszcza w ocenie problemów społecznych - zbyt niskie nakłady pieniężne na pomoc dla najuboższych - niedostateczna ilość urozmaiconych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży - apatia - zjawisko alkoholizmu jako przyczyna wielu problemów społecznych - zbyt mała oferta zagospodarowania czasu wolnego dla osób starszych i samotnych - niedostateczne środki na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych - niedostateczna ilość mieszkań socjalnych i chronionych - brak dziennego Domu Pomocy Społecznej - brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej - zły stan techniczny (wyposażenia) Ośrodków Zdrowia - bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej	- ubożenie społeczeństwa w skali makro - rosnąca ilość dzieci i młodzieży używających środki psychoaktywne - brak dostatecznych rozwiązań pomocy dla młodzieży uzależnionej i używającej szkodliwych środków psychoaktywnych - brak odpowiednich środków prawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych - brak poczucia bezpieczeństwa w skali makro - zmniejszenie pomocy skierowanej do osób niepełnosprawnych w skali makro - wzrastający poziom bezrobocia - migracja społeczeństwa w celach zarobkowych - wzrost apatii społecznej - cedowanie coraz większego zakresu usług pomocy społecznej i świadczeń społecznych przez Rząd RP na samorządy bez pokrycia kosztów ich realizacji - upadek wolontariatu i spornej działalności NGO w wielu dziedzinach pomocy społecznej - zmniejszenie tempa rozwoju gospodarczego

5. DIAGNOZA STANU I MOŻLIWOŚCI REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

5.1. Diagnoza

Analiza Bilansu Otwarcia stała się podstawą opracowanej diagnozy stanu. Wskazała na najważniejsze cechy poszczególnych obszarów pomocy społecznej. Obszary te zostały określone przez autora strategii i tak zaplanowane, aby wypełniały obecnie realizowane przedsięwzięcia i pozwalały na realizację kolejnych zamierzeń związanych z działaniami w obszarze pomocy społecznej. Diagnoza jest przyczynkiem do określenia celów i kierunków działania w części strategicznego dokumentu.

Przyjęto do oceny następujące obszary priorytetowe będące w dalszej części dokumentu polami określonych działań dla prowadzenia skutecznych i efektywnych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

- **EDUKACJA,**
- **PROBLEMY SPOŁECZNE,**
- **FINANSE,**
- **SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA,**
- **INFRASTRUKTURA.**

Kolejnym krokiem oceny założonych obszarów priorytetowych była ocena jedną z podstawowych metod, tj. analizą SWOT, która jest bilansem słabych i mocnych stron oraz szans i zagrożeń.

EDUKACJA

- Wartością pozytywną w tym obszarze jest istniejąca baza placówek oświatowych wraz z zapleczem sportowym, która winna przekładać się na realizację zadań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w ramach zajęć pozalekcyjnych.
- Dodatkowo koniecznym jest zwiększenie ofert kształcenia przez istniejące placówki oświatowe w takich obszarach, jak edukacja dorosłych, pedagogizacja rodziców, realizacja programów edukacyjnych związanych z profilaktyką w środowiskach zagrożonych itp.
- Dobrze wykształcona kadra pedagogiczna winna w większym stopniu wykraczać poza mury szkoły. Indywidualne programy edukacyjne można byłoby realizować w oparciu o nowobudowane i wyremontowane świetlice wiejskie, zlokalizowane na terenie poszczególnych miejscowości w gminie.
- W obszarze edukacyjnym należy również wzmacniać działalność organizacji pozarządowych, posiadających w zakresach swoich działalności szeroko rozumianą edukację społeczną, poprzez włączenie tych organizacji w realizację istniejących projektów i pomoc instytucjonalną w ich bieżącej działalności.
- Grupie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej winno się zapewnić większe możliwości integracyjnych form edukacji.
- Programy edukacyjne dla dzieci i młodzieży tworzone na poziomie placówek oświatowych, kulturalnych i organizacji pozarządowych winny być tworzone również pod potrzeby osób niepełnosprawnych i ich rodzin w kierunku rozwiązywania problemów społecznych osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.

PROBLEMY SPOŁECZNE

- Negatywną wartością w obszarze problemów społecznych jest ciągle duża ilość patologii społecznych i brak poczucia bezpieczeństwa publicznego. Stąd występuje konieczność wczesnej interwencji i pomocy rodzinom zagrożonym patologiami.
- Migracja do Gdańska, Słupska, czy innych silnych gospodarczo ośrodków w regionie ukierunkowana jest na sukces w postaci poprawy jakości i standardu życia. Młodzi ludzie będący poza domem często jednak zasilają środowiska przestępcze bądź sami tworzą aktywne grupy zachowań patologicznych i wielokrotnie przenoszą je z powrotem do swoich środowisk i miejsc stałego zamieszkania. Mechanizm ten winien się stać również przedmiotem monitorowania w ramach monitoringu rodzących się problemów społecznych w gminie.
- Dla skuteczniejszego działania na polu pomocy społecznej niezbędna jest również szeroka edukacja samorządowych struktur decydenckich na temat występujących problemów społecznych oraz istotna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy z wykorzystaniem istniejących ośrodków edukacyjnych w gminie.
- Podobnie jak w pozostałych obszarach, skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest możliwe tylko i wyłącznie z udziałem organizacji pozarządowych oraz poprzez ich wsparcie ze strony administracji samorządowej.
- Konieczna jest również edukacja w zakresie dostępności pomocy społecznej wśród samych beneficjentów tej pomocy zwłaszcza w stosunku do osób starszych i niepełnosprawnych, z wykorzystaniem już istniejących ośrodków edukacyjnych. Szczególnie dotyczy to również środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie.
- Skuteczne i efektywne rozwiązywanie problemów społecznych w gminie będzie możliwe dzięki połączeniu sił Ośrodka Pomocy Społecznej m.in. z Gminnym Ośrodkiem Kultury, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, Polskim Czerwonym Krzyżem, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Policją.
- Należy ciągle tworzyć nowe szanse na uczestnictwo w życiu społecznym grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem m.in. poprzez programy integracyjne z osobami niepełnosprawnymi, alkoholikami, długotrwale bezrobotnymi, subkulturami, osobami przewlekłe chorymi, starszymi, bezradnymi i pomocy dla osób wracających z ośrodków rehabilitacyjnych (neofitów).

FINANSE

- Rozwiązaniem trudnej sytuacji finansowej sektora pomocy społecznej jest tworzenie tzw. partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych dla realizacji wspólnych projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych, w tym przypadku opartych na publicznym sektorze pomocy społecznej, organizacjach pozarządowych i kapitale prywatnym w zakresie tworzenia tzw. umów patronackich, których ideą jest stały patronat finansowy nad realizacją konkretnego projektu lub konkretnego przedsięwzięcia związanego z instytucjonalną pomocą społeczną.
- Dotychczasowa polityka państwa polegająca na zwiększaniu zakresu świadczeń obligatoryjnych z zakresu pomocy społecznej, przy jednoczesnym redukowaniu środków na zadania fakultatywne powoduje powiększanie się niedofinansowanych obszarów problemów społecznych.
- Inną możliwą formą partnerstwa publiczno – prywatnego prowadzącą do zaspokajania potrzeb prowadzenia skutecznej polityki społecznej jest forma oparta na outsourcingu usług pomocy społecznej na rzecz partnera prywatnego przy osiągnięciu wzajemnie oczekiwanych korzyści przez obie strony.
- Innym, równie ważnym sposobem finansowania działań z zakresu pomocy społecznej sprawdzającym się głównie przy organizacji krótkich, jednorazowych akcji (działań) jest sponsoring, dlatego warto w dalszym ciągu włączać w działania społeczne lokalny biznes opierając się na organizacjach lokalnych przedsiębiorców.
- Dodatkowo w ramach tworzonych partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych istnieje możliwość realizacji wspólnych projektów przy współudziale funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, funduszy społecznych, jak i przy współudziale pozaunijnych funduszy typu

Szwajcarski Mechanizm Finansowy które dofinansowują projekty z obszaru profilaktyki i edukacji społecznej, nie wyłączając działań inwestycyjnych w tym obszarze.

- Jednym z istotnych źródeł dofinansowania realizacji projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki, który w swoich założeniach preferuje projekty oparte o partnerstwo publiczno – społeczne obejmujące niemal wszystkie dziedziny polityki społecznej.
- Bardzo istotnym elementem finansowania polityki społecznej w gminie Dębica Kaszubska jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013 (RPO WP) – zwłaszcza w dofinansowaniu inwestycji z zakresu infrastruktury społecznej w ramach Osi Priorytetowej VII Ochrony zdrowia i systemu ratownictwa.
- Kolejną drogą dla wzmacniania dostępu do finansów na rzecz rozwiązywania problemów społecznych jest tworzenie fundacji celowych z udziałem podmiotów gospodarczych, pozarządowych i publicznych. Fundacje takie zarejestrowane jako organizacje pożytku publicznego mają zdecydowanie większe możliwości w pozyskiwaniu środków z zewnątrz, w tym wsparcia ze strony struktur samorządu lokalnego. Warto przy tym wspomnieć, że powoływanie fundacji (stowarzyszeń) dla rozwiązania konkretnego problemu społecznego w określonym obszarze to tylko jedna z dróg tej formy działań na rzecz montażu finansowego.

SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

- Istotnym elementem włączenia społeczności lokalnej w proces rozwiązywania problemów społecznych byłoby zintensyfikowanie działań na rzecz promocji wolontariatu wśród młodzieży starszych klas szkół średnich, którzy popołudniami wracają ze Słupska do swoich domów na terenie Gminy Dębica Kaszubska jak i młodzieży studiującej w Słupsku.
- Poszczególne grupy lokalnej społeczności, zwłaszcza te, które objęte są ryzykiem wykluczenia mogą być bezpośrednim wnioskodawcą i beneficjentem środków UE. Dlatego koniecznym wydaje się stworzenie systemów szkoleń skierowanych do bezpośrednich odbiorców pomocy finansowej. System szkoleń skierowany do bezpośrednich beneficjentów powinien tworzyć solidne podstawy do samodzielnego ubiegania się o środki finansowe w ramach dostępnych w Polsce dotacji ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.
- W obszarze społecznym istotną rolę odgrywają placówki oświatowe, które winny być włączone w proces edukacji lokalnej społeczności w zakresie istniejących problemów społecznych, a we współpracy z pedagogami i lekarzami rodzinnymi powinny stać się bazą szerokiej profilaktyki zdrowotnej i uzależnień.
- Baza kulturalna gminy opiera się o Gminny Ośrodek Kultury, bibliotekę, świetlice środowiskowe, które pozwalają na organizację przedsięwzięć kulturalnych zgodnych z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potrzebami wynikającymi z planowanych działań na rzecz integracji społecznej. Na terenie gminy odbywają się imprezy kulturalne, które odgrywają ważną rolę w procesie integracji społecznej mieszkańców Dębicy Kaszubskiej. Nie mniej ilość i różnorodność oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej skierowanej zwłaszcza w stronę dzieci i młodzieży wymaga formułowania dalszych i zróżnicowanych ofert w tym obszarze.
- Istnienie klubów i organizacji sportowych jest atutem gminy Dębica Kaszubska. Warto jednak podkreślić, że sport nie powinien ograniczać się do wyczynowych jego form i rywalizacji, ale winien w gminie pełnić także rolę kompensacji i solidaryzmu z grupami społecznymi zagrożonymi wykluczeniem. Dlatego też należy stworzyć warunki do organizowania imprez sportowych o charakterze integracyjnym.
- Brak zatrudnienia, ubóstwo, uzależnienia, zerwanie więzi rodzinnych przyczyniają się najczęściej do występowania różnych form wykluczenia społecznego. Bezrobocie, którego poziom w gminie Dębica Kaszubska w ostatnim okresie stopniowo wzrastał to skutek spowolnienia gospodarczego spowodowanego światowym kryzysem, nadal dotyka znaczną część populacji, przyczyniając się do ubożenia rodzin i w efekcie ich marginalizacji.

INFRASTRUKTURA

- Pozytywnym elementem w tym obszarze jest funkcjonujący Gminny Ośrodek Kultury w Dębnicy Kaszubskiej oraz działające biblioteka i świetlice środowiskowe, a także placówki oświatowe w tym Szkoła Społeczna w Niepogłędziu. Jednakże nadal istnieje konieczność budowy (rozbudowy) i remontów świetlic wiejskich.
- Przede wszystkim do negatywów w obszarze infrastruktury należy zaliczyć brak ośrodków zapewniających opiekę i wychowanie w stosunku do dzieci niedostosowanych społecznie, z grup patologicznych, a także odczuwalny jest brak placówek typu Dzienny Dom Pomocy Społecznej.
- Ze względu na brak mieszkań socjalnych oraz mieszkań chronionych na terenie gminy winno się tworzyć bazę lokalową w celu wypełnienia zapotrzebowania na tego typu obiekty.
- Z uwagi na niedostateczną infrastrukturę przystosowaną dla potrzeb osób niepełnosprawnych (bariery architektoniczne) ta grupa społeczna jest nadal zagrożona wykluczeniem społecznym.
- Z uwagi na coroczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Dębica Kaszubska obszar infrastrukturalny w tym zakresie należy uznać za niewystarczający i wymagający opracowania i wdrożenia szybkich planów jej budowy np. Dzienny Dom Pobytu dla Osób Starszych.
- Dla wypełnienia infrastruktury pomocy społecznej niezbędne jest utworzenie działającego w pełnym zakresie Ośrodka Interwencji Kryzysowej.

CZĘŚĆ STRATEGICZNA

6. ZAŁOŻENIA DO STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE DĘBNICA KASZUBSKA DO ROKU 2015

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015 zakłada zachowanie spójności tego dokumentu z przyjętymi w Unii Europejskiej standardami. Standardy obowiązujące w Unii to przede wszystkim:
 - zwiększony nacisk na wzrost znaczenia współpracy samorządów lokalnych i sektora obywatelskiego (w oparciu o zasadę pomocniczości),
 - dowartościowanie wolontariatu,
 - podnoszenie roli edukacji i więzi społecznych w budowaniu kapitału społecznego,
 - wzrost znaczenia sektora ekonomii społecznej i zatrudnienia socjalnego,
 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez udział w programach integracyjnych i reintegracyjnych,
 - dążenie do zrównoważonego rozwoju społecznego,
 - działania aktywizujące całe społeczności lokalne,
 - ograniczenie redystrybucyjnej funkcji programów socjalnych.
- Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Powstające kolejno krajowe strategie, w tym Narodowa Strategia Spójności w ramach NSRO, czy Program Operacyjny Kapitał Ludzki są ważnymi instrumentami sterowania polityką społeczną.
- Dla Gminy Dębica Kaszubska pomoc społeczna stanowi istotny element przezwyciężenia problemów społecznych i integracji lokalnych społeczności oraz środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- Zasoby infrastruktury społecznej nie w pełni pozwalają na realizację wszystkich form pomocy społecznej. Ważnym celem w tym przypadku jest dalsza rozbudowa infrastruktury publicznej i prywatnej w zakresie poszerzenia oferty tych usług i podniesienia ich jakości.
- Istnieje potrzeba stworzenia podstaw informacyjnych do podejmowania w ramach polityki społecznej decyzji strategicznych poprzez prowadzenie monitoringu zjawisk i problemów społecznych.
- Skuteczna realizacja polityki społecznej w gminie Dębica Kaszubska musi być wspierana przez spójne i efektywne akcje promocyjne dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, których celem jest m. in. wzrost świadomości społecznej.

7. MISJA

Misja strategii rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Dębica Kaszubska odnosząca się do niniejszej *Strategii* nawiązuje w sposób bezpośredni do określeń sformułowanych w dokumentach opracowanych na szczeblu krajowym, a dotyczących zarówno polityki społecznej, jak i działań na rzecz integracji.

Priorytety Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015 zgodnie z przyjętymi założeniami zostały w części strategicznej powiązane z zapisami *Strategii Polityki Społecznej na lata 2007 – 2013*.

MISJA

- **POLITYKA SPOŁECZNA GMINY DĘBNICA KASZUBSKA OPARTA JEST O STAŁE I SYSTEMATYCZNE PODNOSZENIE JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POPRZECZ REALIZOWANIE ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA DZIECI, MŁODZIEŻY, OSÓB SAMOTNYCH I STARASZYCH ORAZ RODZIN ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W TRUDNEJ SYTUACJI MATERIALNEJ LUB OBCIĄŻONYCH NIEKORZYSTNYMI DLA ICH ROZWOJU ZJAWISKAMI SOCJOLOGICZNYMI I NIEPEŁNOSPRAWNYCH.**
- **POMOC SPOŁECZNA ADEKWATNA DO POTRZEB SPOŁECZNYCH.**

Dla zbudowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015 konieczne jest sformułowanie priorytetów, celów szczegółowych wraz z kierunkami działań opartych na analizie uwarunkowań zewnętrznych otoczenia gminy Dębica Kaszubska i uwarunkowaniach wewnętrznych gminy.

Część strategiczna niniejszego dokumentu została podzielona na kilka podrozdziałów.

Pierwszą część stanowi zestawienie tabelaryczne odnoszące się do poszczególnych priorytetów rozwoju, celów szczegółowych oraz do kierunków działań (Tab. 19-23). Cele szczegółowe generujące kierunki działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych są bezpośrednio powiązane z poniżej zapisanymi priorytetami i celami strategicznymi zawartymi w ***Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Dębica Kaszubska do 2015 roku***.

Obszar Gospodarka:

Cel strategiczny IIA: Podjąć działania w kierunku skuteczniejszego wykorzystania funduszy strukturalnych dla rozwoju gminy.

Cel strategiczny IIB: Stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości, w tym małych i średnich firm.

Obszar Społeczność:

Cel strategiczny VA: Umożliwić wszechstronny rozwój i edukację wszystkim mieszkańcom gminy.

Cel strategiczny VB: Rozwiązywać i zapobiegać problemom społecznym.

Cel strategiczny VC: Tworzyć warunki do dalszego rozwoju oświaty, kultury, sportu i turystyki w oparciu o walory historyczne przyrodnicze i geograficzne.

Cel drugorzędny VA: Umożliwić wykorzystanie istniejącego potencjału intelektualnego mieszkańców gminy w walce z bezrobociem.

Cel drugorzędny VB: Stworzyć warunki do integracji społeczności lokalnej.

Cel drugorzędny VC: Podjąć działania w kierunku ciągłego zwiększania bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Cel trzeciorzędny VA: Stworzyć warunki zachęcające mieszkańców gminy do większej aktywności w sferze oświaty i kultury.

Cel trzeciorzędny VB: Tworzyć warunki do kontynuacji rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

SŁOWNICZEK

W niniejszym opracowaniu zastosowano następującą strukturę planu strategicznego:

Diagnoza przy uwzględnieniu przyjętej misji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Dębica Kaszubska do roku 2015, stała się podstawą podjęcia prac nad częścią strategiczną opracowania i punktem odniesienia przy określaniu priorytetów i celów szczegółowych, które mają przybliżyć realizację misji.

Misja jest elementem, który ma motywować do podejmowania działań. Jednocześnie pełni funkcję integrującą dla różnych, często będących w sprzeczności interesów, środowisk życia gospodarczego i społecznego, skupionych wokół pewnej wiodącej dziedziny.

Priorytety rozwoju są to główne obszary działań, jakie powinny być podjęte w ciągu okresu objętego *Strategią*. Inaczej można powiedzieć, że są to „kamienie milowe”, na bazie, których powinna zostać zbudowana sfera działalności na rzecz skutecznej realizacji działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

Cele szczegółowe pokazują działania, które odnoszą się do polityki średniookresowej (3-4 lata). Są drogowskazami popartymi narzędziami i sposobami wspierania polityki społecznej w Dębicy Kaszubskiej.

Kierunki działania wyznaczają sposób realizacji celów szczegółowych stanowiąc podstawę do formułowania konkretnych programów operacyjnych będących podstawą formułowania projektów i zadań z określonej dziedziny zagadnień społecznych i integracyjnych. Dla kierunków działania wyodrębniono wskaźniki produktu i rezultatu, które pozwolą na bieżąco dokonywać oceny i weryfikacji kierunków rozwoju przyjętych do realizacji przez Radę Gminy.

8. PRIORYTETY, CELE SZCZEGÓŁOWE, KIERUNKI DZIAŁANIA

Tabela 19 Priorytet EDUKACJA - cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 1. EDUKACJA	
CELE SZCZEGÓŁOWE	Kierunki działania / opis
1.1. Działać na rzecz wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.	1.1.1. Wydłużanie czasu pracy placówek oświatowych – organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest zakładanie i tworzenie otwartych placówek oświatowych oferujących zajęcia edukacji pozaszkolnej, imprezy kulturalne i integracyjne dla dzieci i młodzieży w większym zakresie niż na dzień przyjmowania uchwały Strategii.</i>
	1.1.2. Dostosowanie infrastruktury szkolnej dla realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej. <i>Opis: Podstawowym założeniem tego kierunku jest wzmocnienie struktur oświaty i jej infrastruktury w zakresie działań na rzecz profilaktyki zdrowotnej poprzez dostosowanie istniejącej infrastruktury szkolnej (sportowej i rekreacyjnej) do realizacji tej profilaktyki.</i>
	1.1.3. Zwiększenie udziału pedagogów w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. <i>Opis: Kierunek zakłada tworzenie programów edukacyjnych, w tym o charakterze profilaktycznym skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej, realizowanych przy udziale pedagogów.</i>
1.2. Tworzyć warunki w celu wykorzystania zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.	1.2.1. Kojarzyć liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej. <i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest zwiększenie efektywności realizacji programów i projektów realizowanych przez sektor publiczny poprzez włączenie w ich zakres realizacyjny liderów NGO pracujących przy rozwiązywaniu podobnych problemów społecznych.</i>
	1.2.2. Tworzenie projektów kształcących i aktywizujących pracowników pomocy społecznej na liderów Lokalnej Grupy Działania. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest kształcenie pracowników pomocy społecznej sektora publicznego i pozarządowego pracujących na terenie gminy celem ich włączenia w pracę Lokalnej Grupy Działania utworzonej przez samorządy terytorialne powiatu słupskiego w ramach programu Leader. Udział pracowników pomocy społecznej w tworzeniu zadań realizowanych w ramach programu Leader winien dać szansę na częściowe sprofilowanie niektórych przedsięwzięć w kierunku rozwiązywania problemów społecznych.</i>

	1.2.3. Utworzenie i wprowadzenie systemu motywacji finansowych dla pracowników chcących poszerzać już posiadaną wiedzę i nabywać nowe umiejętności. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest podniesienie kwalifikacji zawodowych osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych dzięki utworzonemu systemowi motywacji finansowych. System motywacji wpłynąłby na zwiększenie ogólnej liczby pracowników pomocy społecznej o podniesionych kwalifikacjach.</i>
1.3. Działać na rzecz podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy Dębica Kaszubska, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.	1.3.1. Zorganizowanie systemu edukacji nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie sprawnego systemu szkoleń o charakterze ustawicznym skierowanego do kadry nauczycielskiej i wychowawców, którego głównym celem jest przekaz najnowszych osiągnięć w zakresie pedagogiki szkolno – wychowawczej, resocjalizacyjnej, profilaktyki, rozwiązywania problemów społecznych itp.</i>
	1.3.2. Organizowanie warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizowanie warsztatów edukacyjnych dla mieszkańców w oparciu o istniejącą infrastrukturę wraz z zaangażowaniem organizacji społecznych i instytucji zajmujących się problematyką społeczną.</i>
	1.3.3. Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest dotarcie z wiedzą o formach pomocy społecznej i sposobach uzyskiwania tej pomocy, warunkach jej przyznawania bezpośrednio do beneficjenta – osoby niepełnosprawnej, osoby starszej, zagrożonej wykluczeniem społecznym i dotkniętej przemocą w rodzinie zamieszkałej na terenie Gminy Dębica Kaszubska.</i>
1.4. Działać w kierunku wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.	1.4.1 Współpraca z PUP w Słupsku w zakresie organizacji szkoleń z zakresu prekwalifikacji zawodowej na terenie gminy Dębica Kaszubska w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca placówek pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku w celu organizacji szkoleń z zakresu prekwalifikacji zawodowej dla bezrobotnych mieszkańców gminy Dębica Kaszubska w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy, wykształcaniem osób bezrobotnych, stopniem niepełnosprawności i rodzajem wykluczenia.</i>
	1.4.2. Wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy oraz promowanie indywidualnych sukcesów. <i>Opis: Głównym zamierzeniem kierunku jest dążenie do tworzenia oraz promowania działalności Klubów Pracy i Gminnych Centrów Informacji, a także rozszerzanie form aktywizacji zawodowej na terenie Gminy Dębica Kaszubska.</i>

1.4.3 Promocja samozatrudnienia wśród mieszkańców we współpracy z PUP i organizacjami otoczenia biznesu.

Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca placówek pomocy społecznej z publicznymi służbami zatrudnienia oraz organizacjami otoczenia biznesu w zakresie rozpowszechniania idei samozatrudnienia wśród mieszkańców gminy Dębica Kaszubska.

Tabela 20 Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE - cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 2. PROBLEMY SPOŁECZNE	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
2.1. Tworzyć warunki na rzecz skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.	2.1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w tym osób niepełnosprawnych intelektualnie w zakresie ich aktywizacji społecznej i zawodowej oraz uzyskania większej samodzielności w życiu.</i>
	2.1.2. Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych. <i>Opis: Głównym zamierzeniem jest usuwanie trudności w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych w tym w obszarach komunikacji i komunikowania się oraz dostępu do dóbr uznanych za powszechne.</i>
	2.1.3. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej. <i>Opis: Głównym założeniem jest przebudowa istniejącej infrastruktury obiektów publicznych oraz dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych.</i>
	2.1.4. Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest współpraca instytucji pomocy społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy w Słupsku w zakresie organizacji akcji promocyjno - informacyjnych skierowanych do lokalnych pracodawców dla zwiększenia poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych.</i>
	2.1.5. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie uzyskania większej samodzielności, aktywizacji zawodowej i społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych.</i>
	2.1.6. Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną. <i>Opis: Głównym zamierzeniem tego kierunku jest tworzenie i wdrażanie innowacyjnych projektów opracowanych przez pracowników i instytucje działające na polu rozwiązywania problemów społecznych na rzecz integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych.</i>

2.2. Działać na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.	2.2.1. Profilaktyka i monitoring środowisk podwyższonego ryzyka. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest stały monitoring środowisk podwyższonego ryzyka na terenie gminy Dębica Kaszubska oraz realizacja projektów o charakterze profilaktycznym z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom w tych środowiskach, również przy wydatnej pomocy kadry naukowej słupskich uczelni wyższych.</i>
	2.2.2. Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest wypracowanie różnych form (projekty o charakterze profilaktycznym) edukacji z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom skierowanych do dzieci i młodzieży uczęszczających do szkoły podstawowej i gimnazjalnej m.in. poprzez realizację programów reedukacyjnych – interwencyjnych z udziałem studentów kierunków pedagogicznych Akademii Pomorskiej w Słupsku</i>
	2.2.3. Realizacja założeń Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez realizowanie zadań zawartych w programach opracowanych na poziomie gminy Dębica Kaszubska i powiatu słupskiego.</i>
	2.2.4. Tworzenie grup wsparcia dla wychodzenia z kryzysu. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja grup wsparcia na bazie istniejących obiektów pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska oraz utworzonych placówek typu Środowiskowe Domy Samopomocy ale również na bazie tworzonych Domów Dziennego Pobytu, ośrodków terapii i uzależnień itp.</i>
	2.2.5. Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. <i>Opis: Zamierzeniem tego kierunku jest tworzenie projektów i programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, których celem jest zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji m.in. poprzez utworzenie ośrodka dla dzieci i młodzieży uzależnionej od środków psychoaktywnych.</i>
2.3. Tworzyć warunki w celu podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Dębica Kaszubska.	2.3.1. Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest podejmowanie działań z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych oraz tworzenia systemu monitoringu środowisk patologicznych, które winny być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających zjawiskom patologicznym w gminie takich jak Centrum Aktywności Lokalnej.</i>

	2.3.2. Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych. <i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest sprawna współpraca publicznych instytucji (GOPS) z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia i realizacji programów profilaktycznych wśród środowisk zagrożonych, podwyższających poziom bezpieczeństwa publicznego mieszkańców gminy Dębica Kaszubska.</i>
2.4. Działać na rzecz sprawnego docierania pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.	2.4.1. Podjąć działania w kierunku oceny sytuacji, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest sprawne docieranie pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie na terenie Gminy objętych programem Aktywności Lokalnej poprzez uzyskiwanie informacji o tych osobach oraz w ramach prowadzonych wywiadów środowiskowych realizowanych również w formach pozaustawowych.</i>
	2.4.2. Tworzenie systemu asekuracji i wyprzedzania w stosunku do rodzin zagrożonych ubóstwem. <i>Opis: Przesłaniem kierunku jest tworzenie projektów z zakresu asekuracji i wyprzedzania, których celem jest zmniejszanie poziomu zjawiska ubóstwa na terenie gminy Dębica Kaszubska min. poprzez edukację wielokierunkową dorosłych w tym zagrożonych wykluczeniem i ich dzieci obciążonych dziedziczeniem ubóstwa.</i>
	2.4.3. Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie systemu monitoringu pojawiających się patologii w rodzinie. Monitoring ten winien być podstawą tworzenia systemowych rozwiązań przeciwdziałających tym patologiom.</i>
2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem zamieszkujących gminę Dębica Kaszubska.	2.5.1. Działanie na rzecz integracji osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie miejsc, płaszczyzn integracji osób starszych ze środowiskiem nauki i kultury oraz ze środowiskiem pracodawców min. poprzez Uniwersytet Trzeciego Wieku.</i>
	2.5.2. Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest podejmowanie działań na rzecz wsparcia seniorów w zakresie uzyskania większej samodzielności i aktywizacji społecznej oraz organizacja działań integracyjnych i edukacyjnych dla osób starszych z wykorzystaniem min. infrastruktury Gminnego Ośrodka Kultury obecnie nie w pełni wykorzystywanego w tym zakresie.</i>

Tabela 21 Priorytet FINANSE - cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 3: FINANSE	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
3.1. Działać na rzecz pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej gminy Dębica Kaszubska.	3.1.1. Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest tworzenie struktur organizacyjnych w oparciu o polskie prawodawstwo, które w rozumieniu Unii Europejskiej mogą ubiegać się o dotacje celowe na realizację swoich założeń statutowych, w tym przypadku związanych z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych. Inicjatorem powoływania tego typu podmiotów najczęściej bywają lokalni liderzy, działacze społeczni, grupy osób dotknięte tym samym problemem społecznym. Nie wyklucza to jednak samorządu gminy Dębica Kaszubska z roli inicjatora powołującego NGO (Przykładem jest Program Leader).</i>
	3.1.2. Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków UE. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest tworzenie i realizacja projektów z zakresu rozwiązywania problemów społecznych współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, m.in. w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych w oparciu o RPO i PO KP i inne dotacje poza unijne.</i>
	3.1.3. Aktywne uczestnictwo sektora publicznego w pracach stowarzyszeń i fundacji dla realizacji długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest aktywne uczestniczenie Gminy Dębica Kaszubska w pracach fundacji i stowarzyszeń dla realizacji długookresowych programów związanych z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych. Fundacje i stowarzyszenia mogą ubiegać się o dotacje celowe na realizację swoich założeń statutowych.</i>
	3.1.4. Realizowanie zadań w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne i publiczno-społeczne. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest stworzenie tzw. montażu finansowych dla realizacji konkretnych przedsięwzięć rozwiązujących konkretne problemy społeczne w ramach partnerstw publiczno-prywatnych i publiczno-społecznych. Montaż finansowy winny opierać się na: środkach własnych sektora publicznego, wkładzie własnym organizacji pozarządowych, środkach z funduszy strukturalnych UE, dotacjach pozaunijnych.</i>
3.2. Tworzyć różne formy wolontariatu w celu obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej w ramach działania Centrum Wolontariatu w Słupsku.	3.2.1. Promowanie mody na wolontariat. <i>Opis: Głównym zamierzeniem jest propagowanie idei wolontariatu wśród mieszkańców gminy Dębica Kaszubska, w tym w szczególności wśród młodzieży i osób starszych dla zmniejszenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej.</i>
	3.2.2. Identyfikowanie obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu. <i>Opis: Ideą kierunku jest identyfikacja obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu, następnym etapem jest wspieranie wolontariatu na terenie gminy ze szczególnym uwzględnieniem promowania jego idei wśród młodzieży.</i>

	3.2.3. Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy, w tym również pod potrzeby konkretnych placówek pomocy społecznej. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest edukacja wolontariuszy w zakresie problematyki związanej z rozwiązywaniem konkretnych problemów społecznych.</i>
3.3. Działać w kierunku wspierania finansowego rodzin.	3.3.1. Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest organizacja placówek wsparcia dla rodzin wielodzietnych (programy wspierające w oparciu o Dom Kultury, świetlice środowiskowe), jak również organizacja pomocy materialnej i finansowej, w tym stypendia dla dzieci z rodzin wielodzietnych, organizacja wypoczynku letniego i zimowego.</i>
	3.3.2. Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych. <i>Opis: Pojęcie kompensacji i solidaryzmu w pomocy społecznej rozumiane jest jako wypełnienie, skompensowanie w sposób możliwie pełny, braku, niedogodności, ubytku, jaki powstał u beneficjenta pomocy społecznej. W tym przypadku pomoc społeczna w różnych jej formach (programy wsparcia, terapii, edukacji) kompensuje brak, nieobecność jednego z rodziców w procesie wychowawczym. Solidaryzm natomiast wiąże się w przypadku rodzin niepełnych najczęściej ze wsparciem terapeutycznym.</i>
	3.3.3. Wypracowanie i wdrożenie skutecznego systemu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych. <i>Opis: Założeniem tego kierunku jest organizacja systemu wsparcia materialnego i finansowego osób niepełnosprawnych zamieszkujących teren gminy Dębica Kaszubska.</i>

Tabela 22 Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 4 SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
4.1. Działać na rzecz szerszej współpracy sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego.	4.1.1. Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest tworzenie partnerstw publiczno – społecznych, których celem winno stać się wspólne rozwiązywanie problemów społecznych na terenie Gminy Dębica Kaszubska.</i>
	4.1.2. Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze polityki społecznej. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest włączenie sprawnie działających liderów organizacji pozarządowych w projekty i programy inicjowane i realizowane przez sektor publiczny dla zwiększenia efektywności działań w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych.</i>
4.2. Tworzenie projektów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.	4.2.1. Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach gminy Dębica Kaszubska. <i>Opis: Zamierzeniem tego kierunku jest doprowadzenie do wzrostu tolerancji i wyrozumiałości dla działań związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych, jak i samej istoty tych problemów. Idea ta zakłada eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w realizowanych projektach i programach bez szkody dla wizerunku beneficjenta, a z korzyścią dla świadomości jego otoczenia.</i>
	4.2.2. Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. <i>Opis: Głównym założeniem tego kierunku jest propagowanie na wszelkie możliwe i dostępne sposoby potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych a jednocześnie promocja potencjału i możliwości osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie spełniania przez nich funkcji społecznych i gospodarczych.</i>
4.3. Tworzyć warunki do wzrostu aktywności młodzieży.	4.3.1. Zwiększenie oferty kulturalnej ze strony gminy na terenie obszarów wiejskich. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest działanie w kierunku poszerzania oferty kulturalnej oraz podniesienia poziomu powszechnego uczestnictwa młodych mieszkańców gminy Dębica Kaszubska w życiu kulturalnym i jednocześnie umożliwienie uczestnictwa w tworzeniu życia kulturalnego na terenie gminy.</i>
	4.3.2. Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy Dębica Kaszubska. <i>Opis: Ideą tego kierunku jest organizacja i promocja imprez o charakterze masowym w oparciu o istniejącą infrastrukturę sportową i kulturalną skierowanych do młodzieży zamieszkującej teren gminy Dębica Kaszubska.</i>

Tabela 23 Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania

PRIORYTET 5: INFRASTRUKTURA	
CELE SZCZEGÓŁOWE	KIERUNKI DZIAŁANIA
5.1. Działać na rzecz tworzenia bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.	5.1.1. Kreowanie podstaw do tworzenia zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi. <i>Opis: Istotą tego przedsięwzięcia jest tworzenie zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi na terenie gminy poprzez wdrażanie partnerstwa publiczno – prywatnego i publiczno – społecznego m.in. na rzecz budowy Domu Spokojnej Starości oraz Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych.</i>
	5.1.2. Realizowanie zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych oraz przemocy domowej. <i>Opis: Istotą tego kierunku jest wypracowanie na poziomie gminy Dębica Kaszubska systemów wsparcia służących rozwiązywaniu problemów społecznych, prowadzeniu działań profilaktycznych i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie np. punkty interwencji kryzysowej, dostęp do hoteli.</i>
5.2 Działać w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę środowiskową.	5.2.1. Tworzenie Ośrodków Wsparcia dla uzależnionych. <i>Opis: Założeniem jest uruchamianie ośrodków wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychotropowych w oparciu o infrastrukturę Gminnego Domu Kultury i świetlic środowiskowych.</i>
	5.2.2. Aktywizowanie kadry publicznych placówek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w prace terapeutyczne na terenie świetlic. <i>Opis: Głównym przesłaniem tego kierunku jest stworzenie takich projektów i programów współfinansowanych np. przez środki Unii Europejskiej, które dałyby możliwość i motywację pracownikom pomocy społecznej i organizacji pozarządowym do pracy w świetlicach z lokalną społecznością w realizacji programów profilaktycznych i edukacyjnych.</i>
5.3. Działania na rzecz tworzenia bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.	5.3.1. Budowa mieszkań socjalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym. <i>Opis: Założeniem kierunku jest tworzenie bazy mieszkalnictwa socjalnego na terenie gminy Dębica Kaszubska poprzez zawarcie stosownych porozumień i umów z partnerami prywatnymi oraz pozyskanie pozabudżetowych środków finansowych na budowę mieszkań socjalnych np. w ramach ppp.</i>
	5.3.2. Adaptacja istniejących obiektów komunalnych na mieszkania chronione. <i>Opis: Ideą jest tworzenie bazy mieszkań chronionych, które są formą pomocy przygotowującą osoby tam przebywające do samodzielnego życia lub zastępują pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Pobyt tam ma na celu integrację ze społeczeństwem lokalnym np. poprzez adaptację istniejących obiektów komunalnych dla osób opuszczających domy dziecka lub rodziny zastępcze, placówki resocjalizujące i zakłady karne oraz dla osób niepełnosprawnych, samotnych i starszych.</i>

9. WARUNKI REALIZACJI STRATEGII

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu gminnego i podległych jemu jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsourcingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno-społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe - kapitał prywatny),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości społecznych, kulturowych beneficjentów pomocy społecznej,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego w procesie rozwiązywania problemów społecznych.

Struktura alokacji środków dla realizacji programów strategicznych.

Środki na realizację priorytetów, zadań i działań określonych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015* podzielono na następujące źródła finansowania:

- 1) Środki własne (budżet gminy),
- 2) Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),
- 3) Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Program Operacyjny Kapitał Ludzki oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego),
- 4) Środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne),
- 5) Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- 6) Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

W kolejnym rozdziale skupiono się szczególnie na omówieniu dostępnych środków wymienionych w pkt 2 i 3.

10. ZEWNĘTRZNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

10.1. Fundusze strukturalne UE na lata 2007 – 2013

10.1.1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Program opiera się na wsparciu kluczowych obszarów i najważniejszych sześciu problemów wymagających interwencji w zakresie zatrudnienia oraz podnoszenia jakości kapitału ludzkiego. Jednocześnie, kompleksowy charakter wsparcia został zaplanowany w taki sposób, aby umożliwić odpowiednie rozszerzanie zakresu dostępnej pomocy, zgodnie ze specyfiką problemów występujących na polskim rynku pracy.

Kluczowe dla polityki społecznej i działań na rzecz integracji priorytety podkreślono w poniższym zestawieniu priorytetów realizowanych centralnie:

- **Priorytet I: Zatrudnienie i integracja społeczna;**
- **Priorytet II: Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących;**
- Priorytet III: Wysoka jakość systemu oświaty;
- Priorytet IV: Szkolnictwo wyższe i nauka;
- Priorytet V: Dobre rządzenie,

oraz priorytetów realizowanych na szczeblu regionalnym:

- **Priorytet VI: Rynek pracy otwarty dla wszystkich;**
- **Priorytet VII: Promocja integracji społecznej;**
- Priorytet VIII: Regionalne kadry gospodarki;
- Priorytet IX: Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Beneficjenci: sektor publiczny, pozarządowy, partnerstwa publiczno – społeczne, publiczno- prywatne.

10.1.2. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

Uszczegółowienie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007 – 2013.

Oś Priorytetowa 7 – Ochrona zdrowia i system ratownictwa

Celem Osi Priorytetowej jest:

Poprawa jakości i dostępności specjalistycznych usług medycznych oraz poprawa efektywności systemu ratownictwa.

Działanie 7.1. Infrastruktura ochrony zdrowia

Celem działania jest wzmocnienie funkcjonowania regionalnych ośrodków diagnostycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych funkcjonujących w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych i zapewniających specjalistyczną opiekę medyczną (ambulatoryjną i stacjonarną).

Realizowane przedsięwzięcia przyczyniać się winny do wzmocnienia funkcjonowania lokalnych ośrodków opieki zdrowotnej.

Typy realizowanych operacji:

- rozbudowa i roboty budowlane (przebudowa, remont) w obiektach ochrony zdrowia;
- modernizacja i zakup specjalistycznej aparatury medycznej, sprzętu medycznego oraz wyposażenia obiektów ochrony zdrowia (z wyłączeniem wyrobów i produktów jednorazowego użytku) w celu podniesienia jakości usług medycznych.

Beneficjenci:

- Jst i ich związki, stowarzyszenia;

- ZOZ-y funkcjonujące w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych;
- Inne podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną i prowadzące statutową działalność w obszarze ochrony zdrowia;
- Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno - prywatnym.

11. MONITORING STRATEGII

11.1. Wstęp

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy strategią rozwiązywania problemów społecznych, a obecnymi i przyszłymi programami operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki społecznej w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką społeczną i działaniami na rzecz integracji przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów strategicznych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką społeczną regionu.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – w imieniu Gminy – Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Misja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015 sformułowana jest na tak ogólnym poziomie, że bezpośrednia ocena stopnia jej realizacji nie jest możliwa, dlatego należy oceniać stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter i są powiązane bezpośrednio z celami i istniejącymi programami, że można stosować bardziej wyspecjalizowane wskaźniki. W charakterystyce każdego z kierunków działania zawarto propozycje wskaźników produktów oraz rezultatów. Zestaw wskaźników dla celów monitorowania zawiera poniższa Tabela 24. Ich obliczenie rozpoczynając od roku bazowego 2010 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne wiosną/latem 2011) umożliwi dokonanie w latach 2013, 2016 (po okresie obowiązywania Strategii) oceny realizacji *Strategii* pod kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Ośrodek Pomocy Społecznej i instytucje zewnętrzne odpowiedzialne za poszczególne zadania dokonywać będą okresowej (w 2013, 2016 r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:
 - badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w OPS w Dębicy Kaszubskiej,
 - otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Portal Pomocy Społecznej), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
 - cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej organizowane przez Urząd Gminy w Dębicy Kaszubskiej; inne.
2. Źródła wtórne:
 - raporty z badań zjawisk społecznych i opinii publicznych dokonywanych przez inne jednostki badawcze i ośrodki badań społecznych,

- statystyki, w tym Urzędu Statystycznego oraz innych jednostek i instytucji,
- informacje medialne oraz raporty, biuletyny, sprawozdania z działalności i in. pochodzące od środowisk zajmujących się problematyką społeczną i działaniami na rzecz integracji.
- inne.

Wybór źródeł informacji do oceny realizacji Strategii będzie każdorazowo weryfikowany, zgodnie z przyjętymi wskaźnikami.

Tabela 24 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
1.	Priorytet 1. Edukacja		
1.1.	Cel 1.1 Działać na rzecz wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.1.1.	Wydłużanie czasu pracy placówek oświatowych – organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży.	Liczba zajęć pozalekcyjnych na terenie gminy Dębica Kaszubska prowadzonych przez placówki oświatowe	Liczba uczniów przystająca z oferty zajęć pozalekcyjnych w placówkach oświatowych na terenie gminy
1.1.2.	Dostosowanie infrastruktury szkolnej dla realizacji zadań z zakresu profilaktyki zdrowotnej.	liczba projektów z zakresu dostosowywania infrastruktury szkolnej w celu realizacji zadań profilaktyki zdrowotnej	liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych profilaktyką zdrowotną w ciągu roku
1.1.3.	Zwiększenie udziału pedagogów w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej.	liczba projektów z zakresu włączenia pedagogów w działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży szkolnej	liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych działaniami edukacyjnymi realizowanymi przy udziale pedagogów
1.2.	Cel 1.2. Tworzyć warunki w celu wykorzystania zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze pomocy społecznej.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.2.1.	Kojarzyć liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej.	liczba inicjatyw, których efektem było skojarzenie liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej	liczba skojarzonych liderów pomocy społecznej z właściwymi projektami w poszczególnych sektorach pomocy społecznej
1.2.2.	Tworzenie projektów kształcących i aktywizujących pracowników pomocy społecznej na liderów Lokalnej Grupy Działania.	liczba specjalistycznych szkoleń przeznaczonych dla pracowników pomocy społecznej, których celem jest kształcenie na liderów Lokalnych Grup Działania	- liczba przeszkolonych pracowników pomocy społecznej każdego roku w gminie Dębica Kaszubska na liderów Lokalnych Grup Działania - liczba pracowników pomocy społecznej będących liderami Lokalnych Grup Działania
1.2.3.	Utworzenie i wprowadzenie systemu motywacji finansowych dla pracowników chcących poszerzać już posiadaną wiedzę i nabywać nowe umiejętności.	liczba projektów z zakresu tworzenia systemu motywacji finansowych dla pracowników chcących poszerzać posiadaną wiedzę i nabywać nowe	liczba pracowników pomocy społecznej, którzy skorzystali z systemu motywacji finansowych wspierającego rozwój kwalifikacji

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
		umiejętności	zawodowych
1.3.	Cel 1.4. Działać na rzecz podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy Dębica Kaszubska, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.3.1.	Zorganizowanie systemu edukacji nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej.	liczba przeprowadzonych na terenie gminy cyklicznych szkoleń nauczycieli i wychowawców z zakresu problematyki społecznej	liczba nauczycieli i wychowawców biorących udział w cyklicznych szkoleniach z zakresu problematyki społecznej
1.3.2.	Organizowanie warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną.	liczba zorganizowanych warsztatów edukacyjnych dla osób dorosłych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną	liczba osób dorosłych biorących udział w warsztatach edukacyjnych zorganizowanych w oparciu o istniejącą infrastrukturę organizacji i instytucji zajmujących się problematyką społeczną
1.3.3.	Organizacja cyklicznych szkoleń dla bezpośrednich beneficjentów pomocy społecznej.	liczba szkoleń zorganizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska skierowanych bezpośrednio do beneficjentów pomocy społecznej	liczba beneficjentów pomocy społecznej uczestniczących w szkoleniach dla nich zorganizowanych
1.5.	Cel 1.4. Działać w kierunku wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
1.4.1.	Współpraca z PUP w Słupsku w zakresie organizacji szkoleń z zakresu przekwalifikacji zawodowej na terenie gminy Dębica Kaszubska w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy.	liczba szkoleń zorganizowanych we współpracy z PUP w ramach przekwalifikowania zawodowego osób bezrobotnych w zgodzie z istniejącym zapotrzebowaniem lokalnego rynku pracy	liczba osób bezrobotnych o niskich kwalifikacjach, które objęte zostały szkoleniami przekwalifikującymi
1.4.2.	Wyzwalanie inicjatywy w poszukiwaniu pracy oraz promowanie indywidualnych sukcesów.	liczba projektów realizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska promujących indywidualne sukcesy wyzwalające inicjatywy w poszukiwaniu pracy	liczba osób dotychczas bezrobotnych, podejmujących pracę zawodową lub zakładających własną działalność gospodarczą

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
1.4.3.	Promocja samozatrudnienia wśród mieszkańców we współpracy z PUP i organizacjami otoczenia biznesu.	liczba projektów promujących ideę samozatrudnienia i wsparcie przy zakładaniu samodzielnej działalności gospodarczej	liczba osób, które podjęły działalność gospodarczą w ramach samozatrudnienia
2.	PRIORYTET 2. Problemy Społeczne		
2.1.	Cel. 2.1 Tworzyć warunki na rzecz skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.1.1.	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych.	- utworzenie systemu aktywizacji społecznej osób niepełnosprawnych, - utworzenie systemu aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych objętych systemem aktywizacji społecznej, - liczba osób niepełnosprawnych objętych systemem aktywizacji zawodowej
2.1.2.	Likwidacja barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych.	liczba utworzonych projektów z zakresu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych zatrudniania osób niepełnosprawnych	liczba zlikwidowanych barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się wynikających z indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych
2.1.3.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej.	liczba zlikwidowanych barier architektonicznych w placówkach użyteczności publicznej	liczba osób niepełnosprawnych korzystających samodzielnie z placówek użyteczności publicznej
2.1.4.	Współpraca z PUP w zakresie promocji i informacji dotyczących istniejących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych.	liczba zorganizowanych przy współpracy z PUP kampanii promocyjno-informacyjnych dotyczących warunków zatrudniania osób niepełnosprawnych	liczba osób niepełnosprawnych, które znalazły zatrudnienie dzięki organizowanym we współpracy z PUP kampaniom promocyjno-informacyjnym w skali roku
2.1.5.	Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska, których celem było stworzenie warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym osobom niepełnosprawnym	liczba osób niepełnosprawnych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
2.1.6.	Tworzenie i wdrożenie innowacyjnych projektów integrujących niepełnosprawne dzieci i osoby dorosłe ze społecznością lokalną.	liczba nowo utworzonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej	liczba wdrożonych innowacyjnych projektów integracji niepełnosprawnych dzieci i osób dorosłych w społeczności lokalnej w ciągu roku
2.2.	Cel 2.2. Działać na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.2.1.	Profilaktyka i monitoring środowisk podwyższonego ryzyka.	- liczba projektów z zakresu prowadzenia działalności profilaktycznej w środowiskach podwyższonego ryzyka - utworzenie systemu monitoringu środowisk podwyższonego ryzyka	- liczba osób ze środowisk podwyższonego ryzyka objętych profilaktyką. - liczba osób ze środowisk podwyższonego ryzyka objętych systemem monitoringu w skali roku
2.2.2.	Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.	liczba projektów z zakresu działalności profilaktycznej opartej o szeroko pojętą edukację na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum	liczba dzieci i młodzieży szkolnej objętych działalnością profilaktyczną – edukacją szkolną na temat skutecznej walki z uzależnieniami
2.2.3.	Realizacja założeń Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.	liczba projektów mających na celu przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii zgodnych z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii	liczba osób objętych programem przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii
2.2.4.	Tworzenie nowych grup wsparcia dla wychodzenia z kryzysu.	liczba nowo utworzonych grup wsparcia dla osób uzależnionych	- liczba punktów konsultacyjnych prowadzących terapię uzależnień z udziałem terapeutów w ramach nowo utworzonych grup wsparcia - liczba osób uzależnionych korzystających z nowo utworzonych grup wsparcia

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
2.2.5.	Zwiększenie dostępności świadczeń w zakresie leczenia, rehabilitacji i reintegracji poprzez rozwój i wspieranie nowoczesnych programów terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.	liczba projektów realizowanych poprzez rozwój i wspieranie programów terapeutycznych, których celem było zwiększenie dostępności świadczeń dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków	liczba świadczeń z zakresu leczenia, rehabilitacji i reintegracji osób uzależnionych wykonanych na terenie gminy Dębica Kaszubska
2.3	Cel 2.3. Tworzyć warunki w celu podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Dębica Kaszubska.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.3.1.	Rozpoznanie źródeł zjawisk patologicznych wraz ze stałym monitoringiem środowisk patologicznych.	- liczba utworzonych programów z zakresu identyfikacji źródeł zjawisk patologicznych - liczba projektów monitorujących środowiska patologiczne - liczba wywiadów środowiskowych ukierunkowanych na identyfikację środowisk patologicznych	- liczba zidentyfikowanych źródeł zjawisk patologicznych - liczba zidentyfikowanych środowisk patologicznych i ich problemów - liczba osób wywodzących się ze środowisk patologicznych objętych pomocą
2.3.2.	Stworzenie i wdrożenie sprawnego systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych.	utworzenie systemu współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia programów profilaktycznych dla środowisk zagrożonych	liczba beneficjentów pomocy społecznej pochodzących ze środowisk zagrożonych, objętych programami profilaktycznymi tworzonymi we współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi
2.4.	Cel 2.4. Działać na rzecz sprawnego docierania pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.4.1.	Podjąć działania w kierunku oceny sytuacji, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej.	liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych ukierunkowanych na identyfikację potrzeb osób żyjących w ubóstwie	liczba osób żyjących w ubóstwie objętych pomocą dzięki przeprowadzonym wywiadam środowiskowym
2.4.2.	Tworzenie systemu asekuracji i wyprzedzania w stosunku do rodzin zagrożonych ubóstwem.	liczba projektów z zakresu tworzenia systemu asekuracji i wyprzedzania skierowanego do rodzin zagrożonych ubóstwem	liczba rodzin zagrożonych ubóstwem objętych systemem asekuracji i wyprzedzania

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
2.4.3	Niwelowanie patologii w rodzinie będącej jedną z bezpośrednich przyczyn ubóstwa.	liczba przeprowadzonych projektów z zakresu niwelowania patologii w rodzinie będącej bezpośrednią przyczyną ubóstwa	liczba rodzin objętych procesem niwelowania patologii
2.5.	Cel 2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszych wiekiem zamieszkujących gminę Dębica Kaszubska.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
2.5.1.	Działanie na rzecz integracji osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo.	liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska, których celem było zintegrowanie osób starszych z otoczeniem aktywnym społecznie i gospodarczo	liczba osób starszych uczestniczących w programach mających na celu integrację ze środowiskiem aktywnym społecznie i gospodarczo
2.5.2.	Stworzenie osobom starszym wiekiem warunków do samodzielnego życia w rodzinie i środowisku lokalnym.	liczba projektów zrealizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska, których celem było stworzenie osobom starszym warunków do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym	liczba osób starszych, którzy uzyskali zdolność do samodzielnego funkcjonowania w rodzinie i środowisku lokalnym w skutek realizacji programów specjalnie w tym celu przygotowanych w ciągu roku
3	PRIORYTET 3: <i>Finanse</i>		
3.1.	Cel 3.1. Działać na rzecz pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej gminy Dębica Kaszubska.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.1.1.	Zakładanie fundacji i stowarzyszeń z udziałem partnerów dla realizacji długookresowych programów.	liczba nowo założonych stowarzyszeń i fundacji rozwiązujących konkretne problemy społeczne	liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych pomocą społeczną świadczoną przez organizacje pozarządowe
3.1.2.	Tworzenie i realizacja projektów współfinansowanych ze środków U.E.	liczba utworzonych projektów pomocy społecznej kwalifikujących się do dofinansowania ze środków U.E	- liczba zrealizowanych projektów pomocy społecznej współfinansowanych ze środków U.E. - wartość (w PLN) środków pozyskanych na realizację zadań pomocy społecznej

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
3.1.3.	Aktywne uczestniczenie sektora publicznego w pracach stowarzyszeń i fundacji dla realizacji długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej i rozwiązywania problemów społecznych.	liczba długookresowych programów z zakresu pomocy społecznej realizowanych we współpracy sektora publicznego ze stowarzyszeniami i fundacjami	liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych pomocą społeczną świadczoną w ramach długookresowych programów realizowanych przez sektor publiczny oraz stowarzyszenia i fundacje
3.1.4.	Realizowanie zadań w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne i publiczno-społeczne.	- liczba programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i prywatny - liczba programów i projektów organizowanych na szczeblu lokalnym przez sektor publiczny i pozarządowy	- liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy realizowanymi w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego - liczba beneficjentów pomocy społecznej objętej programami pomocy realizowanymi w ramach partnerstwa publiczno-społecznego
3.2.	Cel 3.2. Tworzyć różne formy wolontariatu dla obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej w ramach działania Centrum Wolontariatu w Słupsku.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.2.1.	Promowanie mody na wolontariat.	liczba projektów promujących wolontariat wśród mieszkańców gminy	liczba wolontariuszy na terenie gminy uczestniczących w projektach pomocy społecznej
3.2.2.	Identyfikowanie obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu.	liczba zidentyfikowanych obszarów pomocy społecznej zdolnych do przyjęcia wolontariatu	liczba wolontariuszy uczestniczących w projektach pomocy społecznej
3.2.3.	Organizowanie szkoleń dla wolontariuszy, w tym również pod potrzeby konkretnych placówek pomocy społecznej.	liczba zorganizowanych szkoleń dla wolontariuszy	liczba przeszkolonych wolontariuszy, w tym pod potrzeby placówek pomocy społecznej
3.3.	Cel 3.3. Działać w kierunku wspierania finansowego rodzin.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
3.3.1.	Wsparcie materialne i instytucjonalne dla rodzin wielodzietnych.	liczba projektów i programów zrealizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska, których celem jest wsparcie materialne i instytucjonalne rodzin wielodzietnych	liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem materialnym i instytucjonalnym

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
3.3.2.	Realizacja projektów z zakresu kompensacji i solidaryzmu dla rodzin niepełnych.	liczba zrealizowanych projektów opartych o zasady kompensacji i solidaryzmu i skierowanych do rodzin niepełnych	liczba rodzin niepełnych objętych projektami realizowanymi na zasadach kompensacji i solidaryzmu
3.3.3.	Wypracowanie i wdrożenie skutecznego systemu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych.	liczba projektów z zakresu wsparcia finansowego osób niepełnosprawnych	- liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem finansowym - wartość (w PLN) środków przeznaczonych na wsparcie finansowe osób niepełnosprawnych
4.	PRIORYTET 4: Społeczność lokalna.		
4.1.	Cel 4.1. Działać na rzecz szerszej współpracy sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.1.1.	Tworzenie partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi.	liczba zawiązanych partnerstw (sieci współpracy) pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi	liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej w ramach partnerstw pomiędzy sektorem publicznym a organizacjami pozarządowymi
4.1.2.	Wykorzystanie w sektorze pozarządowym wysokiego zaangażowania i kreatywności osób pracujących w obszarze polityki społecznej.	liczba projektów i programów do których sektor pozarządowy włączył zaangażowane i kreatywne osoby pracujące w obszarze polityki społecznej	liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych programami pomocy organizowanej przez sektor pozarządowy z udziałem osób pracujących w obszarze polityki społecznej włączonych do realizacji tych programów
4.2.	Cel 4.2. Tworzenie projektów przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.2.1.	Kreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji poprzez eksponowanie przez decydentów udziału beneficjentów pomocy społecznej w różnych projektach gminy Dębica Kaszubska.	liczba projektów, których celem jest podwyższenie świadomości mieszkańców w zakresie problemów społecznych oraz wykreowanie postaw wyrozumiałości i tolerancji z udziałem decydentów i beneficjentów tej pomocy	liczba mieszkańców gminy Dębica Kaszubska, do których każdego roku dociera pakiet informacji o problemach społecznych gminy który kreuje postawy wyrozumiałości i tolerancji

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
4.2.2.	Edukacja społeczna w zakresie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.	liczba projektów edukujących społeczności lokalne w zakresie wspierania osób starszych i niepełnosprawnych	liczba inicjatyw obywatelskich powstałych na terenie gminy podnoszących jakość i komfort życia osób starszych i niepełnosprawnych
4.3.	Cel 4.3. Tworzyć warunki do wzrostu aktywności młodzieży.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
4.3.1.	Zwiększenie oferty kulturalnej ze strony gminy na terenie obszarów wiejskich.	Liczba tworzonych ofert kulturalnych ze strony gminy na terenie obszarów wiejskich	Liczba młodzieży zamieszkującej tereny wiejskie korzystająca ze zwiększonej oferty kulturalnej
4.3.2.	Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy Dębica Kaszubska.	Liczba przeprowadzonych kompleksowych ofert z zakresu spędzania czasu wolnego na terenie gminy Dębica Kaszubska.	Liczba młodzieży korzystająca z kompleksowych ofert spędzania czasu wolnego na terenie gminy w ciągu roku
5.	PRIORYTET 5: Infrastruktura.		
5.1.	Cel 5.1 Działać na rzecz tworzenia bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.1.1.	Kreowanie postaw do tworzenia zaplecza infrastruktury opieki nad osobami starszymi.	liczba projektów z zakresu budowy infrastruktury opieki nad osobami starszymi	liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z usług placówek opieki nad osobami starszymi
5.1.2.	Wspieranie i udzielanie pomocy samorządowi lokalnemu w realizacji zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych oraz przemocy domowej.	liczba projektów organizowanych na szczeblu gminy, których celem jest udzielanie pomocy merytorycznej samorządowi lokalnemu w zakresie realizacji lokalnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej	- liczba pracowników samorządowych szczebla gminnego przeszkolonych w zakresie skutecznej realizacji programów profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy domowej. - liczba wspartych programów samorządowych przez instytucje zewnętrzne, których celem były zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnionych

Nr ker. Dział.	Nazwa priorytetu/celu szczegółowego	Wskaźniki	
		produktu	rezultatu
		Rok bazowy 2010 lata oceny: 2013, 2016	
5.2.	Cel 5.2. Działać w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę środowiskową.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.2.1.	Tworzenie Ośrodków Wsparcia dla uzależnionych.	• liczba Ośrodków Wsparcia zorganizowanych na terenie gminy Dębica Kaszubska, których celem jest pomoc osobom uzależnionym	• liczba osób uzależnionych korzystających z oferty Ośrodków Wsparcia
5.2.2.	Aktywizowanie kadry publicznych placówek pomocy społecznej i organizacji pozarządowych w prace terapeutyczne na terenie świetlicy.	• liczba spotkań, szkoleń, których celem jest aktywizacja pracowników pomocy społecznej i pracowników organizacji pozarządowych na rzecz pracy terapeutycznej na terenie świetlicy	• liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z pracy terapeutycznej wyspecjalizowanej kadry świetlicy
5.3.	Cel. 5.4. Działania na rzecz tworzenia bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.		
	KIERUNKI DZIAŁANIA		
5.4.1.	Budowa mieszkań socjalnych w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym.	• liczba nowo utworzonych mieszkań socjalnych na terenie gminy dla osób potrzebujących w oparciu o dostępne pozabudżetowe środki finansowe w porozumieniu z partnerem prywatnym	• liczba beneficjentów pomocy społecznej korzystających z nowo utworzonych mieszkań socjalnych na terenie gminy
5.4.2.	Adaptacja istniejących obiektów komunalnych na mieszkania chronione.	• liczba nowo utworzonych mieszkań chronionych na terenie gminy na bazie istniejących obiektów komunalnych	• liczba osób/rodzin korzystających z nowo utworzonych mieszkań chronionych na terenie gminy

12. WYKAZ TABEL

WYKAZ TABEL:

Tabela 1 Dokumenty Unii Europejskiej dotyczące polityki społecznej.....	9
Tabela 2 Najważniejsze akty prawne odnoszące się do polityki społecznej – obecnie obowiązujące w Polsce	11
Tabela 3 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w Województwie Pomorskim dotyczące obszaru polityki społecznej.....	20
Tabela 4 Ważniejsze dokumenty strategiczne obowiązujące w gminie Dębica Kaszubska dotyczące obszaru rozwiązywania problemów społecznych	26
Tabela 5 Podstawowe dane demograficzne – stan na 31.12.2009 r.	29
Tabela 6 Liczba osób bezrobotnych według wykształcenia w gminie Dębica Kaszubska w latach 2007-2009.....	36
Tabela 7 Bezrobotni na terenie gminy Dębica Kaszubska na tle powiatu Słupskiego wg wieku, stan na koniec grudnia 2009 roku.....	39
Tabela 8 Bezrobotni na terenie Dębica Kaszubska i powiatu słupskiego wg czasu pozostawania bez pracy w grudniu 2009 roku	39
Tabela 9 Osoby niepełnosprawne bezrobotne w powiecie słupskim w latach 2007 - 2009	40
Tabela 10 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w sektorze Regon w gminie Dębica Kaszubska w latach 2006 - 2008.....	40
Tabela 11 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON wg wybranych sekcji PKD	41
Tabela 12 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej i podmioty prowadzące działalność medyczną.	43
Tabela 13 Liczba beneficjentów dotkniętych problemem alkoholizmu korzystających z pomocy społecznej w latach 2007 - 2009	47
Tabela 14 Popelnione przestępstwa wg rodzaju w latach 2005–2009 na terenie gminy Dębica Kaszubska.....	50
Tabela 15 Cykliczne imprezy kulturalne organizowane na terenie gminy Dębica Kaszubska..	54
Tabela 16 Wykaz imprez sportowych organizowanych na terenie gminy	56
Tabela 17 Analiza SWOT	61
Tabela 18 Analiza SWOT	62
Tabela 19 Priorytet EDUKACJA - cele szczegółowe i kierunki działania	71
Tabela 20 Priorytet PROBLEMY SPOŁECZNE - cele szczegółowe i kierunki działania	74
Tabela 21 Priorytet FINANSE - cele szczegółowe i kierunki działania	77
Tabela 22 Priorytet SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA – cele szczegółowe i kierunki działania	79
Tabela 23 Priorytet INFRASTRUKTURA – cele szczegółowe i kierunki działania	80
Tabela 24 Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dębica Kaszubska do roku 2015.....	86

WYKAZ WYKRESÓW:

Wykres 1 Struktura przyrostu ludności w Gminie Dębica Kaszubska w latach 2005-2009	30
Wykres 2 Struktura procentowa ludności według płci w latach 2005 - 2009.....	31
Wykres 3 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wiekowych w latach 2005 - 2009.	31
Wykres 4 Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2005 - 2009.....	32
Wykres 5 Urodzenia żywe w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności w gminie Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009.....	33
Wykres 6 Zgony w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności w gminie Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009.....	33
Wykres 7 Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych na 1000 ludności.....	34
Wykres 8 Stopa bezrobocia w latach 2005 - 2009.....	35

Wykres 9 Struktura procentowa bezrobocia w gminach powiatu słupskiego według poziomu wykształcenia, stan na 31.12.2009 r.....	36
Wykres 10 Odsetek bezrobocia w % na terenie gminy Dębica Kaszubska w latach 2006 - 2009.	37
Wykres 11 Struktura procentowa bezrobocia wg płci w latach 2006 - 2009	38
Wykres 12 Struktura procentowa osób posiadających prawo do zasiłku do liczby bezrobotnych ogółem w latach 2006 – 2009 na terenie gminy Dębica Kaszubska.....	38
Wykres 13 Struktura procentowa podmiotów gospodarki narodowej gminy Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2008.....	42
Wykres 14 Liczba osób w wieku poprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym na terenie gminy Dębica Kaszubska w latach 2005 - 2009.....	49
Wykres 15 Kwota świadczeń udzielonych przez OPS w 2009 roku w ramach zadań zleconych	52
Wykres 16 Kwota świadczeń udzielonych przez OPS w 2009 roku w ramach zadań własnych.	52
Wykres 17 Typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2009 roku na terenie gminy Dębica Kaszubska.....	53
Wykres 18 Liczba rodzin, którym przyznano pomoc w 2009 roku ze względu na powód przyznania pomocy.....	53

WYKAZ RYSUNKÓW:

Rysunek 1 Stopa bezrobocia w powiatach województwa pomorskiego stan na koniec grudnia 2009 rok.....	35
---	----